

Njàlbéen ga
di xaaj bi jëkk ci
Tawreetu Musaa

Njàlbéen ga

di xaaj bi jëkk ci

Tawreetu Musaa

Njàlbéen ga
di xaaj bi jëkk ci
Tawreetu Musaa

Deuxième édition
2012

Publié par la M.B.S.
N.I.N.E.A. : 20215410C9

Le livre de la Genèse en wolof
traduit de l'hébreu

Première édition 2003 (2.000 exemplaires)
Deuxième édition 2012 (5.000 exemplaires)
Traduction provisoire

les Assemblées Evangéliques du Sénégal
B.P. 771, 18522 Dakar
B.P. 3451, 18522 Dakar
B.P. 370, 46023 St Louis
et la Mission Baptiste du Sénégal
B.P. 8408, 14523 Dakar
B.P. 1229, 23022 Thiès

©2012 les Assemblées Evangéliques du Sénégal
et la Mission Baptiste du Sénégal
Tous droits réservés

I.S.B.N. 978-0-9833457-1-8

Ventes, s'adresser à
B.P. 1229 -- Thiès, Sénégal
ou à

Yàlla Wax na / Dieu a Parlé <dieuaparle@live.fr>

Pour mieux lire ce livre...

L'alphabet officiel dont on se sert est facile à lire. Les seuls symboles qui présentent une certaine difficulté sont les suivants :

j	se trouve dans	la paix	—jàmm (ji)
	et	dernier	—mujj
c	se trouve dans	le couscous	—cere (ji)
	et	descendre	—wàcc
ñ	se trouve dans	tous	—ñépp
	et	refuser	—bañ
x	se trouve dans	savoir	—xam
	et	la main	—loxo (bi)
ë	se trouve dans	l'œil	—bët (bi)
	et	demain	—ëllëg
ŋ	se trouve dans	la mâchoire	—ŋaam (wi)
	et	seulement	—doŋŋ

Une différence existe entre *a* et *à*

baigner	—sang	revêtir	—sàng
l'encensoir	—and (bi)	accompagner	—ànd

La voyelle est *doublée* pour indiquer la longueur

valoir	—jar	passer par	—jaar
être propre	—set	chercher	—seet
le cœur	—xol (bi)	regarder	—xool
le nom	—tur (wi)	répandre	—tuur

La voyelle est *accentuée* pour indiquer la fermeture

souper	—reer	être perdu	—réer
jeûner	—woor	être sûr	—wóor

Ubbite gi

Njàlbéen ga mooy téere bi jëkk ci Mbind mu sell mi, te moo jiitu ci Tawreetu yonent Yàlla Musaa.

Téere bu mag, biy kàddug Yàlla gépp, juróom benn fukki téere laak juróom benn. Yàlla moo tànn ay yonent ak ñeneeni nit ci diiru junniy at ak juróomi téeméer, xiir léen ci bind kàddoom. Yonent Yàlla Musaa moo bind Tawreet. Mooy juróomi téere yi jiitu ci Mbind mu sell mi.

Téereb *Njàlbéen ga* moo tënk ndoortel lépp lu Yàlla sàkk, muy asamaan ak suuf ak gàncax geek rab yi, ba ci nit ; lépp di lu baax.

Téere bii nag wone na ni àddina mujj mel, ndax ñaawteefi nit, yi law ba sunu jonni Yàllay tey. Gis nañu ci *Njàlbéen ga* ne nit dafa dale ca Aadama ak Awa déggadil Yàlla, di wuta moom boppam tey fippu, te loolu mooy bàkkaaram. Mu jural ko lu bon, jural ko coonob àddina bu tar, tey gëna tar, soreele kook Yàlla. Booba la dee tàmbale ci àddina. Nekkinu nit mujj na naqari lool, nekkinu suuf it noonu, wuuteek ba Yàlla di sàkk lépp, ba mu baax.

Nu gis ne *Njàlbéen ga* dafa lëkkaloo ak yeneen wàll yi ci des yépp, di benn xibaar buy dégtal nit alkandeem, gi sababoo ci bàkkaaram, te di ko xamal mbaaxu Yàlla ñeel képp kuy doom Aadama. Waaye xibaar la it buy yégle àtteb Yàlla, ñeel ñi xalab aw yiwam.

Téere bi manees na koo séddale juróomi pàcc :

- a. Bi jiitu di biral ni Yàlla sàkke asamaan ak suuf. (Saar 1–2)
- b. Pàccub ñaareel bi di xamle bàkkaaru Aadama ak Awa, ak saafara sa ca Yàlla sàkk. (Saar 3)
- c. Pàccub ñetteel bi moo nuy limal askanu Kayin ak askanu Set, ba ca jamonoy yonent Yàlla Nóoyin ak mbënn, ma Yàlla tase àddina ngir mbonu nit gu jéggi dayo. (Saar 4–8)
- d. Pàccub ñeenteel bi dale fa mbënn ma weesoo, te Yàlla yeesal àddina, fas kóllëreek Nóoyin, ba fa doomi Aadama yi tabaxe

taaxum Babel. Foofa Yàlla tasaare waa àddina ndax nit ñeek seen peXe mu jubadi. (Saar 9–11.9)

- e. Pàccub juróomeel bi mooy nettali jaar-jaari Ibraayma, moo indi it na ko Yàlla wooye. Moo xamle ba tey cosaanu Isaaxa, di kilifag giir, ak Yanqóoba, di kilifag giir, ba ca janti Yuusufa. (Saar 11.10–50) Jaar-jaari Yuusufa am na solo lool. Yàlla sottal na ci moom la mu dige woon. Yuusufa jaar na ci ay nattu yu bare, waaye Yàlla soppo na ko ay xéewal ba askanu Ibraayma mana mucc. Moo tax mu wax ca *Njàlbéen ga* ne : « Dëgg la, fexeel ngeen ma lu bon, waaye Yàlla walbati na ko, def ko lu baax, ba dogal li am tey jii, muy bakkan yu bare yi mucc. » (50.20)

Ci kaw loolu gis nanu ne, téereb *Njàlbéen ga* làqul matadig nitoo nit, te yonenti Yàlla yi sax muccuñu ci bàkkaar. Ku ci nekk téere bii fésal na sag ndëngte. Looloo tax du kenn ci yonent yi ku manoona sottal li Yàlla tëralal doom Aadama, ngir mu mucc ci noteelu bàkkaar, mucc ci sànkute gi bàkkaar jur, ba jot ci yiwu Yàlla wi koy texeel.

Bu loolu weeso, téereb *Njàlbéen ga* leeral na ci saar 12, aaya 3 (12.3) ne, la Yàlla digoon Ibraayma, maami aji gëm ñi, dig ko doomam Isaaxaak sëtam, Yanqóoba, moom Isaaxaak askanam ñoo ko jëkkoono jagoon naam. Waaye dige la bu jaare ca ñoom, doon barke bu xeeti àddina yépp di taas.

Ibraayma wone na nu nit wara def, ba jot ci li Yàlla dige. Nit daa wara gëm dëgg te wóolu Yàlla ci lu wér. Ngëm googu ak kóolote googu ci Yàllaak kàddoom moo mana tax nit ku nekk mana taas ci barke bi Yàlla dig Ibraayma, doonte kenn yelloowu ko.

PeXe mi Yàlla lalal nit ngir texeem te misaalon ko xaat ci *Njàlbéen ga* ci saar 3, aaya 15 (3.15), ak barke boobu mu dig askanu Ibraayma, mu ngi sottee ci Almasi bi masula def bàkkaar. Ndax Yàlla kat woo na ñépp, xeetoo xeet, ngir ñu doon askanu Ibraayma ci wàllu ngëm, di mbooloom nit ñi ko gëm, moom Almasi bi, gëm ne jot na léen fa Yàlla, te seen jëf taxul. Noonu la Yàlla di àttee ne, nit ñooñu jub nañu, muy seen ug texe.

Yéen ñiy jàng téere kàddug Yàlla gii, nu ngi leen di ñaanal ngeen barkeelu ci, ba dajeeK yiwu Yàlla.

Manees na koo jàng fii ci internet : www.BibleWolof.com, te it manees naa am kasetam.

Li nuy bëgga lim lu nu tëral la, bëgg cee déggook bokki jàngkat
yu tedd yi, ngir déggin wi leer, ba deesu ko jaawatle.

Nanu ràññee...

nanu ak nañu

Dees na wax : « (Nun) war nañoo dem » (n bi am maas bii : ~).

Waaye danu koo taamoo binde nii :

« (Nun) war **nanoo** dem, »

ngir ñu bañ koo jaawatleek : « War nañoo dem (ñoom). »

naa ak na

Bu loolu weesoo, dees na wax : « (Moom) war naa dem. »

Waaye danu koo taamoo binde nii :

« (Moom) war **na** dem, »

ngir ñu bañ koo jaawatleek : « War **naa** dem (man). »

leen ak léen

Te it dees na wax, « Bëgg nanu leen (ñoom). »

Waaye danu koo taamoo binde nii :

« Bëgg nanu **léen** (ñoom), » (léen am maas bii : ´)

ngir ñu bañ koo jaawatleek : « Bëgg nanu **leen** (yéen). »

Noonu :

Yéen ñi gëm, Yàlla musal na **leen**.

Ñoom ñi gemul, Yàlla rëbb na **léen**.

Boo gisee màndarga mii — , xamal ne kàddu gee yeggul.

Dafa dog, mbaa muy wax ju ñu junj rekk.

Mbind yi ñu ràññale ak yi ñu dijjal, boddul ci mbindum

Yàlla mu sell, mi ñu jukkee ci téere yu jëkk ya.

Boo gisee baat bu ñu tofal araf bu tuuti bu mel nii ^a ,

seetal lu muy tekki ci suufu xët mi.

Boo gisee tomb bii ^o ci boppu baat, seetal lu muy tekki ci

Leeral yi, fi téere biy waaja jeexe.

Njàlbéen ga di xaaj bi jëkk ci Tawreetu Musaa

Yàlla sàkk na àddina, fal ci nit

1 ¹Ca njàlbéen ga Yàlla sàkk na asamaan ak suuf.
²Suuf nag da ne woon maraas, ne wëyëŋ, lëndëm
muur ndox mu xóot mi, lale ca kaw, xelum Yàlla di wër,
tiim ndox mi.

³Noonu Yàlla ne : « Na leer nekk, » leer daldi am.
⁴Yàlla gis ne leer gi lu baax la, mu xàjjale leer ak lëndëm.
⁵Yàlla tudde leer gi bëccëg, lëndëm gi guddi. Ngoon jot,
suba dugg, muy bés ba jëkk.

⁶Yàlla ne : « Na aw dénd dox diggante ndox yi, ngir
xàjjale léen, yii fii, yii fale. » ⁷Yàlla nag sàkk dénd wi,
xàjjalee ko ndox yi féete dénd wi suuf ak yi ko féete kaw.
Mu daldi nekk noona. ⁸Yàlla tudde dénd wi asamaan.
Ngoon jot, suba dugg, muy bésub ñaareel ba.

⁹Yàlla ne : « Na ndox, mi asamaan tiim, gëndoo benn
bérab, ba joor gu wow feñ. » Mu daldi nekk noona.
¹⁰Yàlla tudde joor gu wow gi suuf, ndox mi gëndoo, mu
tudde ko géej. Yàlla gis ne baax na.

¹¹Yàlla ne : « Na suuf sax ñax, muy gàncax gu ànd ak
jiwoom, ak garab yuy meññ tey jur seeni jiwu, lu ci nekk
ak wirgoom ci kaw suuf. » Mu daldi nekk noona. ¹²Suuf
nag sax ñax, muy gàncax gu ànd ak wirgoy jiwoom, ak
garab yuy meññ, tey jur seeni wirgoy jiwu. Yàlla gis ne
baax na. ¹³Ngoon jot, suba dugg, muy bésub ñetteel ba.

¹⁴Yàlla ne : « Na am ay leer ci asamaan, ngir xàjjale
guddi ak bëccëg, te doon ay tegtal, yuy ràññale jamono yi,
tey takk bés yi ak at yi. ¹⁵Nañu nekk ay leer ci asamaan
si, di leeral suuf. » Mu daldi nekk noona. ¹⁶Yàlla sàkk
ñaari leer yu mag, gi gëna mag yilif bëccëg, gi gëna ndaw

yilif guddi ; mu sàkk it biddiiw yi. ¹⁷Yàlla nag teg léen ci asamaan, di ca leeral suuf, ¹⁸ñuy yore guddi ak bëccëg, tey xàjjale lëndëm ak leer. Yàlla gis ne baax na. ¹⁹Ngoon jot, suba dugg, muy bésuub ñeenteel ba.

²⁰Yàlla ne : « Na ndox fees ak ay ndiiraani xeeti mbindeef, te ay picc tiim suuf, di naaw ci asamaan. »
²¹Noonu Yàlla bind rabi géej yu mag yi ak mboolem mbindeef, muy féey tey ramm-rammi ci ndox mi, mu ci nekk ak wirgoom, teg ca lépp luy boroomi laaf, lu ci nekk ak wirgoom. Yàlla gis ne baax na. ²²Ba mu ko defee Yàlla barkeel léen, daldi ne : « Giirleen te bare, ba fees ndoxi géej. » Mu neeti : « Na picc yi bare ci kaw suuf. » ²³Ngoon jot, suba dugg, muy bésuub juróomeel ba.

²⁴Yàlla ne : « Na suuf génne ay mbindeef, mu ci nekk ak wirgoom : ag jur, luy raam ak i rabi àll, lu ci nekk ak wirgoom. » Mu daldi nekk noona. ²⁵Yàlla dafa bind rabi àll yi, lu ci nekk ak wirgoom, jur gu ci nekk ak wirgoom, ak lépp luy raam ci kaw suuf, lu ci nekk ak wirgoom. Yàlla nag gis ne baax na.

²⁶Yàlla ne : « Nanu bind nit ci sunu melokaan, mu niroom nun, te na yilif jëni géej ak picci asamaan ak jur gépp ak suuf sépp ak lépp lu ciy raam. »

²⁷Yàlla dafa bind nit ci melokaanam ;
 ci melokaanu boppam la Yàlla bind nit,
 góor ak jigéen la bind.

²⁸Yàlla barkeel léen ne léen : « Giirleen te bare, ba fees àddina, di ko saytu ; te it yilifleen jëni géej ak picci asamaan ak mboolem mbindeef muy yëngu ci kaw suuf. »

²⁹Yàlla ne : « Xool-leen, jox naa leen gépp gancax gu ànd ak jiwoom ci kaw suuf sépp ak gépp garab guy meññ tey jur jiwoom, muy seen dund. ³⁰Naka rabi àll yépp it, ñook picci asamaan yépp ak lépp luy raam ci kaw suuf, te di boroom bakkan, jox naa léen lépp luy ñax mu tooy, ñoom itam, muy seen lekk. » Mu daldi nekk noona.

³¹Yàlla nag gis li mu def lépp, fekk lépp baax lool. Ngoon jot, suba dugg, muy bésuub juróom benneel ba.

2 ¹Noonu asamaan ak suuf ak li ñu èmb lépp mat. ²Bés sub juróom ñaareel ba fekk na Yàlla matal liggéeyam. Mu dal-lu nag ca bés sub juróom ñaareel ba, gannaaw ba mu liggéeyee loolu lépp. ³Yàlla daldi barkeel bés sub juróom ñaareel ba, def ko bés bu sell, ndax da caa dal-lu woon gannaaw liggéey, ba mu sàkke lépp.

Cosaanal asamaan ak suuf

(Saar 2.4—4.26)

Yàlla dugal na nit Àjjana, jox ko ndigal

⁴Liy cosaanal asamaan ak suuf, ba ñu léen di sàkk, mooy lii. Bés ba Yàlla °Aji Sax ji sàkke suuf ak asamaan, ⁵genn garab nekkagul woon ci kaw suuf, te genn gàncax saxagul ; ndaxte booba Yàlla Aji Sax ji tawagul, te nit kuy bey amagul. ⁶Waaye mbënn di balle ci suuf, di tooyal fépp. ⁷Noonu Yàlla Aji Sax ji móol nit ci pëndu suuf, sol ngelawal dund ci paxi bakkanam, nit daldi doon boroom bakkan.

⁸Naka noona Yàlla Aji Sax ji jëmbat tool ca biir Àjjana fa féete penku ba, tàbbal ca nit ka mu bind. ⁹Yàlla Aji Sax ji nag saxal ci suuf lépp luy garab gu meñneef ma rafet te neexa lekk ; mu def it garab gay taxa dund ca digg tool ba, moom ak garab gay taxa xam lu baax ak lu bon.

¹⁰Amoon na dex guy balle Àjjana, di suuxat tool ba, dale fa nag, séddalikoo, def ñeenti wal. ¹¹Turu menn wal ma di dexu Pison, moo wër réewum Awila mépp. Wurus a nga woon ca réew mooma, ¹²di wurusu ngalam ; te it ndàbb lu neex xet a nga fa woon ak per yu jafe yu ñuy wax onigsé. ¹³Ñaareelu dex ga di Giyon, wër réewu Kuus mépp ; ¹⁴туру ñetteelu dex ga di Tiigar, féete réewum Asiri penku ; ñeenteelu dex ga di Efraat.

¹⁵Yàlla Aji Sax ji nag jël nit ki, tàbbal ko biir toolu Àjjana, mu di ko bey ak a sàmm. ¹⁶Yàlla Aji Sax ji sant nit ki, ne ko : « Man ngaa lekk ci mboolem garabi tool bi, ¹⁷waaye bul lekk ci garab giy taxa xam lu baax ak lu bon, ndaxte bés boo ci lekkee kat, li wër mooy fa ngay doxe dee. »

¹⁸Yàlla Aji Sax ji daldi ne : « Wéet baaxul ci nit, kon dinaa ko bindal ku koy jàpple te jekk ci doon wéttalam. »

¹⁹Loolu fekk na Yàlla Aji Sax ji sàkk ci suuf nja-àll yépp ak njanaaw yépp, daldi léen indil nit, di seet nu léen nit di tudde ; te tur wu mu léen jox, muy moom. ²⁰Ba mu ko defee nit kooku, di Aadama, tudd jur gépp ak picc yépp ak rabi àll yépp, waaye fekku ca ku koy jàpple te jekk ci doon wéttalam.

²¹Bi loolu amee Yàlla Aji Sax ji nelawloo Aadama nelaw yu xóot. Ba muy nelaw nag, mu rocci genn ciy faaram, fatte pax ma aw suux. ²²Yàlla Aji Sax ji bind jigéen ci faar, gi mu jële ci Aadama, indil ko ko. ²³Aadama ne tonet, daldi ne :

« Waaw kay nag, kii moo bokk ci samay yax ak sama suux !

Dees na ko tudde jigéen, ndaxte ci góor lees ko jële^a. »

²⁴Looloo tax góor di teqlikook ndeyam ak baayam, ànd ak soxnaam, ñuy kenn.

²⁵Ku góor ki ak soxnaam, ñoom ñaar ñépp, yaramu neen lañu defoon, te amuñu ci woon genn kersa.

Yàlla dàq na nit Àjjana

3 ¹Booba jaan moo gënoona muus ci rabi àll, yi Yàlla °Aji Sax ji sàkk yépp. Noonu jaan ja ne jigéen ja : « Ndax wóor na ne Yàllaa ne : “Buleen lekk ci doomi genn garabu tool bi”? » ²Jigéen ja wax jaan ja, ne ko : « Man nanoo lekk ci doomi garabi tool bi kay. ³Waaye garab gi ci digg tool bi la Yàlla ne : “Buleen ci lekk, buleen ko laal sax, lu ko moy ngeen dee.” » ⁴Jaan ja ne jigéen ja : « Déédéet, dungeen dee ! ⁵Waaye Yàlla xam na ne bés bu ngeen ci lekkee, seeni bët dina ubbiku, ngeen mel ni Yàlla, xam lu baax ak lu bon. »

a 2.23 Ni ñuy wooye góor ak ni ñuy wooye jigéen dañoo jegeyoo ci làkku ebrë.

⁶Jigéen ja dafa gis ne garab gi rafet na, niru na lu neex, te mata bëgg ci kuy wuta am xel, mu witt ci doom yi, lekk ; jox ci jëkkëram, ji mu àndal, moom it mu lekk.

⁷Seeni bët daldi ubbiku, ñu xam ne def nañu yaramu neen. Ba mu ko defee ñu ràbb xobi garabu figg, ngemboo.

⁸Gannaaw loolu ñu dégg tànk Yàlla Aji Sax ji, muy doxantu ca tool ba, fekk ker gi sedd, ñu daldi fexee làqu Yàlla Aji Sax ji ci biir garabi tool bi. ⁹Waaye Yàlla Aji Sax ji ne Aadama : « Ana nga ? » ¹⁰Mu ne ko : « Damaa dégg say tànk ci tool bi, tiit, ndax yaramu neen laa def, ma daldi làqu. » ¹¹Yàlla Aji Sax ji ne ko : « Ku la xamal ne dangaa def yaramu neen ? Mbaa du dangaa lekk ca garab, ga ma la aaye, waay ? » ¹²Aadama ne ko : « Jigéen, ji nga ma booleel de, moo ma jox ci garab gi, ma lekk. »

¹³Noonu Yàlla Aji Sax ji ne jigéen ja : « Yaw, li nga def nii mooy lan ? » Jigéen ja ne ko : « Aa, jaan de moo ma nax, ba ma lekk ci. »

¹⁴Yàlla Aji Sax ji nag ne jaan ja :

« Gannaaw def nga loolu,
yaw rekk ay alku ci rabi kër yépp ak rabi àll yépp ;
dinga watu, di lekk pënd sa giiru dund gépp.

¹⁵Dinaa def mbañeel sa digganteek jigéen ji,

ba dëddale sa xeet ak xeetam,
muy toj sa bopp,
nga di ko màtt ci téstën. »

¹⁶Yàlla teg ca ne jigéen ja :

« Dinaa taral sa metitu mat,
ci metit ngay wasin.
Sa bëgg-bëggu bakkan dina la xiir ci sa jëkkër,
te moo lay teg tànk. »

¹⁷Mu tegaat ca ne Aadama : « Gannaaw dégg nga sa waxu soxna, ba lekk ci garab gi ma la aaye,

dinaa rëbb suuf ndax yaw ;
coono bu metti nga ciy dunde sa giiru dund gépp.

¹⁸Suuf dina la meññalal ay dég ak i dagg,

doo lekk te beyoo,

¹⁹saw ñaq ngay dunde,

ba kera ngay dellu ci suuf, si ma la jële ;
ndaxte pënd nga,
te dinga dellu di pënd. »

²⁰Aadama nag tudde soxnaam Awa (mu firi Dund),
ndax mooy ndeyu képp kuy dund. ²¹Gannaaw gi Yàlla
Aji Sax ji sàkkal Aadama ak soxnaam ay yérey der, wodde
léen. ²²Yàlla Aji Sax ji daldi ne : « Léegi nit mel na ni
nuneey ! xam lu baax ak lu boneey ! kon nag bumu tàllal
loxoom, di witt ci doomi garab giy taxa dund, di lekk, bay
dund fàww. »

²³Noonu Yàlla Aji Sax ji génne ko toolu Àjjana, muy
bey suuf, si ñu ko sàkke. ²⁴Da koo dàq, ba noppi teg ca
penkub toolu Àjjana ba ay malaakay serub^b, boole ca
jaasi juy xuyy-xuyyi, tey dem ak a dikk, di wattu yoon,
wa jëm ca garab gay taxa dund.

Kayin rey na Abel

4 ¹Gannaaw loolu Aadama dëkkoo na soxnaam Awa,
mu ëmb, am Kayin, mu ne : « Am naa doom ju góor
ci ndimbalu °Aji Sax ji^c. » ²Awa teg ca rakkam, Abel. Abel
di sàmm, Kayin di bey^d.

³Ñu dem ba mu yàgg, Kayin sàkk ci mbeyam, jébbal
ko Aji Sax ji, màggale ko ko. ⁴Abel moom jébbal ko
nebbonu jur, ga jékka juddu ca géttam. Aji Sax ji nangul
Abel, ⁵waaye nangulul Kayin. Kayin nag mer lool, ba
ne fóññ.

⁶Aji Sax ji ne Kayin : « Lu la taxa mer, ba ne fóññ nii ?
⁷Soo defee lu baax, dees na la nangul ; soo deful lu baax,
bàkkaar a ngi lay yeeru ci sa bunt, di la tērook a wut,
waaye yaa ko wara man. »

⁸Noonu Kayin séq ak rakkam Abel wax. Ba mu ko
defee ñu dem ca àll ba, Kayin dal ci kaw Abel, bóom
ko. ⁹Aji Sax ji ne Kayin : « Ana sa rakk Abel ? » Mu

b 3.24 *serub* : serub yi ay mbindeef lañu yu teew fa Yàlla.

c 4.1 Awa mu ngi dendale turu taawam Kayin ak baatu ebrë biy
tekki « am ». **d** 4.2 *Kayin, Abel* : am na ñu léen géna xam ci turi
Xabiil ak Abiil.

ne ko : « Gisuma ko de ; xanaa maa wara sàmm sama rakk ? » ¹⁰Yàlla ne ko : « Loo def ? Sa deretu rakk jaa ngi yuuxoo ci suuf, ma di ci dégg. ¹¹Léegi dinga alku, ba suuf dummóoyu la, moom mi ubbi gémmiñam, naan sa deretu rakk, ji nga tuur. ¹²Boo beyee, dootul nangu. Dinga dëkke dañ-dañ, di wëreelu ci àddina. »

¹³Waaye Kayin wax Aji Sax ji ne ko : « Sama mbugal diis na lool, ba àttanuma ko ! ¹⁴Ndegam tey jii danga maa dàq, xañ ma sa jataay, dinaa dëkke dañ-dañ, di wëreelu ci kaw suuf, te kon ku ma gis rey ma. » ¹⁵Aji Sax ji ne ko : « Kon nag ku la rey, yaw Kayin, dina jot juróom ñaari yoon lu ko raw. » Noonu mu sàkkal Kayin màndarga, ba ku ko gis du ko rey. ¹⁶Kayin daldi bàyyikoo ca Aji Sax ji, dem dëkki réewu Nódd^e, fa féete Àjjana penku.

Askanu Kayin

¹⁷Gannaaw loolu Kayin dëkkoo na soxnaam, mu ëmb, am Enog. Ci biir loolu Kayin sanc ab dëkk, dippee ko doomam ju góor Enog. ¹⁸Enog jur Iraat ; Iraat jur Mexuyayel ; Mexuyayel jur Metusayel ; Metusayel jur Lemeg. ¹⁹Lemeg nag jël ñaari jabar, aawo bi tudd Ada, ñaareel bi di Silla. ²⁰Ada taawloo Yabal, miy cosaanu sàmm yiy màngaan, ²¹teg ca Yubal, miy cosaanu ñi mane xalam ak toxoro. ²²Silla moom jur Tubal Kayin miy tegg lépp luy jomtukaayu xànjjar ak weñ. Tubal Kayin am na jigéen bu tudd Naama.

²³Noonu Lemeg ne ay soxnaam :

« Dégluleen maa, yéen soxnay Lemeg,
teeyluleen maa, yéen Ada ak Silla.

Nit a ma gaañ, ma bóom,
goneg jàmbaar dóor ma, ma faat.

²⁴Kayin kay, lees di feyul juróom ñaari yoon,
ne, bu dee Lemeg mii, muy juróom ñaar fukki
yoon ak juróom ñaar. »

e 4.16 Nódd baatu ebrë la buy tekki « ku dëkkul fenn ».

²⁵Bi loolu wéyee Aadama dëkkoo soxnaam, mu am doom ju góor ; tudde ko Set (mu firi May), ndax da ne : « Yàlla may na ma weneen askan, mu wuutu Abel, mi Kayin rey. » ²⁶Set it, am doom ju góor, tudde ko Enos. Fan yooya lañu tàmbalee tudd °Aji Sax ji, di ko wormaal.

Askanu Aadama, ba ci Nóoyin

(Saar 5.1—6.8)

5 ¹Ni téere indee askanu Aadama nii la. Ba Yàlla di sàkk nit, da koo bind ci melokaanam, ²góor ak jigéen la sàkk, barkeel léen, tudde léen Nit, keroog ba mu léen sàkke.

³Aadama dund téeméeri at ak fanweer (130), jur doom ju góor, mu bindoo melokaanam te nirook moom. Noonu mu tudde ko Set. ⁴Set juddu na, Aadama dundaat juróom ñetti téeméeri at (800), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ⁵Kon Aadama dund na juróom ñeenti téeméeri at ak fanweer (930), doora faatu.

⁶Set moomee am na téeméeri at ak juróom (105), doora jur Enos. ⁷Enos juddu na, Set dundaat juróom ñetti téeméeri at ak juróom ñaar (807), amaat doom yu góor ak yu jigéen. ⁸Kon Set dund na juróom ñeenti téeméeri at ak fukk ak ñaar (912), doora faatu.

⁹Enos nag am na juróom ñeent fukki at (90), doora jur Kenan. ¹⁰Kenan juddu na, Enos dundaat juróom ñetti téeméeri at ak fukk ak juróom (815), amaat doom yu góor ak yu jigéen. ¹¹Kon Enos dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom (905), doora faatu.

¹²Kenan moomee am na juróom ñaar fukki at (70), doora jur Malaleel. ¹³Malaleel juddu na, Kenan dundaat juróom ñetti téeméeri at ak ñeent fukk (840), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ¹⁴Kon Kenan dund na juróom ñeenti téeméeri at ak fukk (910), doora faatu.

¹⁵Malaleel nag am na juróom benn fukki at ak juróom (65), doora jur Yeredd. ¹⁶Yeredd juddu na, Malaleel dundaat juróom ñetti téeméeri at ak fanweer (830), amaat ay doom yu góor ak yu jigéen. ¹⁷Kon Malaleel dund na

juróom ñetti téeméeri at ak juróom ñeent fukk ak juróom (895), doora faatu.

¹⁸Yerredd moomee am na téeméeri at ak juróom benn fukk ak ñaar (162), doora jur Enog. ¹⁹Enog juddu na, Yerredd dundaat juróom ñetti téeméeri at (800), amaata ay doom yu góor ak yu jigéen. ²⁰Kon Yerredd dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom benn fukk ak ñaar (962), doora faatu.

²¹Enog moomee, am na juróom benn fukki at ak juróom (65), doora jur Matusalem. ²²Matusalem juddu na, ba noppi Enog topp Yàlla ñetti téeméeri at (300), amaata ay doom yu góor ak yu jigéen. ²³Kon Enog dund na ñetti téeméeri at ak juróom benn fukk ak juróom (365). ²⁴Enog dafa topp Yàlla, ba jekki-jekki giseesatu ko, ndaxte Yàllaa ko yéegé fa moom.

²⁵Matusalem moomee am na téeméeri at ak juróom ñett fukk ak juróom ñaar (187), doora jur Lemeg. ²⁶Lemeg juddu na, Matusalem dundaat juróom ñaar téeméeri at ak juróom ñett fukk ak ñaar (782), amaata ay doom yu góor ak yu jigéen. ²⁷Kon Matusalem dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom benn fukk ak juróom ñeent (969), doora faatu.

²⁸Lemeg nag am na téeméeri at ak juróom ñett fukk ak ñaar (182), doora jur doom ju góor. ²⁹Mu tudde ko Nóoyin (mu firi Noflaay) ndax dafa ne : « Kii moo nuy taxa noyyiwaat, noppal nu ci liggéey yu metti ak conoy mbeyu suuf, si 'Aji Sax ji rébb. » ³⁰Nóoyin juddu na, Lemeg dundaat juróomi téeméeri at ak juróom ñeent fukk ak juróom (595), amaata ay doom yu góor ak yu jigéen. ³¹Kon Lemeg dund na juróom ñaar téeméeri at ak juróom ñaar fukk ak juróom ñaar (777), doora faatu.

³²Nóoyin moomee am na juróomi téeméeri at (500), doora jur Sem ak Xam ak Yafet.

Yàlla fas na yéene tas àddina ndax mbonu nit

6

¹Bi nga xamee ne nit ñi tàmbali nañoo fulandiwu ci kaw suuf, te am ay doom yu jigéen, ²ay kàngam

yu bare doole gis jigéen ñeek seen taarf, ñuy jël ñi ñu bëgg ci ñoom, def léen i jabar. ³Aji Sax ji daldi wax ne : « Manumaa bàyyi nit, muy wéyee dunde noo, gi ma ko may, ndax nit du dara lu dul suuxi neen, kon dinaa léen àppal diirub téeméeri at ak ñaar fukk (120). »

⁴Ca jamono yooya ak itam gannaaw ba kàngam yu bare doole yooyu àndeek jigéeni àddina, ba am ca ay doom, ay ñeyi xaree nekkoon ci àddina. Ñooy jàmbaar ya woon te doonoon góor ñu amoon tur.

⁵Aji Sax ji dafa gis ne mbonu nit màgg na lool ci biir àddina, te fu mu mana toll, lu bon rekk lay xënte ci xolam. ⁶Noonu Aji Sax ji am tiis ci xolam, ba mititlu li mu doon sàkk nit ci kaw suuf. ⁷Aji Sax ji daldi ne : « Dinaa far ci kaw suuf doom aadama yi ma sàkk, nit ak jur, luy raam ak luy naaw, ndax mititlu naa li ma léen sàkk. » ⁸Waaye fekk na Aji Sax ji xool Nóoyin bëti yërmande.

Askanu Nóoyin

(Saar 6.9—9.29)

⁹Askanu Nóoyin mooy lii. Nóoyin nit ku jub la woon, di ku mat ci biir nit ñi mu bokkal jamono, te di kuy topp Yàlla. ¹⁰Nóoyin nag amoon na ñetti doom yu góor : Sem, Xam ak Yafet.

¹¹Booba fekk na àddina yàqu, te fees ak ay, Yàlla teg ci bëtam. ¹²Yàlla gis ne àddina yàqu na, ndaxte jëfi ñépp a bokk ñaaw fi kaw suuf.

¹³Noonu Yàlla ne Nóoyin : « Dogal naa ne dinaa boole faat mboolem boroom bakkan, ndaxte ayu nit dajal na kaw suuf. Dinaa léen boole ak li ci àddina, faagaagal.

¹⁴« Yaw nag wutal dénku sippa, yettal ci sa bopp gaal gu mag ; nga sàkk ci ay néeg, te diw ko koltaar biir ak biti. ¹⁵Ni nga koy defare nii la. Na guddaayu gaal gi di ñetti téeméeri xasab, yaatuwaay bi di juróom fukki

f 6.2 Manees na koo tekkee nii it : ay malaaka yu ñu folli gis jigéeni àddina ak seen taar,

xasab, taxawaay bi di fanweeri xasab. ¹⁶Yettal mbaar, mu ko tiim, te nga àggale gaal gi, bàyyi lu tollook xasab diggante kéméj yi ak mbaar mi. Sàkkal ko bunt ci wet gi, te séddale ko ñetti néeg yu tegloo, benn ci suuf, benn ci digg bi ak benn ci kaw.

¹⁷« Maa ngi nii di indi mbënnu ndox ci kaw suuf, mu far lépp luy dund lu asamaan tiim ; te lépp lu nekk ci kaw suuf dina dee. ¹⁸Waaye dinaa fas °kóllère ak yaw, nga dugg ci gaal gi, yaak say doom ak sa soxna ak say soxnay doom. ¹⁹Te xeeti rab yépp nanga ci dugal ñaar ci gaal gi, wu ci nekk, nga def ko góor ak jigéen ; su ko defee ngeen ànd mucc. ²⁰Xeetu picc wu ci nekk ak xeetu bàyyima wu ci nekk ak wépp xeetu rab wuy raam ci suuf, dina def ñaar, ñëw ci yaw, ba raw. ²¹Sàkkal ci bépp xeetu dund, denc, ngeen bokk dunde. »

²²Noonu la Nóoyin def. Lépp lu ko Yàlla sant, def na ko.

Yàlla musal na Nóoyin ci mbënn mi

7 ¹Gannaaw ba loolu amee °Aji Sax ji dafa wax Nóoyin ne ko : « Duggal ci gaal gu mag gi, yaak sa njaboot gépp, ndaxte niti jamono jii, yaw rekk laa ci gis, nga jub ni ma ko bégge. ²Xeeti rab yu set^g yépp yóbbaaale ci juróom ñaar yu góor ak juróom ñaar yu jigéen, ak ñaar ci xeeti rab yi setul, te ñuy góor ak jigéen. ³Te it xeetu picc mu nekk yóbbaaale ci juróom ñaar yu góor ak juróom ñaar yu jigéen, ngir seen xeet baña fey ci kaw suuf. ⁴Ndax kat li feek juróom ñaari fan dinaa wacce taw ci kaw suuf diirub ñeent fukki guddi ak ñeent fukki bëccëg, ba far ci àddina mboolem mbindeef mu ma sàkk. » ⁵Noonu Nóoyin def la ko Aji Sax ji sant lépp.

⁶Bi mbënn miy ñëw ci àddina, booba fekk na Nóoyin am juróom benni téeméeri at. ⁷Nóoyin dugg na ca gaal ga, ànd ak ay doomam ak soxnaam ak soxnay doomam ya, ngir mucc ca ndoxu mbënn ma. ⁸Rab yu set yi ak yi

g 7.2 rab yi set ñoo di rab, yi Yàlla nangu, ñu sarxal ko.

setul ak picc yi ak yiy raam ⁹ànd nañu ak Nóoyin, dugg ca gaal ga, def ñaar-ñaar, góor ak jigéen, ni ko Yàlla sante Nóoyin. ¹⁰Ba juróom ñaari fan wéyee nag, ndoxu mbënn ma agsi ci kaw suuf.

¹¹At ma Nóoyin amee juróom benni téeméeri at, ca fukki fan ya ak juróom ñaar ca ñaareelu weer wa, kera la bëti ndox ya ne jàyy, jóge xóotey géej, bunti ndoxi asamaan ne kulbét, mu ne yureet, ¹²taw biy sottiku ci suuf diirub ñeent fukki guddi ak ñeent fukki bëccëg.

¹³Keroog bés boobu la Nóoyin ànd ak i doomam yu góor, Sem ak Xam ak Yafet, ak soxnaam ak ñetti soxnay doomam yooyu, ñu dugg ca gaal ga, ¹⁴àndandook rabu àll yépp, lu ci nekk ak wirgoom, ak jur gépp, lu ci nekk ak wirgoom, ak lépp luy raam ci kaw suuf, lu ci nekk ak wirgoom, ak lépp luy naaw, lu ci nekk ak wirgoom, muy picc mbaa boroomi laaf. ¹⁵Lépp luy boroom bakkan def na ñaar-ñaar, ànd ak Nóoyin, dugg ca gaal ga, ¹⁶mboolem xeetu mbindeef rekk, di góor ak jigéen, ni ko ko Yàlla sante. Ci kaw loolu Aji Sax ji ne ràpp buntu gaal gi, gannaaw bi Nóoyin duggee.

¹⁷Mbënn ma nag di wal ci àddina diirub ñeent fukki fan. Ndox ya di yokku, gaal gay jóg, ba tëmb, tiim suuf lu sore. ¹⁸Ma ngay gën di yokku, tey baawaan ci kaw suuf, ba gaal ga tëmb, di dem ca kaw ndox ma. ¹⁹Ndox ma di walangaan, ba mëdd tund yu kawe ya fépp fu asamaan tiim. ²⁰Muy yokku, di yokku, ba gëna kawe tund ya lu mat fukki xasab ak juróom.

²¹Mboolem mbindeef mu daan dox ci kaw suuf dee na ca. Picc yi ak jur gi ak rabi àll yi ak lépp luy raam ci kaw suuf dee na, ñoom ak nit ñépp. ²²Mboolem mbindeef muy boroom bakkan ci kaw suuf a bokk dee. ²³Luy dund ci àddina daldi sàнку, ba nit ak jur ak luy raam ak luy naaw— lépp la Aji Sax ji raafal ci àddina. Nóoyin rekk a des, moom ak ña àndoon ak moom ca gaal ga.

²⁴Noonu ndox miy wal-wali ci kaw suuf diirub téeméeri fan ak juróom fukk.

Nóoyin génn na gaal gu mag ga

8 ¹Ci biir loolu Yàlla xalaat na Nóoyin ak li mu nekkal ci gaal gi, di rabi àll yi ak jur gi. Yàlla daldi yebal ngelaw, mu wal kaw suuf, ba ndox yi wàcc. ²Bëti ndox ya ca xóote ya dafa taxaw, bunti ndoxi asamaan tëju, taw bi dal. ³Noonu ndox mi taa ci suuf di wàññiku. Bi téeméeri fan yi ak juróom fukk matee nag, ndox ma gëna néew. ⁴Ba juróom ñaareelu weer wa amee fukki fan ak juróom ñaar, gaal gaa nga teereji tundi Araraat. ⁵Ndox may wàññiku rekk ba ca fukkeelu weer wa. Keroog ba fukkeelu weer wa teroo, ca la njobbaxtali tund ya tàmbalee feñ.

⁶Teg nañu ca ñeent fukki fan, Nóoyin doora ubbi poroxndoll, ba mu sàkkaloon gaal ga, ⁷daldi yebal ab baaxoñ, muy naaw, di dem ak a dikk, ba ndox mi fendi ci kaw suuf. ⁸Mu teg ca yebal pitax, ba xam ndax ndox mi ci suuf fer na. ⁹Waaye pitax ma gisul fenn fu mu tag, ndax ndox mi muur na suuf sépp. Mu délsi nag fa moom ca gaal ga. Nóoyin tàllal loxoom, jàpp ko dugal ci biir fi wetam. ¹⁰Négandiku na juróom ñaari fan, doora yebalaat pitax ma. ¹¹Ba mu délsee ca ngoon, indaalewul lu moy xobu oliw wu tooy wu keppe ca sàll wa. Noonu Nóoyin xam ne ndox mi taa woon ci suuf, fer na. ¹²Mu négati juróom ñaari fan, bàyyiwaat pitax ma, waaye bii yoon délsiwaatul ca moom.

¹³At ma Nóoyin amee juróom benni téeméeri at ak benn, keroog benn fanu weer wa jëkk, ndox ma taa woon ca suuf daldi fendi. Nóoyin ubbi kubéer ga, xool, ba gis ne kaw suuf sépp wow na. ¹⁴Keroog ñaar fukki fan ak juróom ñaar ca ñaareelu weer wa, ca la suuf si doora wow koññ.

¹⁵Ba loolu amee Yàlla ne Nóoyin : ¹⁶« Génnal gaal gi, yaak sa soxna ak say doom ak say soxnay doom. ¹⁷Génnewaaleel lépp luy xeetu mbindeef mu ngeen àndal : picc yi ak bàyyima yi ak luy raam, ñu fulandiwu

ci kaw suuf, daldi giir te bare. » ¹⁸Noonu Nóoyin génn, moom ak i doomam ak soxnaam ak soxnay doomam ya. ¹⁹Rabi àll yi ak luy raam ak luy naaw ak luy dox ci kaw suuf— lépp génne ca gaal ga, lu ci nekk ak wirgoom.

²⁰Naka la Nóoyin génn, daldi sàkkal °Aji Sax ji sarxalukaay, màggale ko ko. Mu sàkk nag ci mboolem rab wu set ak mboolem picc mu set, jébbal Yàlla ca sarxalukaay ba, muy °sarax suy lakk ba jeex. ²¹Noonu xet gu neex, ga gillee ca sarax sa, yéeg fa Aji Sax ja. Booba la wax ci xolam ne : « Dootuma rëbb suuf mukkk ndax nit, doonte ba muy ndaw lay dale xënte lu ñaaw ci xolam. Dootuma boole fàdd mukkk lépp luy dund, nii ma ko defe.

²²Li feek suuf di suuf,
dootu njiwooy dakk mbaa ngóob,
te du sedd ak u tàngoor,
du nawet it mbaa noor,
mbaa guddeek bëccëg. »

Yàlla fas na kóllère ak Nóoyin

9 ¹Noonu Yàlla barkeel Nóoyin ak i doomam ne léen : « Giirleen te bare, ba fees àddina. ²Mboolem rabi àll yi ak picci asamaan ak mbindeef yiy raam ci suuf, ak jëni géj yépp, dinañu leen ragal lool. Teg naa léen ci seeni loxo. ³Man ngeena dunde boroom bakkan yooyu yépp. Jagleel naa leen mbindeef yooyu yépp, ni ma leen jagleele woon gàncax.

⁴« Waaye buleen lekk yàpp wu ànd ak deret, ndaxte dund a ngi ci deret. ⁵Seen dundu nit itam, mu ngi ci seen deret, kon kat, képp ku tuur seen deret dinaa ko ko topp. Te it mala mu ci rey nit dinaa ko ko topp, ni may toppe nit. Dinaa topp ku nekk deretu moroomam.

⁶Ku tuur deretu nit,
na nit tuur deretam,
ngir melokaanu boppam
la Yàlla sàkke nit.

⁷Yéen nag, giirleen te bare, fulandiwu ci kaw suuf te fees ko. »

⁸Noonu Yàlla wax Nóoyin ak doomam, yi mu àndal, ne léen : ⁹« Bés niki tey fasal naa sama bopp °kóllère sama diggante ak yéen ak seen askan, ¹⁰fas ko it sama diggante ak mboolem mbindeef mu ngeen àndal, muy picc ak ug jur mbaa rabi àll— lépp daal lu génnandoo ak yéen ci gaal gi, di lépp luy dund ci kaw suuf. ¹¹Ni may faseek yéen kóllère nii la :

Deesatul boole mbindeef yépp, faat ci mbënn mukk. Du menn mbënn mu deeti faagaagal àddina. »

¹²Yàlla neeti : « Kóllère gi may fas ak yéen ak mboolem mbindeef mu ànd ak yéen, day sax ba fàww te liy màndargaam mooy lii : ¹³def naa sama xon ci niir yi, muy màndargaal kóllère, gi dox sama diggante ak àddina.

¹⁴« Saa su ma dajalee niir yi ci jaww ji, ba xon gi feeñ ci niir yi, ¹⁵damay daldi xalaataat kóllère, gi ma fas sama digganteek yéen ak mboolem xeeti mbindeef, su ko defee ndox dootul sabab mbënn muy faagaagal lépp luy dund. ¹⁶Xon gi day nekk ci biir niir yi, ma di ko gis, di xalaat kóllère, gi ma fas fàww, sama diggante, man Yàlla, ak mboolem xeetu mbindeef mu nekk ci kaw suuf. » ¹⁷Ci kaw loolu Yàlla ne Nóoyin : « Loolu mooy màndargaal sama kóllère, gi ma fas ak mboolem mbindeef mu nekk ci kaw suuf. »

Mbirum Nóoyin ma ak i doomam

¹⁸Doomi Nóoyin yu góor, yi génne ci gaal gi, ñooy : Sem, Xam ak Yafet ; Xam mooy baayu Kanaan. ¹⁹Ñooñu ñooy ñetti doomi Nóoyin yu góor, te ci ñoom la àddina sépp soqikoo.

²⁰Nóoyin nag beykat la woon. Noonu mu jublu ci njëmbatum reseñ. ²¹Mu am bés mu naan biiñ, ba màndi, tèdd ci xaymaam, daldi sàgganu.

²²Ba loolu amee Xam, baayu Kanaan, gis céri baayam, génn waxi ko Sem ak Yafet ca biti. ²³Noonu Sem ak Yafet ànd, jël malaan, teg ko ci seeni mbagg, doxe gannaaw ba

agsi, doora sàng seen céri baay. Dañoo dummóoyu, ba gisuñu seen céri baay.

²⁴Màndite ma giif, Nóoyin yewwu, daldi yég ni xale bi def ak moom. ²⁵Ba mu ko defee mu ne :

« Yal na Kanaan torox,
bay jaamu jaami doomi ndeyam. »

²⁶Mu dellu ne :

« Cant ñeel na °Aji Sax ji, Yàllay Sem,
yal na Kanaan dib jaamam.

²⁷Yal na Yàlla lawal askanu Yafet,
dëel ko ci xaymay Sem,
te Kanaan di seen jaam. »

²⁸Gannaaw ba mbënn ma wéyee, Nóoyin dundaat na ñetti téeméeri at ak juróom fukk (350). ²⁹Nóoyin dund na juróom ñeenti téeméeri at ak juróom fukk (950), doora faatu.

Askanu doomi Nóoyin

(Saar 10.1—11.9)

Xeet yi sosoo ci doomi Nóoyin

10 ¹Askanu doomi Nóoyin mooy lii. Gannaaw ba mbënn ma wéyee, Sem ak Xam ak Yafet am nañu ay doom.

Li jëm ci askanu Yafet

²Doomi Yafet yu góor ñii la : Gomeer ak Magog ak Madéy ak Yawaan ak Tubal ak Meseg ak Tiraas. ³Doomi Gomeer yu góor di Askenas, Rifaat ak Togarma. ⁴Doomi Yawaan yu góor di Elisa ak Tarsis ak Kitim ak Dodanim. ⁵Ñi sosoo ci ñoom ñoo law ca wàllaa géej, meññ nag ay xeet ci seeni suuf, xeet wu ci nekk ak làkkam, def it ay làng ci seen biiri xeet.

Li jëm ci askanu Xam

⁶Doomi Xam yu góor ñoo di ñii : Kuus ak Misrayim ak Puut ak Kanaan. ⁷Doomi Kuus yu góor di Seba ak Awila

ak Sabta ak Rayema ak Sabteka. Doomi Rayema yu góor di Saba ak Dedaan.

⁸Kuus moom itam jur Namróot, ki jèkk di jàmbaar ju siiw ci kaw suuf, ⁹mu doonoon rëbbkat bu maga mag. Looloo waral ñu naan : « Mbete Namróot, rëbbkat bu maga mag ba. » ¹⁰Dëkk yiy péeyi nguuram ñoo di : Babel ak Ereg ak Akàdd ak Kalne, gi ci réewu Sineyaar. ¹¹⁻¹²Ca réew mooma la Namróot jóge dem Asur, sanc dëkk bu mag boobee di Niniw, ak dëkk yooyee di Reyobot Ir ak Kala, ba Resen, gi ci diggante Niniw ak Kala.

¹³Misrayim nag mooy maami Luddeen ñi ak Anameen ñi ak Leyabeen ñi ak Naftuyeen ñi ¹⁴ak Pataruseen ñi ak Kasluyeen, ñooñee waa Filisti bàyyikoo ca seen réew ; ak it Kaftoreen ñi.

¹⁵Kanaan moo taawloo Sidon, teg ca Ett, ¹⁶te mooy maami Yebuseen ñi ak Amoreen ñi ak Girgaseen ñi ¹⁷ak Eween ñi ak Arkeen ñi ak Sineen ñi, ¹⁸ak Arwàddeen ñi ak Semareen ñi ak Amateen ñi. La ca tegu làngi Kanaan tasaaroo. ¹⁹Digu suufas Kanaaneen ña mu ngi tàmbalee Sidon, jaar weti Gerar, dem ba Gasa, wuti Sodom ak Gomor ak Atma ak Seboyim, daldi teeri Lesa.

²⁰Ñooñu ñooy askani Xam, askan wu ci nekk ak làngam ak làkkam, di ay xeet ci seeni réew.

Li jëm ci askanu Sem

²¹Sem, miy magu Yafet, jur na moom itam ay doom yu góor. Mooy maami Eber ak askanam. ²²Doomi Sem yu góor ñii la : Elam ak Asur ak Arpagsàdd ak Ludd ak Aram. ²³Góor ñi Aram jur ñii la : Uus ak Xuul ak Geter ak Maas. ²⁴Arpagsàdd jur Sela, Sela jur Eber ; ²⁵Eber moom, jur ñaari doom yu góor, kenn ki tudd Peleg (mu firi Séddalikoo), ndaxte ci jamonoom àddina dafa séddalikoo woon. Rakki Peleg mooy Yogtaan.

²⁶Yogtaan a jur Alamodàdd ak Selef ak Asarmawet ak Yera ²⁷ak Adoram ak Usal ak Digla ²⁸ak Obal ak

Abimayel ak Saba ²⁹ak Ofir ak Awila ak Yobab. Ñooñu ñépp di doomi Yogtaan yu góor. ³⁰Ña nga dëkkoon ca wàllu Mesa, ga wuti Sefar, di diiwaanu tund ya ca penku ba.

³¹Ñooño askanoo ci Sem, askan wu ci nekk ak làngam ak làkkam, di ay xeet ci seeni réew.

³²Làngi doomi Nóoyin yu góor a ngoogu, làng gu nekk ak askanam, ñu diy xeet. Ci ñoom la xeet yépp jóge tasaaroo ci kaw suuf, gannaaw ba mbënn ma wéyee.

Yàlla safaan na làkku àddina, mu jaxasoo

11 ¹Ca ndoorte la nag waa àddina sépp a bokkoon wenn làkk, seeni wax di benn. ²Bi nit ñi toxoo, jëm penku, dañoo gis ag joor ci réewu Sineyaar, ñu sanc fa. ³Ñu ne : « Ayca nu defar ay móol yu ñu lakk cib taal, ba mu ñor. » Noonu ñu def móol ya doji tabax, taqalee ko koltaar, ⁴daldi ne : « Ayca nu tabax ab dëkk bu taax ma bëtt asamaan ; kon dinanu am woy, te dunu tasaaroo ci kaw suuf. »

⁵Waaye °Aji Sax ji wàcc, xoolsi dëkk bi ak taax, mi doom aadama yi tabax. ⁶Aji Sax ji da ne : « Su ñu tàmbalee nii, di menn mbooloo te bokk wenn làkk, kon dara dootu léen të. ⁷Ayca nu wàcc, safaan seen làkk, ba dootuñu déggoo. »

⁸Ba loolu amee Aji Sax ji jële léen foofa, tasaare léen ci kaw suuf sépp, ñu yemale fa dëkk ba ñu doon tabax. ⁹Looloo tax ñu tudde dëkk ba Babel (mu firi Safaan), ndax foofa la Aji Sax ji safaane làkku àddina sépp, mu jaxasoo, te fa la léen tasaaree ci kaw suuf sépp.

Askanu Sem, maamu Ibraam

(Saar 11.10-26)

¹⁰Askanu Sem mooy lii. Sem am na téeméeri at, doora jur Arpagsàdd, fekk na mbënn ma weesu, ba mu am ñaari at. ¹¹Arpagsàdd juddu na, Sem dundaat juróomi téeméeri at (500), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹²Arpagsàdd am fanweeri at ak juróom, jur Sela. ¹³Sela juddu na, Arpagsàdd dundaat ñeenti téeméeri at ak ñett (403), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹⁴Sela am fanweeri at, jur Eber. ¹⁵Eber juddu na, Sela dundaat ñeenti téeméeri at ak ñett (403), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹⁶Eber am fanweeri at ak ñeent, jur Peleg. ¹⁷Peleg juddu na, Eber dundaat ñeenti téeméeri at ak fanweer (430), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

¹⁸Peleg am fanweeri at, jur Rew. ¹⁹Rew juddu na, Peleg dundaat ñaar téeméeri at ak juróom ñeent (209), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²⁰Rew am fanweeri at ak ñaar, jur Serug. ²¹Serug juddu na, Rew dundaat ñaar téeméeri at ak juróom ñaar (207), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²²Serug am fanweeri at, jur Naxor. ²³Naxor juddu na, Serug dundaat ñaar téeméeri at, juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²⁴Naxor am ñaar fukki at ak juróom ñeent, jur Teraa. ²⁵Teraa gane na àddina, Naxor dundaat téeméeri at ak fukk ak juróom ñeent (119), juraat ay doom yu góor ak yu jigéen.

²⁶Gannaaw ba Teraa amee juróom ñaar fukki at, am na Ibraam ak Naxor ak Aran.

Askanu Teraa, baayu Ibraam

(Saar 11.27—25.11)

²⁷Askanu Teraa mooy lii. Teraa mooy baayu Ibraam^h ak Naxor ak Aran. Aran mooy baayu Lóot. ²⁸Gannaaw loolu Aran faatu na lu jiiitu faatug baayam Teraa, ca réew ma mu juddoo, di Urⁱ, dëkku Kaldeen ña. ²⁹Ibraam ak Naxor jël nañu ay soxna ; soxnas Ibraam tudd Sarayi, soxnas Naxor di Milka. Milka moomu, moom ak rakkam

h 11.27 *Ibraam* mii : Yàlla dina ko mujja tudde Ibraayma. Seetal ci 17.5. **i 11.28** *Ur* : dëkk bu yàggoon la, te bokkoon ci réew, mi ñu tudde Iraag léegi.

ju jigéen Yiska, Aran ay seen baay. ³⁰Sarayi moomu masuloona am doom te it manu ko woona am.

³¹Mu am bés Teraa ànd ak doomam Ibraam ak sètam Lóot, mi Aran di baayam, ak Sarayi, soxnas Ibraam. Ñu bokk jóge Ur gu Kaldeen ña, jëm réewu Kanaan. Ba ñu demee ba Karan, daldi fay sanc. ³²Teraa dund na ñaar téeméeri at ak juróom (205), doora génn àddina, ñu denc ko Karan.

Yàlla sant na Ibraam, mu gàddaay

12 ¹Amoon na bés °Aji Sax ji wax Ibraam, ne ko :
« Dëddul sa réew, dëddu say bokk ak sa kër baay,
te dem ca réew mi ma lay won,

² ma def la ngay cosaanal xeet wu yaa,
barkeel la,
màggal sa tur,
ngay buntu barke ;

³ ku la ñaanal barke, ma barkeel,
ku la móolu it, ma alag,
te xeeti àddina sépp
xala taasu ci sa barke. »

⁴Noonu Ibraam dem, na ko ko Aji Sax ji waxe woon, Lóot topp ca. Ba Ibraam di jóge Karan, booba am na juróom ñaar fukki at ak juróom (75). ⁵Ibraam ànd ak soxnaam Sarayi ak Lóot, mi muy baay bu ndaw ci moom. Mu yóbbaaale nag alal, ja mu dajale jépp, ak jaam, ya mu jënde Karan. Ñu jóge fa, jublu réewu Kanaan.

⁶Ba ñu agsee Kanaan, Ibraam dafa jàll ca biir réew ma, ba àgg bérab bu sell, ba féete ak Sisem, ca garab' gu mag, ga ñuy wooye More. Booba fekk na waa Kanaan a nga woon ca réew ma. ⁷Naka noonu Aji Sax ji feeñu Ibraam ne ko : « Ñi soqikoo ci yaw laay jox réew mii. » Ibraam nag daldi tabaxal Aji Sax, ji ko feeñu, ab sarxalukaay.

j 12.6 Xeetu garab la gu ñuy wax terebent.

⁸Gannaaw loolu mu jóge fa, jëm tund, wi féete Betel penku, samp fa xaymaam ; Betel féete ko sowu, Ayi féete ko penku. Foofa itam Ibraam tabaxal na fa Aji Sax ji sarxalukaay, tudd fa Aji Sax ji, wormaal ko. ⁹Ibraam bàyyikooti fa, aw yoonam, jublu àllu Negew^t.

Ibraam dem na réewu Misra

¹⁰Ca jamono jooja xiif a amoon ca réew ma, ba tax Ibraam dem réewu Misra, toogi fa, ndax xiif bu metti la woon. ¹¹Naka lay jub Misra, daldi ne soxnaam Sarayi : « Déglu ma, xam naa ne ku rafet nga. ¹²Bu la waa Misra gisee, dinañu ne sama soxna nga. Te dinañu ma rey, nga des. ¹³Kon nag ngalla waxal ne sama jigéen nga, ba tax ma am jàmm ; su ko defee dees na ma bàyyi, ma dund, te di la ko gërème. »

¹⁴Ba Ibraam àggee Misra, waa Misra gis ne jigéen ji mu àndal rafet na lool. ¹⁵Jaraafi Firawna itam gis ko, di ko kañ ca Firawna ndax taar ba, ñu daldi ko yóbbu ca kër Firawna. ¹⁶Firawna nag topptoo Ibraam bu baax ndax moom, ñu may ko ay gàtt ak ay nag, ay mbaam yu góor, ak ay jaam yu góor ak yu jigéen, ak ay mbaam yu jigéen ak i giléem.

¹⁷Waaye °Aji Sax ji wàcce ca Firawna ak waa këram jàngoro yu metti ndax Sarayi, soxnas Ibraam. ¹⁸Noonu Firawna woolu Ibraam ne ko : « Li nga ma def nag ? Lu tax waxoo ma ne kii sa soxna la ? ¹⁹Lu tax nga ne sa jigéen la, ba tax ma jël ko, bëgg koo def sama jabar ? Ayca, sa jabar a ngoog, fabal te ne mott ! » ²⁰Naka la Firawna wax loolu ba noppi, daldi sant ay dagam, ñu génne Ibraam réew ma, moom ak soxnaam ak alalam jépp.

Ibraam ak Lóot teqlikoo nañu

13 ¹Bi loolu amee Ibraam dafa jóge Misra, moom ak soxnaam, yóbbaaale alalam jépp, daldi dem

k 12.9 àllu Negew : mu nga féete Kanaan běj-saalum, nekk ca yoonu Misra. Li muy tekki mooy « wowaay ».

ca àllu Negew, Lóot topp ca. ²Ibraam nag amoon alal ju bare diggante jur, xalis ak wurus. ³Gannaaw loolu mu awati yoonam, jóge àllu Negew, jëm dëkk ba ñu naa Betel, dem ba àgg ca bérab, ba mu jëkkoona samp xaymaam, ci diggante Betel ak Ayi. ⁴Foota it tabaxoon na fa sarxalukaay. Noonu Ibraam tudd fa °Aji Sax ji, wormaal ko.

⁵Waaye Lóot, mi mu àndal, moom it yor jur gu gudd ak gu gàtt ak i xayma, ⁶ba tax xajatuñu ca réew ma, ndax seen alal dafa bare, ba manatuñu faa bokk dëkk. ⁷Loolu tax sàmmi Ibraam ak sàmmi Lóot di jote. Rax-ci-dolli Kanaaneen ñi ak Periseen ñi ña nga woon ca réew ma.

⁸Ba loolu amee Ibraam da ne Lóot : « Waay waay, bu xuloo am sama digganteek yaw mbaa say sàmm ak samay sàmm. Xanaa dunuy bokk nag ? ⁹Xanaa àll bi newul yàmblaŋ ngay gis ? Nan teqlikoo, kay ; boo demee càmmoñ, ma dem ndijoor ; boo demee ndijoor, ma dem càmmoñ. »

¹⁰Ba mu waxee ba noppi, Lóot dafa xool, gis joor, gi wër dexu Yurdan gépp, màndi ndox. Ndax laata Aji Sax jiy tas dëkk yu ñuy wax Sodom ak Gomor, àll bi jëm Sowar dafa naatoon, ni réewu Misra naate, ba faf mel ni toolu Aji Sax ja!. ¹¹Ba mu ko defee Lóot tànn jooru Yurdan gépp, daldi toxu jëm penku. Noonu lañu teqlikoo. ¹²Ibraam dëkke réewu Kanaan, Lóot sance dëkk ya ca jooru Yurdan, daldi toxal xaymaam, samp ko Sodom. ¹³Waaye waa Sodom ñu bon lañu woon, te mana moy Aji Sax ji lool.

Digeb Aji Sax ja ak Ibraam

¹⁴Gannaaw ba Lóot teqlikook Ibraam, °Aji Sax ji wax na Ibraam ne ko : « Téenal foofu nga taxaw, te séenu bëj-gàннаar ak bëj-saalum ak penkook sowu, ¹⁵ndaxte

I 13.10 Tool booba mooy Àjjana, fa Yàlla jëkkoona dëkkal Aadama ak Awa.

réew, mi ngay gis mépp, yaw laa koy may ba fàww, yaak ñi askanoo ci yaw. ¹⁶Dinaa leen yokk, ba ñu toll ni feppi suuf, ba feppi suuf gëna neexa waññ sa askan. ¹⁷Jógal wër réew mi mépp, ba mu daj, ndax yaw laa koy may. »

¹⁸Noonu Ibraam sempi xaymaam, ñëw dal Ebron ca garab yu mag ya ca toolu Mamre, daldi fay tabaxal Aji Sax ji sarxalukaay.

Ibraam wallu na Lóot

14 ¹Ca jamonoy Amrafel buuru Sineyaar, ak Aryog buuru Elasaar, Kedorlamer buuru Elam, ak Tidal buuru Goyim, ²ànd nañu, dal ci kaw ñoom Bera, buuru Sodom, ak Birsaa buuru Gomor, ak Sineyab, buuru Atma, ak Semeber buuru Seboyim, ak it buuru dëkk ba ñuy wax Bela, mooy Sowar ba tey. ³Ñooñoo booloo woon ca xuru Sidim, mooy gééju Xorom gi léegi. ⁴Fekk na diiru fukki at ak ñaar Kedorlamer moo léen yilifoon, waaye ca fukkeelu at ma ak ñett ñu daldi fippu.

⁵Noonu ca déwén sa Kedorlamer ak buur ya faroon ak moom, dem dàq Refayeen ña ca Àsterot Karnayim, ak Suseen ña ca Am, ak Emeen ña ca jooru Kiryaatayim, ⁶ak Oreen ña ca seen tund wa ñuy wax Seyir. Da léena dàq ba ca garabu Paran gu mag ga ca wetu màndiŋ ma. ⁷Ñu jóge fa nag, waññiku, dem En Mispas, di Kades ba tey, daldi teg mboolem réewum Amalegeen ña tànk, boole ca song Amoreen ña dëkk Asason Tamar.

⁸Noonu buuru Sodom génn, mook buuru Gomor ak buuru Atma ak buuru Seboyim ak buuru Bela, di Sowar ba tey, ñoom ñépp daldi làng, nara xare ca xuru Sidim, ⁹di sot ñoom Kedorlamer, buuru Elam, ak Tidal buuru Goyim, ak Amrafel buuru Sineyaar, ak Ariyog buuru Elasaar. Ñeenti buur di xareek juróom.

¹⁰Waaye xuru Sidim woowu dafa feesoon dell ak i pax ak i kàmbi koltaar. Ba mu ko defee buuri Sodom ak Gomor di daw, far daanu ca kàmb ya. Ña ca des daw ba ca tund ya. ¹¹Ña léen dàq nag, jël alalu Sodom ak Gomor yépp, nanguwaale seen dund bépp boole ca, daldi dem

seen yoon. ¹²Booba lañu yóbbu Lóot ma dëkk Sodom, te Ibraam di baayam bu ndaw. Ci biir loolu ñu yóbbaaale li mu amoon lépp, dem.

¹³Ba loolu xewee, kenn ci ñi ñu jàppoon rëcc, ñëw ci Ibraam miy ab °Ebrë, wax ko ko. Fekk na mu dëkk ca wetu garab yu mag ya woon ca toolu Mamre, ma dib Amoreen, di mbokk mu jege ci Eskol ak Aner, ñoom ñi doon wóllërey Ibraam.

¹⁴Ba Ibraam dégee ne jàpp nañu Lóot ma muy baayam bu ndaw, fa saa sa daa dajale dagam, yi juddoo këram te toll ci ñetti téeméer ak fukk ak juróom ñett (318), ñu dàq buur ya ba dëkk ba ñuy wax Dan. ¹⁵Noonu Ibraam xàjjale mbooloom, dal ci kaw buur ya guddi, dàq léen, topp ci ñoom ba Koba, ca bëj-gànnaru Damas. ¹⁶Ibraam nag delloosi alal ja jépp, nangu Lóot, mook alalam, ak jigéen ña ak ñeneen, ña ñu jàppoon.

Melkisedeg ñaanal na Ibraam barke

¹⁷Gannaaw ba Ibraam dàqee Kedorlamer ak buur ya àndoon ak moom, ba délsi, buuru Sodom dafa génn, gatandu ko ca xur wa ñuy wax Sawe, ñu di ko wooye xuru Buur ba tey. ¹⁸Ci kaw loolu Melkisedeg^m, buuru Salem, mi doon sarxalkatu Yàlla Aji Kawe ji, daldi ñëw, indi mburu ak biiñ. ¹⁹Noonu mu ñaanal Ibraam ne ko :

« Yaw Ibraam, Yàlla na la Yàlla Aji Kawe ji barkeel, moom mi sàkk asamaan ak suuf !

²⁰Waaye jaaraamaa Yàlla Aji Kawe ji, moom mi la dumaal say noon ! »

Ba loolu amee Ibraam sàkk fukkeelu la mu lël lépp, jox ko.

²¹Gannaaw loolu buuru Sodom wax Ibraam ne ko : « Jox ma nit, ñi nga jàpp, te nga fab alal ji. » ²²Waaye Ibraam wax buuru Sodom ne ko : « Man yékkati naa sama loxo, Yàlla °Aji Sax ju kawe ji seede, moom mi sàkk asamaan ak suuf, ²³nee naa : duma jël ci yaw dara, du puso, bi gëna tuut sax, su ko defee doo mana wax ne yaa

m 14.18 *Melkisedeg* mu ngi tekki « buuru njubte ».

ma taxa am alal. ²⁴Duma jël dara, lu weesu li sama nit ñi lekk ba noppi ak sama wàllu farandoo yi, di Aner ak Eskol ak Mamre, ñoom it, nañu jot seen wàll. »

Yàlla fas na ak Ibraam kóllère

15 ¹Gannaaw ba loolu wéyee kàddug °Aji Sax ji dikke na Ibraam wax jii ci peeñu, mu ne ko : « Yaw Ibraam, bul ragal dara ; man maay sa kiiraay, te sa yool dina màgg lool. » ²Ibraam ne ko : « Boroom bi, yaw Aji Sax ji, ana loo may may nag ? Man awma doom sax, te ki wara donn sama alal moo di Eliyeser, miy waa Damas. » ³Ibraam teg ca ne : « Mayoo ma giir, te it jaam bu juddoo sama kër moo may donn. »

⁴Noonu kàddug Aji Sax ji dikke ko wax jii, mu ne ko : « Du moom moo lay donn, waaye ku sosoo ci sa geño moo lay donn. » ⁵Loolu weesu Aji Sax ji yóbbu ko ci biti ne ko : « Xoolal asamaan, te waññ biddiww yi, ndegam man nga ko. » Mu dellu ne ko : « Noonu la sa askan di toll. » ⁶Ibraam nag gëm na Aji Sax ji, ba tax Aji Sax ji bindal ko ko njub.

⁷Gannaaw loolu Aji Sax ji wax ko ne ko : « Man maay Aji Sax, ji la génnee Ur, ga ca Kaldeen ña, ngir may la réew mii, nga moom ko. » ⁸Waaye Ibraam ne ko : « Yaw Aji Sax ji sama Boroom, nan la may wóore ne maa koy moom ? » ⁹Aji Sax ji ne ko : « Jëlal wëlluw ñetti at ak bëyu ñetti at ak kuuyu ñetti at, boole ci pitaxu àll ak xati mu ndaw. » ¹⁰Noonu Ibraam boole yooyu yépp, rey, lu ci nekk mu dagg ko ci digg bi, dog bu nekk janook moroom ma, waaye daggul picc ya. ¹¹Ba mu ko defee ay tan jóge ca, dal ca kaw yàpp wa, waaye Ibraam dàq léen.

¹²Ba jant bay so, ngëmment lu réy a ko jàpp, tiitaange ju mag, ànd ak lëndëm gu ne këruus, ne milib ci kawam. ¹³Aji Sax ji wax Ibraam ne ko : « Déglul bu baax li ma lay wax : sa askan dinañu nekk ay doxandéem ci réew mu ñu moomul, ñu def léen i jaam, sonal léen diirub ñeenti téeméeri at. ¹⁴Waaye waa réew moomu léen di def

i jaam, dinaa léen àtte. Gannaaw loolu sa askan dina ca génn, ànd ak alal ju bare. ¹⁵Yaw nag dinga gudd fan lool, doora nelaw, ñu denc la, nga fekki say maam ci jàmm. ¹⁶Say sèt-sëtaat ay délsi fii bu seen jamono jotee, ndaxte bàkkaaruu Amoreen ñiⁿ jéggeegul dayo. »

¹⁷Ba jant sowee, ba guddi jot, njaq luy saxar, ànd ak jum buy tàkk, daldi jaar ci diggante dogi yàpp yooyu. ¹⁸Keroog Aji Sax ji fas na °kóllère digganteem ak Ibraam, ne ko : « Ñi soqikoo ci yaw laa jox réew mii dale ci dexu Misra, ba ca dex gu mag googee di Efraat, ¹⁹mooy réewu Keneen ñi ak Keniseen ñi ak Kadmoneen ñi ²⁰ak Etteen ñi ak Periseen ñi ak Refayeen ñi, ²¹boole ci réewum Amoreen ñi ak Kanaaneen ñi ak Girgaseen ñi ak Yebuseen ñi. »

Ismayla juddu na

16 ¹Sarayi amul woon doom ak boroom këram Ibraam. Waaye fekk na mu am jaam bu juddoo Misra te tudd Ajara. ²Sarayi ne Ibraam : « Li am mooy °Aji Sax ji deful ma am doom. Kon ngalla waay, dëkkool sama jaam bi, ndax Yàlla def, mu amal ma doom ju góor. » Ibraam nag dégg la Sarayi wax. ³Looloo ngi am, gannaaw ba Ibraam dëkke fukki at ca réewu Kanaan. Sarayi daldi jël Ajara, jaamam bi juddoo Misra, jox ko jëkkëram Ibraam, ngir mu dëkkoo ko. ⁴Loolu weesu Ibraam dëkkoo Ajara, mu daldi ëmb. Ajara yég ne ëmb na, indi nag yabeel digganteem ak sangam Sarayi.

⁵Noonu Sarayi wax Ibraam ne ko : « Tooñ gi ma Ajara di tooñ, yaa ma ko yóbbe ! Maa la jox sama jaam, ngir nga dëkkoo ko, naam, waaye moom, naka la yég ne ëmb na rekk, daldi indi yabeel sama digganteek moom. Kon yal na ma Aji Sax ji àtteek yaw ! » ⁶Ibraam wax Sarayi ne ko : « Sa jaam a ngoog ci say loxo, def ko lu la neex. » Sarayi nag di torxal Ajara, ba mu daw, ba soreek moom.

n 15.16 Amoreen ñi : ñoo jëkkoonaa moom réewu Kanaan.

⁷Ba mu dawee, malaakam Aji Sax ja gis ko fu dend ak ub bētu ndox ca màndiŋ ma, mooy bētu ndox, ba ca yoonu Sur. ⁸Mu ne ko : « Yaw Ajara, jaamu Sarayi bi, foo bàyyikoo nii ? Ak foo jëm ? » Mu ne ko : « Damay daw ba fu soreek sama sang Sarayi. »

⁹Malaakam Aji Sax ja ne ko : « Dellul ca sa sang, te nga yem ciy loxoom. » ¹⁰Mu teg ca ne ko : « Dinaa yokk sa askan lool, ba kenn du léen mana waññ, » ¹¹tegaat ca ne ko :

« Léegi jigéenu wérul nga, te dinga am doom ju góor ;

nanga ko tudde Ismayla (mu firi Yàlla dégg na), ndax Aji Sax ji yég na sa naqar.

¹²Ismaylaay tiiñe, ni mbaam-sëf mu deesul not, di noonoo ñépp, ñépp noonoo ko.

Mooy sanc fu muy jàkkaarlook bokkam yépp. »

¹³Ajara nag tudde Aji Sax ji wax ak moom, Ata El Roy (mu firi Yaa di Yàlla jiy gis), ndaxte da ne : « Moo man ! Moona gis naa Yàlla, moom it mu gisal ma boppam de ! »

¹⁴Loolu moo tax ñu tudde teen booba teenu Laxay Roy (mu firi teenu Aji Dund ji may gis); mu nga nekk diggante Kades ak Beret.

¹⁵Ba loolu weesoo Ajara amal Ibraam doom ju góor. Ibraam tudde doom ji Ismayla. ¹⁶Ba Ajaray am Ismayla, Ibraam a ngi tolloon ci juróom ñett fukki at ak juróom benn (86).

Yàlla soppi na turu Ibraam

17 ¹Ba Ibraam amee juróom ñeent fukki at ak juróom ñeent (99), am na bés °Aji Sax ji feeñu ko ne ko : « Man maay Yàlla Aji Man ji. Topp ma te mat sëkk. ²Dinaa feddli sama °kóllère ak yaw, yokk la bu baax. »

³Ibraam dégg loola, daldi sujjóot. Yàlla wax ak moom ne ko : ⁴« Man ci sama wàllu bopp, kóllère gi ma fas ak yaw mooy lii. Dinga nekk maamu xeet yu baree bare. ⁵Te tuddatuloos Ibraam ; léegi yaa di Ibraayma (mu firi Maamu ñu bare), ndax def naa la, ngay maamu xeet yu

baree bare. ⁶Dinaa la defal njaboot gu ne xas, ay xeet sosoo ci yaw, ba ay buur soqikoo ci yaw. ⁷Te dinaa feddli sama kóllère, gi ci sama diggante ak yaw, yaak sa askan, muy kóllère guy sax maasoo maas ba fàww. Dinaa doon sa Yàlla, yaak sa askan. ⁸Te réew mi nga doon ab doxandéem léegi, muy réewu Kanaan mépp, jox naa la ko, yaak sa askan, ngeen moom ko fàww. Te dinaa doon seen Yàlla. »

Xaraf màndargaal na kóllèreg Yàlla

⁹Gannaaw loolu Yàlla waxaat na Ibraayma ne ko : « Yaw nag, sàmmal sama °kóllère, yaak sa askan ak say sèt ak say sètaat. ¹⁰Kóllère gi ma fas ak yaw, te nga war koo sàmm, yaak sa askan, li mu laaj mooy lii : góor gu nekk ci yéen, war na xaraf. ¹¹Xaraf mooy màndargaal kóllère googu ma fas ak yéen. ¹²Xale bu góor bu am juróom ñetti fan war na xaraf, muy jaam bu juddoo sa kër, mbaa ku ñu jënd ci sa xalis, te bokkul ci sa xeet. ¹³Jaam bu juddoo sa kër ak boo jënd, ñoom ñaar ñépp, dees léen wara xarfal. Xaraf ay màndargaal sama kóllère ci seen yaram, muy kóllère gu sax fàww. ¹⁴Góor gu xaraful, ndax nanguwula xaraf, dees na ko beddee ci biir xeetam, génne ko, ndax sàmmul sama kóllère. »

¹⁵Ba loolu weesoo Yàlla waxaat na Ibraayma, ne ko : « Sa soxna tuddatul Sarayi ; léegi moo di Saarata°. ¹⁶Dinaa ko barkeel, may la ak moom doom ju góor ; dinaa ko barkeel moos, ba mu jaboote xeet yu bare, te ay buuri xeet sax dinañu soqikoo ci moom. »

¹⁷Bi Ibraayma déggee loolu, daa sujjóot, ree. Booba ma nga naan ci xelam : « Góoru téeméeri at, ndax dina mana am doom waay ? Te Saarata, mi am juróom ñeent fukki at (90) sax, manati na am doom a ? » ¹⁸Ibraayma ne Yàlla : « Moo, tee ngaa saxal Ismayla rekk te ànd ak moom ? »

o 17.15 Sarayi, Saarata neexoo na ak baatu ebré biy tekki « lingeer, doomu buur ».

¹⁹Yàlla ne ko : « Waaw, waaye du tere sa soxna Saarata amal la doom ju góor, nga tudde ko nag Isaaxa. Dinaa fas ak moom sama kóllère, mu wéy ba ciy sètam ba fàww. ²⁰Bu dee ci wàllu Ismayla, nangul naa la ba tey. Ndax kat dinaa ko barkeel, jox ko njaboot gu yaa, yokk ko bu baax. Dina jur fukki kilifa ak ñaar yu mag, te dinaa ko defal mu sos xeet wu yaa. ²¹Waaye sama kóllère nag, Isaaxa laa koy fasanteel, moom Isaaxa, mi Saarata di am, nэгèni déwén. » ²²Loola la Yàlla wax Ibraayma, daldi fay bàyyikoo.

²³Noonu Ibraayma boole doomam Ismayla, ak jaam, yi juddoo kèram yépp, ak ñi mu jèndoon ci xalisam ñépp, ñuy góori waa kèram ñépp, xarfal léen ca bés ba, muy la ko Yàlla waxoon. ²⁴Ibraayma amoon na juróom ñeent fukki at ak juróom ñeent (99), bi muy xaraf ; ²⁵doomam Ismayla am fukki at ak ñett, bi ñu koy xarfal. ²⁶Bés sub keroog la Ibraayma xaraf, moom ak doomam Ismayla ²⁷ak mboolem góori kèram, muy jaam ya fa juddoo mbaa ñu mu jènd ci ay doxandéem, ñoom ñépp a ànd ak moom xaraf.

Ibraayma ak ganam ña

18 ¹Am na bés, °Aji Sax ji feeñu Ibraayma ca garabi Mamre yu mag ya. Booba ma nga toogoon ca buntu xaymaam digg njolloor. ²Naka la siggi, gis ñetti nit, ñu ne jimeet ci kanamam. Ibraayma gaawtu, gatandu léen, sujjóotal léen. ³Mu daldi ne : « Sang bi, siyaare naa la. Ngalla waay, bu ma romb. ⁴Xaarleen, ñu indil leen tuuti ndox, ngeen jàngu te noppalu ci ker garab gi. ⁵Maa ngi leen di indil dogu mburu mu ngeen dègërloo, ba mana topp seen yoon, gannaaw nangu ngeena toog, ma siyaare leen. » Ñu ne ko : « Waaw, baax na. »

⁶Ibraayma daldi gaaw, dugg biir xayma ba, ne Saarata : « Gaawal, jël ñetti ndabi °sunguf su mucç ayib, not ko, def ko mburu yu ndaw. » ⁷Ibraayma nag daw ca gétt ga, sàkk fa sèllu wu duuf te baax, ñèw jox ko jaamam, mu gaaw togg ko. ⁸Noonu Ibraayma taajal léen

ndawal, la ñu togg, ba mu sotti, indaaleel léen soow ak meew mu bees. Ma nga taxaw ca seen wet ca ker garab ga, ñuy lekk.

⁹Ñu daldi ko laaj ne ko : « Ana sa soxna Saarata ? » Mu ne léen : « Mu ngi ci biir. » ¹⁰Kooka ne ko : « Nègèni sii déwén déy, dinaa fi délsiwaat, te sa soxna Saarata dina am doom ju góor moos. » Bi muy wax loolu, Saarataa ngi ci buntu xayma bi ci gannaawam, di déglu. ¹¹Booba fekk na Ibraayma ak Saarata doon mag, ba màggat lool sax, te Saarata weesu njurum doom. ¹²Noonu Saarata ree ci suuf, te naan : « Man mu ñor xomm mii, ndax man naa amati boobu bânneex, te sama boroom kër it di mag ? » ¹³Aji Sax ji daldi wax Ibraayma ne ko : « Lu Saarata di ree, te naan : “Man mu màggat mii, deeti naa am doom moos ?” ¹⁴Ndax am na dara lu të Aji Sax ji ? Bu ñu ca àggee nègèni déwén déy, dinaa fi délsiwaat, te Saarata dina am doom ju góor. » ¹⁵Saarata dégg loolu, daldi tiit, miim ko ne : « Reetaanuma de. » Waaye Aji Sax ji ne ko : « Ree nga kay ! »

Ibraayma tinul na waa Sodom

¹⁶Gannaaw loolu gan ña jóge foofa, tiim Sodom, di ko séentu. Ibraayma ànd ak ñoom, di léen gunge. ¹⁷Booba Aji Sax jaa ngi wax naan : « Xanaa дума nèbb Ibraayma li ma nar ? ¹⁸Ndax kat Ibraayma dina sos xeet wu mag te am doole, te xeeti àddina yépp di taas ci barkeem. ¹⁹Moo tax ma tànn ko, ngir mu sant ay doomam ak waa kèram, ñuy déggal Aji Sax ji, di jèfe yoon ak njub. Noonu laay defale Ibraayma li ma ko digoon. » ²⁰Aji Sax ji nag àddu ne : « Bàkkaari Sodom ak Gomor bare na lool, ba may dégg yuux, yi sababoo ci seen moy. ²¹Dinaa wàcc, seede ko, ba mu wóor ne ñoo def lépp li sabab yuux yi, am déet. »

²²Gan ña nag dem, jublu Sodom, waaye Ibraayma taxaw ba tey fi kanam Aji Sax ji. ²³Naka la Ibraayma jegeni, ne ko : « Mbaa doo boole ku jub ak ku jubadi, rey léen ? ²⁴Su juróom fukk rekk jubee ca dëkk bi, mbaa

doo tas dëkk bi ba tey, tee nga léena jéggal rekk ngir juróom fukk ñu jub ña ca nekk ? ²⁵Rikk bul yemale ku jub ak ku jubadi, ba boole léen rey, loolu jomb na la moos ! Yaw miy àtte àddina sépp kay, lu jub rekk ngay def ! » ²⁶Aji Sax ji ne ko : « Su ma gisee ci Sodom juróom fukk ñu jub, dinaa jéggal waa dëkk bi yépp ngir ñoom. »

²⁷Ibraayma dellu ne : « Ma ñemee wax ak yaw, Boroom bi, te дума dara ba dara booloo jeex. ²⁸Waaye juróom fukk ñooñu jub, su yésee juróom rekk nag ? Mbaa doo tas dëkk bi ndax juróom ñi ci yées ? » Aji Sax ji ne ko : « Su ma fa gisee ñeent fukk ak juróom ñu jub, дума ko tas. » ²⁹Ibraayma dellu wax ne : « Su fa ñeent fukk ñu jub rekk amee nag ? » Aji Sax ji ne ko : « Дума def dara ngir ñeent fukk ñooñu. »

³⁰Ibraayma dellooti ne : « Rikk Boroom bi, bu ma mere. Dinaa ci teg lii. Su fa fanweer ñu jub rekk amee nag ? » Aji Sax ji ne ko : « Su fa fanweer ñu jub amee, kon дума def dara. »

³¹Ibraayma neeti : « Léegi ma ñemeeti wax ak yaw boog, Boroom bi ! Su ñu doon ñaar fukk rekk nag ? » Aji Sax ji ne ko : « Kon дума ko tas ngir ñaar fukk ñooñu. »

³²Ibraayma dellu neeti : « Ngalla Boroom bi, bul mer, ma wax bii yoon rekk te noppi. Léegi su ñu dee fukk dorŋ nag ? » Aji Sax ji ne ko : « Kon дума tas dëkk bi, ndax fukk ñooñu jub. »

³³Loolu la Aji Sax ji wax ak Ibraayma, daldi dëddu. Ibraayma it ñibbi kërám.

Bàkkaari waa Sodom

19 ¹Ba loolu amee ñaari malaaka ya dikk Sodom ca ngoon, fekk Lóot toog ca buntu dëkk ba². Lóot séen léen, jóg gatandu léen, daldi léen sujjóotal, ne léen : ²« Dégluleen ma, ngalla sang yi, siyaare naa leen, tee ngeena dal ak man, su ko defee ngeen jàngu,

p 19.1 Ca buntu dëkk ba la pénc ma nekkoon, booy duggsi.

fanaan ba suba, ngeen xëy topp seen yoon ? » Waaye ñu ne ko : « Bàyyil, nu fanaan ci mbedd mi. » ³Lóot nag soññ léen, ba ñu dal këram, mu ganale léen. Lóot da léena berndeel, lakkal léen mburu mu amul lawiir, ñu lekk.

⁴Waaye bala ñoo tëdd, góori Sodom, mag ak ndaw, daldi jóge gox bu nekk, ñëw yéew kër ga. ⁵Ñu daldi woo Lóot ne ko : « Ana góor ñi fi ñëw tey ci guddi ? Génneel nu léen fii, ndax nu mana àgg ci ñoom. » ⁶Lóot génn, fekk léen ca buntu kër ga ca biti, daldi tëj bunt ba. ⁷Noonu mu ne léen : « Bokk yi, ngalla buleen def lu bon loolu waay ! ⁸Dégluleen, ma wax leen ; man, am naa ñaari doom yu jigéen, te xamuñu góor. Mayleen ma, ma yót leen léen, ngeen def léen lu leen neex. Rikk buleen def góor ñii dara, ndaxte samay gan lañu. » ⁹Ñu ne ko : « Toppal fale ! » te naan : « Waay ! Waa jii dal ci sunu dëkk bi rekk, bëgg di fi àtte ! Léegi nag dinanu la def lu raw li nu bëggoona def say gan. » Ñu song Lóot, ba nara dàjji bunt ba. ¹⁰Waaye gan ña yoor seeni loxo, ñoddi Lóot ba ci biir, tëj bunt ba. ¹¹Ba loolu amee ñu gumbaal nit ña nekkoon ca buntu kër ga, mag ak ndaw, ñuy làmbatu bunt ba, ba sonn, bàyyi.

Lóot génn na Sodom

¹²Ba loolu wéyee gan ña wax Lóot ne ko : « Boo amee mbokk ci dëkk bi, muy sa doom ju góor mbaa ju jigéen, mbaa kuy denc sa doom— koo fi am, génne ko fi, ¹³ndax dinanu ko tas de. °Aji Sax ji dégg na jooytu yu réy, yi niti dëkk bi sabab, ba tax mu yónni nu, ngir nu tas-si ko. » ¹⁴Lóot daldi génn, wax ak goroom, ya naroonna takk ay doomam yu jigéen, ne léen : « Gaawleen gaaw, génn dëkk bi, ndaxte Aji Sax ji dina ko tas. » Waaye ñu defe ne day kaf.

¹⁵Fajar a ngay xar, malaaka ya fuug Lóot ne ko : « Gaawal gaaw, ànd ak sa soxna ak sa ñaari doom yu jigéen yii, ba bu Yàlla tasee dëkk bi, dungen

sàнку. » ¹⁶Lóot di tendeeƒal, gan ña jàpp ci loxo bi, booleek soxnaam ak ñaari doomam génne, làq léen ca gannaaw dëkk ba, ndax yërmande ju Aji Sax ji am ci Lóot. ¹⁷Ba ñu léen génnee, kenn ci ñoom ne Lóot : « Dawal sa xélu bakkan, bul geestu, bul taxaw fenn ci joor gi. Dawal ca tund ya, bala ngaa dee. » ¹⁸Waaye Lóot ne ko : « Déet, sang bi ! ¹⁹Defal nga ma yiw, yèrèm ma lool, ba musal ma. Waaye bala maa daw, ba àgg ca tund ya, musiba mii man na dal ci sama kaw, ma dee. ²⁰Gisuloo dëkk bale ; jege na, te dëkk bu tuut la, am déet ? Ma daw, làquji fa boog, ba muc ? » ²¹Malaaka ma ne ko : « Waaw baax na ba tey, duma tas dëkk boobu ngay wax. ²²Nanga gaaw nag, làquji fa, ndax duma mana def dara te àgguloo ca. » Loolu moo tax ñu tudde dëkk boobu Sowar (mu firi Bu tuut).

Yàlla tas na dëkk yooyu di Sodom ak Gomor

²³Ba jant bay fenk, Lóot dugg na Sowar. ²⁴Noonu °Aji Sax ji yuree ca asamaan tamarax buy tàkk, muy taw ci kaw Sodom ak Gomor, na ko Aji Sax ji dogale. ²⁵Mu daldi tas mboolem dëkki joor ga, boole ca nit ña ak gàncax gépp. ²⁶Waaye naka la soxnas Lóot ne gees, jëmm ja far soppiku xorom.

²⁷Ca èllëg sa Ibraayma dafa teela jóg, dem fa mu taxawoon jàkkaarlook Aji Sax ji. ²⁸Naka la séentu Sodom ak Gomor ak joor ga ba fa mu yem, gis nag saxar suy gillee ci suuf, mel ni saxaru taalu ban.

²⁹Ndaxam bi Yàllay tas dëkki joor ga, xalaat na Ibraayma, ba musal Lóot ca dogalam boobee, keroog ba mu tasee dëkk, ya Lóot daloon.

Mbirum Lóot ak doomam yu jigéen ya

³⁰Gannaaw loolu Lóot dafa ragala dëkk Sowar, ba toxoo fa, ànd ak ñaari doomam yu jigéen, sancu ca tund ya. Mu dëkk ci xuntim xeer, moom ak ñaari doomam yu jigéen.

³¹Mu am bés, taaw bi wax rakk ji, ne ko : « Sunu baay a ngii màggat, te fii fépp amul góor gu nu mana séqal ci wàllu séy, ni ko waa àddina yépp baaxoo defe. ³²Kon nanu def nii : danuy nàndal sunu baay biiñ, tëdd ak moom, ngir sunu xeetu baay du fey. » ³³Ca guddi ga ñu nàndal seen baay biiñ, taaw ba dugg, tëdd ak baayam, te Lóot yégu ba fa doom jay tëdd ak ba muy jóg. ³⁴Ca èllég sa taaw ba wax rakk ji, ne ko : « Man tëdd naa ak sama baay biig ; guddig tey it, danu koy nàndalaat biiñ, su ko defee nga dugg tëdd ak moom, ndax sunu xeetu baay du fey. » ³⁵Guddi jot, ñu nàndalaat seen baay biiñ, rakk ja dem tëdd ak baayam, te Lóot yégu ba fa doom jay tëdd ak ba muy jóg.

³⁶Noonu la ñaari doomi Lóot def ak seen baay, daldi cay doxe ëmb. ³⁷Taaw ba am ca doom ju góor, tudde ko Mowab (mu firi Jóge ci baay). Mowab moo sos Mowabeen ñi. ³⁸Rakk ja moom it am doom ju góor, tudde ko Ben Ami (mu firi Sama doomu mbokk). Ben Ami moo sos Amoneen, ñi fi nekk ba tey.

Lu jëm ci Ibraayma ak Abimeleg

20 ¹Ba loolu amee Ibraayma dafa jóge fa mu nekkoon, jublu àllu Negew, sancu diggante Kades ak Sur, ba noppi ganeji ay fan ca dëkk ba ñu naa Gerar. ²Ba Ibraayma àggee nag, wax na ne soxnaam Saarata ab jigéenam la. Abimeleg buuru Gerar daldi yónnee jëlsi Saarata. ³Waaye genn guddi Yàlla feeñu Abimeleg ci gént ne ko : « Yaw dee nga ba noppi, ndax jigéen, ji nga nangu, soxnas jaambur la. » ⁴Loolu fekkul Abimeleg dëkkoo Saarata. Mu wax Yàlla ne ko : « Sama Boroom, mbaa doo bóom réew mi ci mbir mu ñu doonul dara ? ⁵Du góor gi da maa waxoon ne kii jigéenam la ? Du jigéen ji it da maa waxoon ne kooku càmmiñam la ? Fexewuma dara lu ñaaw te di ko tey de ! » ⁶Yàlla ne ko ca gént ga : « Waaw, xam naa ne li nga def du sa teyeef. Moo tax man it mayuma la nga laal ko, di ma tooñ. ⁷Léegi nag dellool góor gi soxnaam, ab yonent la de, te dina la ñaanal, nga

raw. Waaye soo ko deful, na la bir ne dinga dee, yaak sa waa kër yépp. »

⁸Noonu Abimeleg jóg suba teel, woolu ay dagam yépp, nettali léen loolu lépp, ñu tiit lool. ⁹Gannaaw loolu Abimeleg woolu Ibraayma ne ko : « Li nga nu def nag ? Ndax dama laa tooñ, ba nga yóbbe ma tooñ gu réye nii, man ak sama réew mi mépp ? Lii nga ma def de, waroo ko wona def. » ¹⁰Abimeleg teg ca ne ko : « Te li nga def sax, lu la ci xiir ? » ¹¹Ibraayma ne ko : « Da di dama noon, amul kenn ci réew mii ku ragal Yàlla, te dees na ma rey ndax sama soxna. ¹²Te moonna dëgg la sax, sama jigéen a, ndaxte danoo bokk baay te bokkunu yaay, ma jël ko. ¹³Te bés, ba ma Yàlla génnee sama kër baay, may wëndeelu, dama koo waxoon ne ko : “Déglul, li ngay def soo ma béggee xettli, mooy lii : fépp fu nu dem, nanga wax ne sa càmmiñ laa.” »

¹⁴Ba mu waxee ba noppi, Abimeleg jël ay xar ak i nag ak ay jaam yu góor ak yu jigéen, jox ko Ibraayma, daldi ko delloo soxnaam Saarata. ¹⁵Abimeleg ne ko : « Sama réew mépp a ngi noonu, dëkkal fu la neex. » ¹⁶Gannaaw loolu wax na Saarata ne ko : « Déglu ma fii, jox naa sa càmmiñ limu junniy dogi xaalis^q. Loolu dama koo def, ngir setal sa der ci kanam ñi nga dëkkal ñépp. Léegi nag ñépp xam nañu ne set nga wecc. »

¹⁷⁻¹⁸Fekk na °Aji Sax ji um jigéeni waa kër Abimeleg, ba kenn du ci am doom, du soxnaam, du ay jaamam, te li ko waral di Saarata soxnas Ibraayma. Ibraayma nag ñaan Yàlla ; Yàlla def ñu wér, ba mana am doom.

Juddub Isaaxa

21 ¹Gannaaw loolu °Aji Sax ji yéwéne na Saarata, ni mu ko waxe woon, defal ko li mu ko digoon. ²Noonu Saarata ëmb, amal Ibraayma doom ju góor ci jamono, ji ko Yàlla waxoon, te fekk góor gi di màggat.

^q 20.16 *junniy dogi xaalis* tolloon na ci fukki kiloy xaalis.

³Ibraayma tudde doomu Saarata jaak moom, Isaaxa. ⁴Ba bés ba désee, Ibraayma xarfal doomam Isaaxa, ni ko ko Yàlla digale woon.

⁵Ba Isaaxa di juddu, booba Ibraaymaa ngi woon ci téeméeri atam. ⁶Saarata ne :

« Yàllaaka maa bégal, may ree,
ànd ak ku yég, nuy ree^r. »

⁷Mu neeti :

« Éy, ku noon Ibraayma, Saarataa ngay nàmpal !
Teewul ma jural ko góor, te muy mag. »

Saarata jote na ak Ismayla ak Ajara

⁸Ba loolu amee doom ja màgg, ba bés, ba ñu ko feralee. Keroog Ibraayma def na bernde ju mag. ⁹Saarata nag gis doomu Ajaram Misra, jaak Ibraayma, muy kókkalee.

¹⁰Saarata ne Ibraayma : « Dàqal jaam bii, mook doomam, ndax doomu jaam bii du bokk ak sama doom ndono. »

¹¹Loolu Saarata wax naqari Ibraayma lool ndax li Ismayla di doomam, moom it. ¹²Waaye Yàlla ne Ibraayma : « Bu la dara naqari ci xale bu góor bii, mook sa jaam bi. Defalal Saarata li mu la wax rekk, ndaxte sa askan, ci Isaaxa lay jaar. ¹³Doomu jaam bi it, dinaa ci lawale aw xeet nag, ndaxte yaa ko jur. »

¹⁴Ca èllég sa Ibraayma jóg suba teel, sàkk mburu, booleek mbuusu ndox, jox Ajara, mu gàddu, daldi ko dénk Ismayla, yebal ko, mu dem. Noonu muy wèndeelu ca màndiñu Beerseba. ¹⁵Ba ñu demee, ba ndox ma jeex, Ajara daa bàyyi xale bu góor bi ci taatu ngarab su ndaw, ¹⁶dox, ba dànd ko lu tollook saanu fitt, toog nag jàkkaarlook moom te naa ci xelam : « Duma fekke mukk sama deewu doom. » Naka la toog foofa janook moom, ne yikkèt jooy.

¹⁷Ba mu ko defee Yàlla dégg baatu xale bu góor ba. Malaakam Yàlla ma àddoo asamaan, ne Ajara : « Ajara, lan la ? Bul ragal dara, ndaxte Yàlla dégg na sa baatu

^r 21.6 Isaaxa mu ngi tekki « ree » ci làkku ebrë.

doom ci diggante bii mu toll. ¹⁸Demal yékkati ko, may ko loxo, mu jóg. Dinaa def mu law, ba doon xeet wu yaa. »

¹⁹Ci kaw loolu Yàlla muri ay bêtam, mu gis ab seyaan, daldi cay dem, duy mbuusam, ba mu fees, jox ca doomam, mu naan. ²⁰Noonu Yàlla ànd ak Ismayla, muy màgg, dëkk ca màndiŋ ma, di fittkat. ²¹Ca àllu Paran la dëkkoon, yaayam wutali ko soxna ca réewu Misra.

Ibraayma waatoo na ak Abimeleg

²²Jamono yooyu Abimeleg àndoon na ak Pikol kilifay xarekatam, dem ci Ibraayma ne ko : « Gis naa ne Yàlla ànd na ak yaw, di àntal li ngay def lépp. ²³Léegi nag waatal ma fii ci Yàlla ne doo ma wor muk, man ak samay doom, ba ci samay sët. Waatal ma ne noonee ma rafetoo woon ak yaw, ni ngay rafetoo ak man, maak waa réew, mi nga dal. » ²⁴Ibraayma ne ko : « Waat naa ko. »

²⁵Ci kaw loolu Ibraayma tawat Abimeleg teen bu surgay Abimeleg nangu woon ci moom, aakimoo ko. ²⁶Waaye Abimeleg ne ko : « Xawma ku la def jooju jëf de, ndax yaw waxoo ma ci dara ; guléet ma dégg ko tey. »

²⁷Noonu Ibraayma jël ay gàtt ak i nag, may ko Abimeleg, ñu fasante °kóllère ñoom ñaar. ²⁸Fekk na Ibraayma ber juróom ñaari xar yu jigéen. ²⁹Abimeleg nag ne Ibraayma : « Lu tax nga ber juróom ñaari xar yooyu ? » ³⁰Ibraayma ne ko : « Jèlal xar yii ci sama loxo, muy firnde ne man maa gas teen bii. » ³¹Looloo tax ñu tudde teen boobu Beerseba (mu firi Teenu waat ga)^s, ndaxte fa lañu waatoo woon ñoom ñaar. ³²Naka lañu fasante kóllère ca Beerseba, Abimeleg jóg ànd ak Pikol kilifay xarekatam, ñu ñibbi réewu Filisti.

³³Ibraayma nag jëmbat na garabu daqaar foofa ca Beerseba, tudd fa °Aji Sax ji Yàlla, ji nekk ba fàww. ³⁴Ibraayma gane na réewu Filisti lu yàgg.

^s 21.31 *Beerseba* man na tekki « teenu juróom ñaar » ba tey.

Yàlla nattu na Ibraayma

22 ¹Gannaaw loolu am na bés Yàlla di nattu Ibraayma ne ko : « Ibraayma ! » Mu ne ko : « Naam. » ²Yàlla ne ko : « Ngalla jèlal sa jenn doom jii di Isaaxa, muy koo bëgg, nga dem ca réewu Moriya ca tund wa ma lay wax, joxe ko fa, mu nekk °sarax suy lakk ba jeex. »

³Ibraayma nag teela xëy, takk mbaamam, ànd ak ñaari surgaam ak doomam Isaaxa, daldi xar matt, mi muy lakke sarax bi. Ma nga jëm fa ko Yàlla wax. ⁴Ca gannaaw èllég sa, Ibraayma daa dawal bëtam, séen bérab ba fu sore. ⁵Mu ne surga ya : « Négleen fii, mbaam mi taxaw. Man ak xale bi nu dem ba fale, màggali Yàlla te ñëw. »

⁶Noonu Ibraayma jël mattum sarax sa ñuy lakk, yen ko doomam Isaaxa ; moom mu ñàbb la muy taale ak paaka ba ci loxoom, ñu ànd ñoom ñaar. ⁷Isaaxa ne baayam Ibraayma : « Baay ! » Mu ne ko : « Naam, doom sama. » Isaaxa ne ko : « Sawara saa ngi, matt maa ngi, waaye ana gàtt, bi nuy sarxal ? » ⁸Ibraayma ne ko : « Yàlla moom ci boppam dina dikk ak gàtt bi nuy def sarax, doom, » ñu daldi ànd dem, ñoom ñaar.

⁹Ba ñu àggee fa ko Yàlla wax, Ibraayma sàkk fa sarxalukaay, teg ca matt ma, yeew Isaaxa doomam, teg ko ca kaw matt ma ca sarxalukaay ba. ¹⁰Ibraaymaa nga tàllal loxoom, ñëb paaka, ba muy rendee doom ja. ¹¹Waaye malaakam °Aji Sax ja àddoo asamaan, ne ko : « Ibraayma ! Ibraayma ! » Mu ne ko : « Naam. » ¹²Malaaka ma ne ko : « Bu sa loxo laal xale bi ; bu ko def dara, ndaxte léegi xam naa ne ragal nga Yàlla, ndax gàntalaloo ma sa jenn doom ji. » ¹³Naka la Ibraayma ne gees, yem ci kuuyu xar mu béjjén ya lonke ci as ngarab. Ibraayma dem, jël kuuy ma, rendi, mu wuutu doom ja, di sarax su ñuy lakk. ¹⁴Noonu Ibraayma tudde bérab boobu Yawe Yire (mu firi Aji Sax ji dina dikk). Moo tax ñuy wax ba tey, naan : « Aji Sax jaa ngay dikke ca tundam. »

¹⁵Ci kaw loolu malaakam Yàlla ma dellu àddoo asamaan ne Ibraayma : ¹⁶« Déglul lii Aji Sax ji wax : “Giñ naa ci man mii, gannaaw yaa def lii, te gàntalaloo ma sa jenn doom ji, ¹⁷dinaa la barkeel, yokk sa askan, mu tollook biddiwi asamaan, yem ak feppi suufi géej. Sa askan dina teg ay bañam tànk, ¹⁸te waa àddina sépp dinañu taas ci sa barkey askan, ndax déggal nga ma.” »

¹⁹Ba loolu wéyee Ibraayma waññiku, fekki surga ya, ñu daldi ànd ñoom ñépp, jëm Beerseba, ndax fa la Ibraayma dëkkoon.

Askanu Naxor

²⁰Gannaaw gi, dañoo yégal Ibraayma ne ko : « Milka kat am na ay doom moom it, moom ak sa mag Naxor. ²¹Uus lañu taawloo, teg ca Bus, teg ca Kemuwel, miy baayu Aram, ²²teg ca Keset ak Aso ak Pildas ak Yidlaf ak Betuwel. » ²³Betuwel ay baayu Rebeka. Ñooñu ñooy juróom ñetti doom yu góor, yi Milka am ak magu Ibraayma, Naxor. ²⁴Rewma it jabaram la woon ju amul sañ-sañu soxna ; doom ya mu ca am di Teba ak Gaxam ak Taxas ak Maaka.

Ibraayma jënd na suuf ca Kanaan

23 ¹Saarata dund na, ba am téeméeri at ak ñaar fukk ak juróom ñaar (127), ²doora faatu ca Kiryaat Arba, mooy Ebron, ca réewu Kanaan. Ibraayma nag dëj Saarata, jooy ko lool.

³Gannaaw loolu Ibraayma bàyyi fa néew ba, dem ca Etteen ña', ne léen : ⁴« Dama di doxandéem ci seen biir, tey gan ; moo tax ma di leen ñaan, ngeen sédd ma bàmmeel^u bu ma suul sama néew, ba mu làqu ma. » ⁵Kenn ci Etteen ñi wax Ibraayma ne ko : ⁶« Déglul rekk, kilifa gi. Kilifa gu mag nga ci sunu

t 23.3 *Etteen ña'* : ñooñoo nga bokk ci askanu Ett. Ñoo moomoon diiwaanu Ebron ca jooja jamono. **u 23.4** *bàmmeel* : booba nit ñi dañoo taamu di denc seeni néew ci ay xuntiy xeer, mu di ay bàmmeel yu ñu bare mana bokk.

biir. Dangay tànn ci sunuy bàmmee, bi la neex, suul fa néew bi ; kenn ci nun du la tere, nga suul sa néew ci bàmmee lam. »

⁷Naka la Ibraayma dégg loolu, daldi jóg sujjóotal waa réew ma, maanaam Etteen ña. ⁸Mu ne léen : « Gannaaw nangu ngeen, ma suul fi sama néew, ba mu làqu ma, dégluleen, ma wax leen li ngeen may ñaanal Efron doomu Sowar. ⁹Damaa bëgg, mu bàyyee ma xuntim xeer, mi ñuy wax Magpela te muy boroom. Mu ngi ci catu toolam. Na ma ko jaay lu mat njégam sëkk, dinaa ko jënd, muy sama bàmmee ci seen biir. »

¹⁰Booba Efron a ngi teew ci biir Etteen ñi. Efron, miy Etteen nag, wax ak Ibraayma ci kanam bokkam yi séq pénc mi, ne ko : ¹¹« Déglul, ma wax la, kilifa gi, fabal tool bi, booleek xuntim xeer, mi ci nekk far. Maa la ko jox ci sama kanami bokk ; jëlal, denc fa sa néew. »

¹²Ba mu ko defee Ibraayma sujjóotal waa réew ma, ¹³daldi wax Efron ci seen kanam ne ko : « Ngalla déglu ma, dama lay jox njégu tool bi, nga jël rekk, ndax ma man faa suul sama néew. » ¹⁴Efron wax Ibraayma ne ko : ¹⁵« Déglu ma, kilifa gi, suuf suy jar ñeenti téeméeri dogi xalis donj' du dara ci sama diggante ak yaw ; tee nga faa denc sa néew rekk ? » ¹⁶Ibraayma dégg li ko Efron wax, daldi waññal Efron limu xalis, bi mu wax ci kanam Etteen ñi, maanaam ñeenti téeméeri dogi xalis yu dëppook nattu jaaykat ya.

¹⁷⁻¹⁸Noonu la Ibraayma jënde toolu Efron ba nekk ca Magpela te janook Mamre, muy moomeelam. Dafa jënd tool ba bépp, jëndaale xuntim xeer ma ca biir, ak garab ya ca sax yépp, ba fa tool ba yem. Mboolem Etteen ña séqoon pénc ma, seede nañu ne Ibraayma moo ko moom. ¹⁹Ibraayma daldi suul soxnaam Saarata ca xuntim xeer ma ca biir toolu Magpela, booba janook Mamre, di Ebron léegi, ca réewu Kanaan. ²⁰Nii la Etteen ña dogalale

v 23.15 Loolu tolloon na ci ñeenti kiloy xalis ak genn-wàll.

Ibraayma njaayum tool ba ak xunti ma ca nekk, mu def ko bàmmeel.

Isaaxa jël na Rebeka soxna

24 ¹Ibraayma guddoon na fan, ba màggat lool, te °Aji Sax ji barkeel ko ci lépp.

²Mu am bés Ibraayma wax surgaam, bi gëna yàgg ci këram, tey saytu alalam jépp, ne ko : « Dugalal sa loxo ci sama suufu lupp », ³ma giñloo la ci Aji Sax jiy Yàllay asamaan ak suuf ne doo jëlal sama doom soxna ci biir jigéeni waa Kanaan, gi ma dëkk ci seen biir. ⁴Waaye dinga dem sama réew, ma ma cosaano, jëlal fa sama doom Isaaxa soxna. »

⁵Surga ba ne ko : « Su ndaw sa nanguwula ànd ak man ci réew mii nag ? Ndax kon damaa wara yóbbu sa doom ba ca réew ma nga jóge ? » ⁶Waaye Ibraayma ne ko : « Bu fa yóbbu sama doom muk. ⁷Aji Sax ji, Yàllay asamaan, moom mi ma jële sama kër baay ak fa ma juddoo, te wax ak man, giñal ma ne ma, dina jox sama askan réew mii, moom ci boppam dina yebal malaakaam, mu jiitu la. Foofa ngay jëlale sama doom soxna. ⁸Su la ndaw si bëggula topp, kon wàccoo nga ak man. Waaye rikk bul yóbbu sama doom foofa. » ⁹Noonu surga ba dugal loxoom ca suufu lupp Ibraayma sangam ba, daldi giñ ca loola.

¹⁰Ba loolu amee surga ba jële fukki giléem ca giléemi sangam, dem, yóbbaaale li gën ci mboolem xeeti alalu sangam. Ma nga jëm réewu Mesopotami, ga Naxor dëkk. ¹¹Ba muy jub dëkk ba, daa yésal giléem ya fu dend ak ub seyaan waxtuw ngoon, fekk jigéen ñay génn di rootsi. ¹²Mu daldi ne : « Yaw Aji Sax ji, sama Yàllay sang Ibraayma, ngalla nangul ma tey jii te laaye biir sama sang Ibraayma. ¹³Maa ngi nii taxaw ci bētu ndox mi, janqi dëkk bi di rootsi. ¹⁴Janq bu ma wax ne ko : “Doo yenniku sa njaq, may ma, ma naan,” mu ne ma : “Naanal

w 24.2 *Dugal loxo ci suufu lupp mooy li bànni Israyil daan dogale ngiñ.*

ba noppi, ma wëggal la say giléem,” na kooka di ki nga jagleel sa jaam Isaaxa. Noonu laay xame ne laaye nga biir sama sang. »

¹⁵Laata muy ñaan ba noppi sax, gis na Rebeka gàddu njaqam, di ñëw. Rebeka moomu di doomu Betuwel te di sētu Milka ak Naxor, miy magu Ibraayma. ¹⁶Ndaw su taaru la woon, di ab janq bu séyagul. Naka la wàcc ba ca seyaan ba, duy njaqam, yéegaat. ¹⁷Surga ba daw, daje ak moom ne ko : « Doo ma may tuuti ci sa njaq li, ma naan. » ¹⁸Mu ne ko : « Ahakay, sang bi, » daldi gaaw, yenniku njaq la, may ko mu naan. ¹⁹Ba ko ndaw si mayee, mu naan ba noppi, da ne ko : « Xaaral, ma wëggal la giléem yi, ñu naan ba noppi. » ²⁰Noonu mu gaaw, sotti njaq la ca mbalka ma, dawaat rootali giléem yi ca seyaan ba. ²¹Waa ja ne ko jàkk, ne tekk, di seet, ba xam ndax Aji Sax ji àntal na yoonam am déet.

²²Ba giléem ya naanee ba sottal, waa ji jël jaarob bakkan bu wurus bu tollook juróom benni garaam, ak ñaari lami wurus yu toll ci téeméeri garaam, takkal ko. ²³Mu ne ko : « Wax ma, kan moo la jur ? » ak itam « Ndax man nanoo dal sa kër baay ? » ²⁴Mu ne ko : « Betuwel a ma jur, doomu Naxor ak Milka, » ²⁵teg ca ne ko : « Waawaaw, ñax maak ngoon maa nga fa, ne gànñ, te it manees na faa dal. » ²⁶Waa ji nag sujjóot, sant Aji Sax ji, ²⁷daldi ne : « Cant ñeel na Aji Sax ji, sama Yàllay sang, Ibraayma, moom mi masula noppee laaye biir sama sang, te masu koo ñàkke worma. Man it, Aji Sax ji wommat na ma ba sama kër bokki sang ! »

²⁸Janq bi nag daw dem, nettali waa kër yaayam la xew lépp. ²⁹Rebeka amoon na càmmiñ lu tudd Laban. Laban daldi gaawtu génn, fekki waa ja ca seyaan ba. ³⁰Booba gis na jaaro ba ak lam, ya ca loxol jigéenam Rebeka, te dégg na jigéenam di nettali la ko waa ja wax. Loolu tax mu dem ca waa ja, fekk ko ca giléem ya ca seyaan ba. ³¹Mu ne ko : « Yaw mi Aji Sax ji barkeel, agsil boog ! Looy toog ci àll bi ; waajalal naa la ab dal, te giléem yi

am nañu fu ñu nekk. » ³²Noonu waa ja daldi àgg ca kër ga, ñu sippi giléem ya, may léen ñax ak ngoon, may waa ja ndox, mu jàngu, moom ak ñi mu àndal, ³³ba noppi ñu taajal ko lu mu lekk. Waaye mu ne : « Déédéet, duma lekk mukk kay, te waxuma li ma taxa jóg. » Laban ne ko : « Kon nag waxal. »

³⁴Noonu mu ne : « Man surgab Ibraayma laa. ³⁵Aji Sax ji dafa barkeel sama sang lool, ba muy boroom daraja. May na ko jur gu gàtt ak gu gudd, xalis ak wurus ak ay surga yu góor ak yu jigéen ak ay giléem ak i mbaam. ³⁶Sama soxnas sang Saarata nag dem na ba màggat, doora amal sama sang doom ju góor. Doomam jooju la jox li mu moom lépp. ³⁷Sama sang nag giñloo ma ne : “Bul jëlal mukk sama doom soxna ci biir jigéeni waa réewu Kanaan, gi ma dëkk. ³⁸Waaye demal ca sama kër baay, ca samay bokk, nga jëlal fa sama doom soxna.” ³⁹Ma ne sama sang : “Bu ndaw sa nanguwula ànd ak man nag ?” ⁴⁰Mu ne ma : “Aji Sax, ji ma topp, dina yónni malaakaam, mu ànd ak yaw, ba àntalal la sa yoon, nga jëlal sama doom soxna ca sama kër baay, ca sama biiri bokk. ⁴¹Boo demee ba ca samay bokk, wàcc nga, ndax bu ñu la mayul soxna, wàccoo nga ak man.” ⁴²Ba ma agsee tey jii ca seyaan ba, damaa wax ne : “Aji Sax ji, sama Yàllay sang Ibraayma, ndegam nar ngaa àntal yoon wi may dox, ngalla may ma lii : ⁴³maa ngii taxaw ci seyaan bi ; janq bay ñëw rootsi, ma ne ko : ‘Doo ma may tuuti ci sa njaq li, ma naan,’ ⁴⁴mu ne ma : ‘Naanal ba noppi, ma wëggal la say giléem,’ kooku na di soxna, si Aji Sax ji jagleel sama doomu sang.”

⁴⁵« Bala maa ñaan ba noppi, Rebeka ne jimeet, gàddu njaqam, wàcc ca seyaan ba, di root. Ma ne ko : “May ma, ma naan.” ⁴⁶Mu gaaw yenniku njaq li, daldi ne ma : “Naanal ba noppi ma wëggal la say giléem.” Ma naan ba noppi, mu wëggal ma giléem yi. ⁴⁷Ma laaj ko ne ko : “Kan moo la jur ?” Mu ne : “Betuwel, doomu Naxor ak Milka.”

« Ca laa ko takkal jaaro bi ci bakkanam, ak lam yi ciy loxoom. ⁴⁸Ba mu ko defee ma sujjóotal Aji Sax ji, sant Aji Sax jiy sama Yàllay sang Ibraayma, ndax jubal na sama yoon, ba ma jèlal doomam soxna ciy bokkam. ⁴⁹Léegi nag ndegam nar ngeena rafetoo ak sama sang tey sàmm °kóllère, xamal-leen ma ko, ba mu leer. Su ngeen ko narul it, waxleen ma, ma xam nu may def. »

⁵⁰Laban ak Betuwel ne ko : « Mbir moomu de ci Aji Sax ji la jóge, te amunu ci dara lu nuy wax. ⁵¹Rebekaa ngoogu, jèlal te dem, muy sa soxnas doomu sang, ni la ko Aji Sax ji tegtale. » ⁵²Naka la surgab Ibraayma dégg yooyu kàddu, daldi sujjóotal Aji Sax ji.

⁵³Noonu surga ba génne ay gànjari xalis ak yu wurus booleek ay yére, jox Rebeka. Càmmiñ la ak yaay ja itam, mu may léen alal ju takku. ⁵⁴Ba loolu weesoo mu doora lekk, daldi naan, moom ak ñi mu àndal. Ñu fanaan fa keroog.

Ba ñu yewwoo ca èllég sa, surga ba ne : « Bàyyileen ma nag, ma dellu ca sama sang. » ⁵⁵Waaye càmmiñal ndaw sa ak yaay ja daldi ne ko : « Xanaa kay janq bi dina toogaat ak nun ab diir boog, maanaam fii ak sibbir, doora dem. » ⁵⁶Mu ne léen : « Gannaaw Aji Sax ji àntal na sama yoon, tee ngeen ma baña yeexal, te bàyyi ma rekk, ma dellu ca sama sang ? » ⁵⁷Ñu ne ko : « Kon nag nanu woo janq bi, laaj ko moom ci boppam. » ⁵⁸Noonu ñu woo Rebeka ne ko : « Ndax dangay ànd ak waa ji léegi ? » Mu ne : « Waaw. » ⁵⁹Ba loolu amee càmmiñ ya bàyyi seen jigéen Rebeka, moom ak surga, bi ko yar te daan ko nàmpal, ñu ànd ak surgab Ibraayma ak ñi ko topp, ñu dem. ⁶⁰Ña ngay ñaanal Rebeka, mu barkeel, te naan :

« Éy jigéen sunu ! Giiral, ba sos ay junniy junni, te sa askan teg ay bañam tànk. »

⁶¹Gannaaw loolu Rebeka ànd ak xale yu jigéen, yiy jaamam, ñu war ay giléem, topp waa ja. Noonu surga ba daldi dem, yóbbu Rebeka.

⁶²Loolu fekk na Isaaxa dëkk ca àllu Negew. Mu demoon nag teenu Laxay Roy, ba ñibsi. ⁶³Genn ngoon Isaaxa génn, di doxantu ca àll ba. Naka la ne sigget xool, séen giléem yuy ñëw. ⁶⁴Rebeka it ne sigget, gis Isaaxa. Mu ne cëpp nag, wàcc giléem ga, ⁶⁵daldi ne surga ba : « Waa jee ci àll biy ñëw, jëm ci nun, kan a ? » Surga ba ne ko : « Sama sang la de. » Rebeka daldi jël muuraay ba, muuroo. ⁶⁶Noonu surga ba nettali Isaaxa li mu def lépp. ⁶⁷Ba loolu wéyee Isaaxa yóbbu Rebeka ca xaymab yaayam Saarata, muy soxnaam, di ku mu bëgg, te di ko muñe yaayam, ndax fekk na mu faatu.

Ibraayma nelaw na

25 ¹Ibraayma jëlaat na soxna su tudd Ketura, ²am ca Simran ak Yogsan ak Medan ak Majan ak Yisbag ak Suwa. ³Yogsan jur Saba ak Dedaan. Askani Dedaan ñooy Asureen ñi, Letuseen ñi ak Lewumeen ñi. ⁴Doomi Majan di Efa ak Efer ak Anog ak Abida ak Elda. Ñooñu ñépp xetu Ketura lañu.

⁵Noonu Ibraayma donale Isaaxa lépp lu mu moom. ⁶Doom yu góor, ya mu am ca soxna ya ca des, mu may léen alal ca ba muy dund, ba noppi yebal léen penku, ñu sancu ca réewu penku, ba sore doomam Isaaxa^x.

⁷Ati Ibraayma tééméer la ak juróom ñaar fukk ak juróom (175). ⁸Ba loolu weesoo la bakkanu Ibraayma rot, mu nelaw, fekki ay maamam, gannaaw ba mu guddee fan, ba màggat lool te barkeel. ⁹Isaaxa ak Ismayla, doomam yu góor ya, rob ko ca xuntim xeer ma ca Magpela te jàkkaarloo ak Mamre, ca toolu Efron doomu Sowar, Etteen ba. ¹⁰Tool ba Ibraayma jëndoon ca Etteen ña, foofa lañu denc Ibraayma ak soxnaam

^x 25.6 Ca yooya jamono, nit manoon na am ay soxna yu am cér bu mat sëkk, ak yeneen soxna, yu gëna néewle sañ-sañ, ñoom ak seeni doom.

Saarata. ¹¹Gannaaw ba Ibraayma nelawee, Yàlla barkeel na doomam Isaaxa. Isaaxaa ngi dëkkoon ca wetu teenu Laxay Roy.

Askanu Ismayla

(Saar 25.12-18)

¹²Ismayla moomee nag, doomu Ibraayma jaak Ajaram Misra, ma doon jaamub Saarata, askanam mooy lii. ¹³Turi doomi Ismayla yu góor yaa di : Nebayot, taawub Ismayla, ña ca topp di Kedar ak Adabeel ak Mibsam ¹⁴ak Misma ak Duma ak Maasa ¹⁵ak Adàdd ak Tema ak Yetur ak Nafis ak Kedama. ¹⁶Ñooñu ñooy doomi Ismayla yu góor, seeni tur a ngoog, ñuy fukki garmi ak ñaar yu jiite seeni mbooloo ci seeni sanc ak seeni dal. ¹⁷Ati Ismayla témeér la ak fanweer ak juróom ñaar (137). Gannaaw loolu la nelaw, fekki ay maamam.

¹⁸Ña nga dëkkoon diggante ba dale Awila ba Sur ga jàkkaarlook Misra, booy jëm Asur. Noonu la fa askanu Ismayla sance, jàkkaarlook doomi baayam yépp.

Askanu Isaaxa doomu Ibraayma

(Saar 25.19—35.29)

¹⁹Isaaxa doomu Ibraayma ju góor ja, askanam mooy lii. Ibraaymaa jur Isaaxa. ²⁰Isaaxa am ñeent fukki at, jël Rebeka, doomu Betuwel, Arameen, bi dëkke diiwaanu Padan Aram, dib jigéenu Laban, Arameen ba. ²¹Gannaaw ga soxnas Isaaxa amul doom, Isaaxa dagaanal ko °Aji Sax ji, mu nangul ko, soxna si daldi ëmb. ²²Doom yi nag di buuxante ci biiram, ba mu naan : « Ndegam nii la kay, jaru ko woon ! » Noonu mu dem, diis ko Aji Sax ji.

²³Aji Sax ji ne ko :

« Naari giir nga ëmb,
nara am ñaari xeet yuy xaajaloo,

wenn wiy ëpp doole wi ci des,
te mag jiy surgawu rakk ji^y. »

²⁴Ba mu demee ba wara mucc, amul lu moy ay seex.
²⁵Naka noona ka jëkka gane àddina xonq, yaram
wi sëq lipp, mel ni mbubbum der mu ne sàyy ak i
kawaram, ñu tudde ko Esawu (mu firi Ku jëxëm).
²⁶Gannaaw ga ka ca des topp ca, loxo ba jàpp ca
téstënu Esawu. Ñu tudde ko Yanqóoba (mu firi Jàpp
ci téstën)^z. Ba léen Rebeka di am, fekk na Isaaxa am
juróom benn fukki at.

Esawu sàggane na céram

²⁷Ba mu ko defee gone ya di màgg, Esawu di rëbbkat
bu ñaw, di ku bëgg àll ; Yanqóoba moom di nit ku
gàtteñlu^a te bëggoon toogaayu kër. ²⁸Isaaxa nag am
cofeel ci Esawu ndax li muy lekk ci am rëbbam, waaye
Rebeka moom gëna sopp Yanqóoba.

²⁹Mu am bés Yanqóoba di togg ndambel ñebbe ju
xonq, yemook Esawu jóge ca tool ya, xiif ba ne ñedd.
³⁰Mu ne Yanqóoba : « Gaawe ma ci ndambe lee waay,
ba ma duy sama biir ci sa ndambe lu xonq loolu, ndax
xiif a ngi may rey. » Loolu moo tax ñu tudde Esawu,
Edom (mu firi Xonqe). ³¹Yanqóoba ne ko : « Danga ma
koy jëkka wecci sa céru ndono bi nga yeyoo ndax li
ngay taaw^b. » ³²Esawu ne : « Man miy waaja dee ak
xiif, ana lu ma céru taaw di jariñ? » ³³Yanqóoba ne ko :
« Giñal ma jëkk. » Esawu giñal ko ko, mu jaay Yanqóoba
ndono, li mu yeyoo ndax li muy taaw. ³⁴Yanqóoba jox
Esawu mburu ak ndambe, mu lekk, naan, daldi jóg dem
yoonam. Noonu la Esawu sàgganee céru taaw, bi mu
yeyoo.

y **25.23** Ci bànni Israyil, seex, bi jëkka juddu, moo mag ki mujja
juddu. z **25.26** *Jàpp ci téstën* mu ngi tekki ci waxin « suufu nit,
ba am loo nangu ci moom ». a **25.27** *gàtteñlu* gi ci Yanqóoba
moo waraloon xamul dara ci rëbb. b **25.31** Ci bànni Israyil, taaw
mooy mujj doon kilifag kër, te mooy ëpple ay rakkam ab cér ci
ndono.

Isaaxa nëbbu na waa Gerar ngir mucc

26 ¹Ba loolu wéyee xiif am ca réew ma, muy xiif bu wuute ak ba woon ca jamonoy Ibraayma ; Isaaxa nag dem Gerar ca Abimeleg, buuru waa Filisti.

²Foofa °Aji Sax ji feeñu ko fa ne ko : « Bul dem Misra, waaye nanga toog ci réew mi ma lay wax. ³Dalal ci réew mii ; dinaa ànd ak yaw, barkeel la. Yaak sa askan laay jox suuf sii sépp, te dinaa sàmm li ma giñaloon sa baay Ibraayma. ⁴Dinaa ful sa askan ni biddiwi asamaan te dinaa jox sa askan suuf sii sépp, te it xeeti àddina sépp dinañu taasu ci sa barkey askan, ⁵ndax Ibraayma déggal na ma, nangu na sama dogal te topp na samay ndigal, weg na samay àtte it, te sàmm na samay yoon. »

⁶Isaaxa nag toog Gerar. ⁷Góori foofa laaj ko ndaw si mu àndal, lu mu doon ci moom, mu ne : « Sama jigéen la. » Dafa bañoona wax ne soxnaam la, ngir ragal waa foofa rey ko ndax taaru Rebeka. ⁸Ba ñu fa toogee ba mu yàgg, mu am bés Abimeleg buuru waa Filisti toll ci palanteeram, gis léen, fekk yóo Isaaxaa ngay raay soxnaam Rebeka. ⁹Abimeleg woolu Isaaxa ne ko : « Kii kay ndeke sa soxna la ! Noo mana waxe ne sa jigéen la ? » Isaaxa ne ko : « Damaa waxe noonu, ngir ñu bañ maa rey ndax moom. » ¹⁰Abimeleg ne ko : « Li nga nu def nag ? Xaw tuuti kenn ci nit ñi tédde sa soxna, te kon nga yóbbe nu tooñ. » ¹¹Abimeleg daldi fay doxe artu waa réewam mépp ne léen : « Ku laal waa jii walla soxnaam, dees na ko rey. »

Isaaxa fas na kóllère ak Abimeleg

¹²Gannaaw loolu Isaaxa bey ca réew ma, góob ca at ma lu tollook tééméeri yoon la mu ji woon, ndax °Aji Sax ji da koo barkeel. ¹³Alalam di yokku, muy gëna barele, ba mujj am doole lool, ¹⁴am géttu jur gu gudd ak gu gàtt, ak ay surga yu bare, ba tax waa Filisti iñaane ko, ¹⁵bay sakk ak a sëkk mboolem teen, yi surgay baayam

Ibraayma gasoon ca jamonoom. ¹⁶Abimeleg daldi ne Isaaxa : « Demal, ba sore nu, ndax danga noo ëpp doole lool. » ¹⁷Noonu Isaaxa jóge foofa, dali ca xuru Gerar, sanc fa.

¹⁸Ba loolu weesoo Isaaxa sikkli teen, yi ñu gasoon ca jamonoy baayam Ibraayma, te waa Filisti sakkoon léen gannaaw ba Ibraayma nelawee. Ca la tudde teen yi tur, ya léen baayam tudde woon. ¹⁹Surgay Isaaxa gasaat ca xur wa, jot ndox mu neex. ²⁰Waaye sàmmi Gerar di sowook sàmmi Isaaxa naan : « Nun noo moom ndox mi. » Mu tudde teen ba Eseg (mu firi Coow), ndax li ñu soowo ak moom. ²¹Ñu gasaat ab teen, xuloo amati ca, mu tudde ko Sitna (mu firi Xuloo). ²²Mu jóge foofa, gasati teen, jàmm ne ñoyy, mu tudde ko Reyobot (mu firi Fu yaatu), ndax da ne : « Léegi Aji Sax ji yaatal na nu, te dinanu woomle ci réew mi. »

²³Ba mu fa jógee, dafa dellu Beerseba. ²⁴Guddi googu Aji Sax ji feeñu ko ne ko : « Maay Yállay Ibraayma sa baay ; bul ragal dara, ndax maa ngi ànd ak yaw. Dinaa la barkeel, ful sa askan ndax sama jaam Ibraayma. » ²⁵Isaaxa nag sàkk fa sarxalukaay, tudd fa Aji Sax ji, wormaal ko, ba noppi samp fa xaymaam. Te itam ay surgaam bënn nañu fa ab teen.

²⁶Ci diggante boobu Abimeleg dafa jóge Gerar, dem fekki ko, ànd ak Awusat, ma doon wóllèreem, ak Pikol, njiital xarekatam. ²⁷Isaaxa ne léen : « Lu waral ngeen fekkisi ma fii, gannaaw dangeen maa bañ, ba dàq ma ? » ²⁸Ñu ne ko : « Gis nanu bu baax ne Aji Sax ji ànd na ak yaw ; moo tax nu ne ayca nu waatoo ci sunu digganteek yaw te fasanteek yaw ʼkóllère. » ²⁹Su ko defee doo nu def dara lu bon, gannaaw defunu la dara lu bon, xanaa lu baax rekk, ba yebal la, nga dem ci jàmm. Kon léegi yal na la Aji Sax ji barkeel. »

³⁰Isaaxa nag berndeel léen, ñu bokk lekk, ba noppi naan. ³¹Ca ëllëg sa, ñu xëy suba teel, daldi waatoo, Isaaxa door léena yiwi, ñu dem ci jàmm.

³²Ca bés booba ay surgay Isaaxa ñëw nañu, di ko wax lu jëm ci teen, ba ñu doon gas, ne ko : « Gis nanu ndox. »
³³Isaaxa tudde teen ba Siba (mu firi Waatoo), moo tax turu dëkk ba, ba fii nu toll, di Beerseba (mu firi Teenu waat ga).

Esawu jël na ay soxna

³⁴Esawu am na ñeent fukki at, jël na soxna ku ñuy wax Yudit, muy doomu Beeri, miy Etteen, jëlaat Basmat, doomu Elon, miy Etteen. ³⁵Waaye jigéen ñooñu mu jël di naqar wu réy ci Isaaxa ak Rebeka.

Yanqóoba jëkk na Esawu ci ñaanam

27 ¹Ba Isaaxa mąggatee, te bët yi naqari, ba gisatul, am na bés mu woo taawam Esawu ne ko : « Doom. » Mu ne ko : « Naam. » ²Isaaxa ne ko : « Déglul, ma wax la. Mąggat naa te xawma sama bésu dee. ³Kon léegi jëlal say gannaay : say fitt ak sa xala, nga dem ca àll ba, rëbbali ma. ⁴Toggal ma ko, ba mu neex, ni ma ko bęgge, indil ma, ma lekk, ndax ma ñaanal la lu ma tibbe ci sama xol, bala may dëddu. » ⁵Fekk na Rebekaa ngi déglu, ba Isaaxay wax ak doomam Esawu. Noonu Esawu dem ca àll ba, rëbbi lu mu toggsi.

⁶Waaye Rebeka ne doomam Yanqóoba : « Dégg naa sa baay wax sa mag Esawu ne ko : ⁷“Demal rëbbi, indil ma, toggal ma ko lu neex, ma lekk, ba ñaanal la, °Aji Sax ji seede, bala may dëddu.” ⁸Kon nag doom, defal lii ma lay wax. ⁹Demal ca gétt ga, jàpp ñaari tef yu duuf, ma defaral ko sa baay, ba mu neex, ni mu ko bęgge, ¹⁰nga yóbbul ko, ngir mu ñaanal la, bala moo dee. »

¹¹Yanqóoba ne yaayam : « Waaw, waaye sama mag Esawu dafa jëxëm, te man sama yaram rattax. ¹²Xëy na sama baay làmbatu ma de, te kon dina ne njublanj laa. Su ko defee ay móolu laay yóbbe sama bopp, waaye du barkeb ñaan. » ¹³Waaye yaayam ne ko : « Bu la móoloo, Yàlla na ma topp, doom. Defal li ma la wax rekk te dem indil ma gàtt yi. »

¹⁴ Yanqóoba dem, jël gàtt yi, indil yaayam, mu defar ba mu neex, ni ko baayam bégge. ¹⁵ Rebeka daldi seet ca dencam la gën ca yérey Esawu taaw ba, solal Yanqóoba doomam ju ndaw. ¹⁶ Ba mu noppee, daa sàkk ca deri gàtt ya, sànge loxo ya ak fi rattax ci doq gi, ¹⁷ doora boole mburu ma ak ñam wa mu togg, jox doomam Yanqóoba.

¹⁸ Noonu mu ñew ci baayam ne ko : « Baay. » Mu ne ko : « Naam doom, kooku ? » ¹⁹ Yanqóoba ne baayam : « Man a sa taaw Esawu. Def naa li nga ma wax. Jógal toog te lekk ci li ma la rëbbaal, ndax nga ñaanal ma ci sa xol. » ²⁰ Isaaxa ne doomam : « Moo doom ! Noo def, ba gaawa jàpp nii ? » Yanqóoba ne ko : « Aji Sax jiy sa Yàlla, moo ma ko jagleel. »

²¹ Isaaxa ne Yanqóoba : « Jegesil, ma làmb la, ba mu wóor ma ne sama doom Esawoo. » ²² Yanqóoba nag jegesi, baayam Isaaxa làmbatu ko ne : « Baat bi de baatu Yanqóobaa, waaye loxo yi, loxoy Esawoo. » ²³ Waaye xàmmiwu ko, ndax li loxo yi jëxëm ni yuy magam Esawu, ba tax mu ñaanal ko. ²⁴ Isaaxa laaj ko ne ko : « Mbaa wóor na ne yaw ay Esawu ? » Mu ne ko : « Waawaaw. » ²⁵ Isaaxa ne ko : « Jottali ma fii ma lekk ci sam rëbb, doom, ba ñaanal la ci sama xol. » Yanqóoba jottali Isaaxa ndab li, mu lekk, daldi koy may biiñ, mu naan. ²⁶ Noonu Isaaxa ne ko : « Kaay fii, foon ma, doom. » ²⁷ Yanqóoba jegesi, foon ko, xetu yére yi mu sol xeeñ Isaaxa, mu door koo ñaanal ne ko :

« Sama xetu doom kay
xetub tool la,
bu Aji Sax ji barkeel.

²⁸ Yal na la Yàlla may layub asamaan
ak ngëneeli suuf,
pepp ne gànñ, biiñ walangaan.

²⁹ Yal na la ay giir nangul,
ay réew di la sujjóotal,
nga yilif say bokk,
te say doomi ndey di la sujjóotal.

Ku la móolooy alku,
te ku la ñaanal barkeel. »

³⁰Naka la Isaaxa noppee ñaanal Yanqóoba, ba mu won baayam Isaaxa gannaaw rekk, Esawu, mag ji, rëbbi ba ñëw, ne jalañ. ³¹Mu togg moom it, ba mu neex, indil baayam. Mu ne ko : « Jógal baay, lekk ci sa rëbbum doom, ndax nga ñaanal ma ci sa xol. » ³²Waaye baayam Isaaxa ne ko : « Kooku ? » Mu ne ko : « Man la, sa taaw Esawu. » ³³Isaaxa ngay lox, bay rag-ragi, daldi ne ko : « Kan ? Ana ku rëbbi woon nag, indil ma, ba ma lekk ba noppi ? Ñaanal naa ko bala ngaa ñëw. Te dina barkeel moos. »

³⁴Esawu dégg li baayam wax rekk, yuuxu yuux gu réy ndax naqar. Noonu mu ne baayam : « Ngalla baay, ñaanal ma, man itam. » ³⁵Isaaxa ne ko : « Sa rakk ñëw na, nax ma, ba yóbbu sa ñaan. » ³⁶Esawu ne : « Moom kay moo yey tudd Yanqóoba, ndax suufu na ma ñaari yoon. Sama céru taaw la jékka nangu, tey mu nangooti sama ñaanu baay. » Mu teg ca ne : « Ndax desalaloo ma ag ñaan ? » ³⁷Waaye Isaaxa ne Esawu : « Mbaa am naa lu ma la ñaanalati, doom ? Ndax kat xas naa ko def, muy sa kilifa, te bokkam yépp laa def ñuy surgaam, te pepp ak biiñ laa ko woomale it, ba mu ne gànñ. » ³⁸Esawu ne baayam : « Baay, xanaa genn ñaan rekk nga am ? Ngalla baay, ñaanal ma, man itam ! » Ca la Esawu ne yikkët jooy.

³⁹Baayam Isaaxa ne ko :

« Déglul, ma wax la,
dinga dëkk fu sore ngëneeli suuf,
mbaa fu la layub asamaan tiime.

⁴⁰Sa saamar ngay dunde,
sa rakk di la yilif.
Waaye bés a ngi ñëw yaay sigiñu,
ba yenniku notaangeem. »

Yanqóoba dem na ca nijaayam

⁴¹Esawu nag bañ Yanqóoba ndax barke ba ko baayam ñaanal. Ma ngay wax ca xolam naan : « Balaa yàgg ñu dëj sama baay, te bu boobaa dinaa rey sama rakk Yanqóoba. »

⁴²Naka lañu nettali Rebeka la taawam Esawu wax, mu woolu Yanqóoba, doomam ju ndaw ja, ne ko : « Sa mag a ngi fexee feyu, di la wuta rey. ⁴³Kon doom, defal lii ma lay wax, demal làquji fa sama càmmiñ Laban ca Karan, ⁴⁴nga toog fa moom ay fan, ba kera sa meru mag giif. ⁴⁵Bu sa meru mag giiffee, ba mu fàtte li nga ko def, dinaa yónnee, ñu jëlsi la. Duma seetaan muk, ba boole leen ñàkk, yéen ñaar ñépp, ci benn bés^c! »

⁴⁶Noonu Rebeka ne Isaaxa : « Àddina soof na ma ndax jigéeni Etteen ñi. Yanqóoba de, bu jëlee ci jigéeni réew mi di Etteen ñu mel ni ñii, sama dund gi, dee a koy gën ! »

28 ¹Ci kaw loolu Isaaxa woo Yanqóoba, ñaanal ko, jox ko ndigal lii ne ko : « Bul jël ci jigéeni Kanaan, ²waaye demal Padan Aram ca sa kër maam-góor, ji jur sa yaay, nga jël fa jabar ca sa doomi nijaay Laban. ³Yal na la Yàlla Aji Man ji barkeel, nga jaboot lool te sa giir yokku, ba sos ay mboolooy askan. ⁴Yal na la barkeb Ibraayma dal, yaak ñi askanoo ci yaw, ba nga moom réew mii ngay doxandéem tey, te Yàlla mayoon ko Ibraayma. » ⁵Isaaxa daldi yebal Yanqóoba, mu dem Padan Aram ca Laban, doomu Betuwel, Arameen bay càmmiñu Rebeka, miy yaayu Yanqóoba ak Esawu.

Esawu jël na yeneen soxna

⁶Esawu nag yég ne Isaaxa ñaanal na Yanqóoba, ba noppi yebal ko Padan Aram, ngir mu jël fa soxna. Te it ba mu koy ñaanal, digal na ko ne ko, bumu jël ca jigéeni Kanaaneen ña. ⁷Mu yég ne Yanqóoba déggal na baayam ak yaayam, ba dem Padan Aram. ⁸Loolu won Esawu ne jigéeni Kanaan neexuñu baayam. ⁹Ba mu ko defee Esawu dem ca xeetu Ismayla, jël fa Maxalaat doomu Ismayla, miy doomu Ibraayma, te di jigéenu Nebayot, mu bokk ciy soxnaam.

c 27.45 Dañooy yaakaar ne bu Yanqóoba dawuloon, Esawu dina ko rey, te kon dees na ko feyul, daldi rey Esawu.

Yanqóoba sàrtoo na ak Yàlla

¹⁰Ba loolu wéyee Yanqóoba génn Beerseba, wuti Karan. ¹¹Naka la dem, ba àgg fu ko jant bi sowe, daldi fay fanaan. Mu jël ca doj ya fa ne woon, gegenoo.

¹²Guddi googu Yanqóoba dafa gént, gis raas bu sampu ci suuf, te cat la sar asamaan, malaakay Yàlla yi di ci yéeg ak a wàcc. ¹³Ndeke °Aji Sax jaa nga toll ca wetam. Mu wax ak moom ne ko : « Maay Aji Sax ji, di sa Yállay maam Ibraayma te di Yállay Isaaxa. Suuf si nga tëdd dinaa la ko jox, yaak sa askan. ¹⁴Saw askan dina ne gãññ ni suuf. Dinga law penku ak sowu, ndijoor ak càmmoñ. Giir yi ci kaw suuf yépp dinañu taasu ci sa barke, yaak sa askan. ¹⁵Maa ngi nii ànd ak yaw, di la sàmm fépp foo jëm, te itam dinaa la delloosi ci réew mii. Duma la bàyyi muk, waaye dinaa def li ma la wax lépp. »

¹⁶Ci kaw loolu Yanqóoba yewwu ne : « Ndekete Aji Sax ji mu ngi ci bérab bii, te xawma ko woon. » ¹⁷Ma nga tiit nag te naan : « Bérab beeka raglu ! Fii kay du fenn, fu dul kër Yàlla ; te mooy buntu asamaan. »

¹⁸Ca suba teel Yanqóoba jóg, jël doj, wi mu gegenoo woon, samp fa, muy xàmmikaay, ba noppi sotti ci ag diw, sellale ko. ¹⁹Ca la tudde bérab ba Betel^d, waaye ca njàlbéen Lus la dëkk ba tuddoon. ²⁰Gannaaw loolu Yanqóoba dogu na ne : « Su Yàlla àndee ak man, di ma sàmm ci yoon wi may aw, di ma jox lu ma lekk ak lu ma sol, ²¹ba kera may dellu sama kër baay ci jàmm, su boobaa, Aji Sax ji dina doon sama Yàlla. ²²Doj wii ma samp, muy xàmmikaay, mooy doon kër Yàlla, te lépp lu mu ma wërsëgal, dinaa ko génneel fukkeel ba moos. »

Yanqóoba daje na ak Rasel

29 ¹Ba loolu xewee, Yanqóoba awaat yoonam, ba agsi réewu waa penku. ²Mu yem foofa ca ab teen ca àll ba, ñetti gétti gàtt goor ca wet ga, ndax ca

^d 28.19 *Betel* mu ngi tekki « kër Yàlla ».

booba teen lañu doon wëgge gétt ya, waaye doj wu réy moo uboon teen ba. ³Bu gétt yépp dajaloo foofa, sàmm yi doora àndandoo béraŋ doj wa, mu moy buntu teen ba, ñu wëgg, ba noppi delloo doj wa, mu ubaat teen ba.

⁴Yanqóoba ne léen : « Bokki fan ? » Ñu ne ko : « Karan. » ⁵Mu ne léen : « Ndax xam ngeen Laban doomu Naxor ? » Ñu ne ko : « Xam nanu ko kay. » ⁶Mu dellu laaj léen ne léen : « Mbaa mu ngi ci jàmm ? » Ñu ne ko : « Jàmm rekk kay. Xoolal ndaw see di ñëw, mook gàtt yi, mooy doomam Rasel. » ⁷Yanqóoba ne léen : « Jant bi demagul fenn, ba ngeen di dajale jur gi. Wëggleen gàtt yi, sàmmi léen kay ! » ⁸Ñu ne ko : « Dunu ko man mbete gétt yépp daje, nu béraŋ doj wi, ubbi teen bi, doora wëgg gàtt yi. »

⁹Na muy wax ak ñoom nag, Rasel agsi, indaale gàtti baayam, ndaxte sàmm la woon. ¹⁰Ba Yanqóoba gisee Rasel, doomu nijaayam Laban, moom ak gàtti nijaayam ya, dafa daagu ba ca teen ba, béraŋ doj wa ko ub, daldi wëgg gàtti Laban. ¹¹Ba loolu amee Yanqóoba foon Rasel, ne yikkët jooy. ¹²Ca la Yanqóoba wax Rasel ne ko : « Maak sa baay a bokk, ndax maay sa doomu bàjjan Rebeka. » Rasel daw, yégal ko baayam.

¹³Ba Laban déggee ne jarbaatam Yanqóoba ñëw na, dafa daw gatandu ko, taf ko ci boppam, foon ko, yóbbu ko kër ga. Ba Yanqóoba nettalee Laban lépp, ¹⁴Laban da ne ko : « Yaw kay sama jarbaat nga lenqe ! » Yanqóoba toog na fa ak moom lu mat weer. ¹⁵Gannaaw loolu Laban ne Yanqóoba : « Li ngay sama mbokk kat, taxul nga war maa liggéeyal ci neen. Wax ma lan mooy sa peyoor. »

¹⁶Laban nag amoon na ñaari doom yu jigéen, taaw ba di Leya, rakk ja di Rasel. ¹⁷Waaye Leya di ku bët ya yànjuloon, te Rasel nekkoon ku jekk te neexa xool, ¹⁸Yanqóoba bëgg Rasel lool, ba ne Laban : « Dinaa la liggéeyal juróom ñaari at ngir Rasel sa doom ju ndaw ji. » ¹⁹Laban ne ko : « Ma may la ko de moo ma gënal may ko keneen. Kon toogal ci man. » ²⁰Noonu Yanqóoba liggéeyal Laban diiru juróom ñaari at ngir Rasel, waaye

mu mel ni ay fan rekk ci moom ndax mbëggeel, gi mu am ci Rasel.

²¹Loolu wéy, Yanqóoba ne Laban : « Jox ma sama jabar, ma séetal ko, ndax àpp bi jot na. » ²²Laban nangu, daldi togglu ay reer, woo ca waa gox ba bépp. ²³Timis jot Laban jël doomam Leya, jébbal ko Yanqóoba, mu dëkkoo ko. ²⁴Ci biir loolu Laban jël jaamam bu jigéen bu ñuy wax Silpa, may ko doomam Leya, mu dib jaamam.

²⁵Ba bët setee, Yanqóoba fekk muy Leya. Mu ne Laban : « Waaw, li nga ma def nag ? Du Rasel a taxoon ma liggéeyal la ? Lu tax nga wor ma ? » ²⁶Laban ne ko : « Rakk jëkka séy mag daal, du aada fii. ²⁷Séetul ak kii, ba ayu-bésam mat, ma door laa jox ki ci des, soo ma dee liggéeyaatal diiru juróom ñaari at. » ²⁸Yanqóoba nangu, daldi séetu ak Leya ayu-bés, ba noppi Laban jébbal ko doomam Rasel. ²⁹Booba la Laban may Rasel jaamam bu jigéen bu ñuy wax Bilaa, mu dib jaamam. ³⁰Yanqóoba nag dëkkoo Rasel, mi mu gënoona bëgg Leya. Noonu mu liggéeyaatal Laban juróom ñaari at.

Lu jëm ci njabootu Yanqóoba

³¹Ba °Aji Sax ji gisee ne Leya fonkeesu ko, mu may ko, mu taawlu. Waaye Rasel moom manula am doom. ³²Ba Leya ëmbee, am doom ju góor, da koo tudde Ruben (mu firi Gisleen, doom ju góor a ngi), ndaxte Leya da ne : « Aji Sax ji gis na sama toroxte. Léegi sama jëkkër dina ma bëgg. » ³³Mu dellu ëmb, am doom ju góor. Mu ne : « Aji Sax ji yég na ne fonkeesu ma, looloo tax mu mayaata ma doom jii. » Mu tudde ko Simeyon (mu firi Kiy dégg). ³⁴Mu delluwaat ëmb, am doom ju góor, ba noppi waxaat ne : « Bii yoon sama jëkkër dina am cofeel ci man, ndax jural naa ko ñetti doom yu góor, » loolu tax mu tudde ko Lewi (mu firi Boroom cofeel). ³⁵Mu dellooti ëmb, am doom ju góor daldi ne : « Bii yoon dinaa sant Aji Sax ji, » loolu tax mu tudde ko Yuda (mu firi Cant). Gannaaw loolu njuram taxaw.

30 ¹Ba Rasel gisee ne amalul Yanqóoba doom, dafa ñee magam, ba tax mu wax Yanqóoba ne ko : « Nanu am ay doom, mbaa ma dee. » ²Yanqóoba mere ca Rasel ne ko : « Ndax maay Yàlla, mi la teree am doom ? » ³Mu ne ko : « Xoolal, sama jaam Bilaa ngii ; dëkkoo ko, ndax mu amal ma doom, ba jabootal ma. » ⁴Noonu mu may ko jaamam Bilaa, muy soxnaam. Yanqóoba dëkkoo Bilaa, ⁵mu ëmb, amal Yanqóoba doom ju góor. ⁶Bi loolu amee Rasel ne : « Yàlla àtte na ma ; dégg na sama ñaan, ba may ma doom. » Mu tudde ko nag Dan (mu firi Kiy àtte). ⁷Gannaaw ga Bilaa, jaamub Rasel, ëmbaat, dellu amal Yanqóoba doom ju góor. ⁸Rasel ne : « Bëre naa ak sama mag bëre bu réy, ba daan, » daldi ko tudde Neftali (mu firi Kiy bëre).

⁹Leya moom it xam ne taxawaayam yàgg na, mu fab jaamam Silpa, may ko Yanqóoba. ¹⁰Bi loolu amee Silpa, jaamub Leya, amal Yanqóoba doom ju góor. ¹¹Leya ne : « Ndaw wërség wu réy ! » daldi ko tudde Gàdd (mu firi Wërség). ¹²Silpa jaamub Leya dellu, amal Yanqóoba doom ju góor. ¹³Leya ne : « Éey waay, maaka bég ! Jeeg ji dinañu ma wooye boroom mbégte mi. » Mu tudde ko nag Aser (mu firi Boroom mbégte).

¹⁴Mu am bés ñuy góob bele, Ruben dem tool, sàkke ca gàncax gu ñu naan màndaragoor^e, indil ko yaayam Leya. Rasel ne Leya : « Ngalla may ma ci màndaragoor ji la sa doom indil. » ¹⁵Waaye mu ne ko : « Ndax nangu sama jëkkër rekk doyu la, ba nga bëgg cee boole màndaragoor ji ma sama doom indil ? » Rasel ne ko : « Kon jox ma ci màndaragoor ji sa doom indi, ma wecci la ko sama ayu tey boog. »

¹⁶Yanqóobaa ngay jóge tool ca ngoon, Leya génn, gatandu ko, ne ko : « Fi man nga wara aye tey, ndaxte jënde naa ay gi màndaragoor ji sama doom indi. » Yanqóoba daldi féete ca moom guddi googu. ¹⁷Yàlla nangul Leya, mu ëmb, am ak Yanqóoba seen juróomeelu

^e 30.14 màndaragoor gàncax la gu ñu yaakaar ne day giiral jigéen.

doom ju góor. ¹⁸Leya neeti : « Yàlla da maa fey, ndax damaa may sama jëkkër sama jaam. » Noonu mu tudde ko Isakaar (mu firi Boroom pey). ¹⁹Gannaaw gi Leya ëmbaat, am ak Yanqóoba seen juróom benneelu doom ju góor. ²⁰Booba la ne : « Yàlla defal na ma teraanga ju réy. Bii yoon sama jëkkër dina ma teral, ndax amal naa ko juróom benni doom yu góor. » Moo tax mu tudde ko Sabulon (mu firi Teraanga). ²¹Gannaaw ga mu am doom ju jigéen, tudde ko Diina.

²²Ba loolu amee Yàlla geestu Rasel, nangul ko, may ko doom. ²³Mu ëmb, am doom ju góor, daldi ne : « Yàlla teggil na ma gâce. » ²⁴Moo tax mu tudde ko Yuusufa (mu firi Yal na dolli), ndax dafa ne : « Yal na ma Aji Sax ji dollil doom ju góor. »

Yanqóoba woomle na

²⁵Ba Rasel amee doom ci Yuusufa, Yanqóoba da ne Laban : « Yiwi ma boog, ma dellu sama réew ca sama kër. ²⁶Su ko defee nga jox ma samay doom ak sama jabar yi taxoon ma di la liggéeyal, te bàyyi ma, ma dem, ndax yaw ci sa bopp xam nga li ma la liggéeyal. » ²⁷Laban ne ko : « Ngalla waay, déglu ma, ngir sama gisaane won na ma ne °Aji Sax ji barkeel na ma ndax yaw. ²⁸Wax ma loo may feyeeku rekk, dinaa la ko fey. » ²⁹Yanqóoba ne ko : « Yaw ci sa bopp xam nga ni ma la liggéeyale ak ni sa gétt mujj mel ndax man ; ³⁰ndaxte lu néew nga amoon laata may ñëw, te yokku na, ba bare lool, ngir Aji Sax ji da laa barkeel ndax man. Waaye léegi nag, liggéeyal sama waa kër bopp jot na xanaa ? » ³¹Laban dellu ne ko : « Dama ne, ñaata laa lay fey ? » Yanqóoba ne ko : « Doo ma jox dara. Boo nangoo lii ma lay wax, dinaa sàmmaat say gàtt, wattu ko. ³²Damay seet tey jii ci biir jur gu gàtt gépp, génne ci xar yu ñuul yépp^f, ak bëy, yi todde ak

^f 30.32 Ca yooyu jamono xar yi dañu daan faral di weex, bëy yi farala ñuul te dañu rax.

yi tippante yépp, ñu doon sama peyoor^g. ³³Éllëg ak i sibbir booy seetsi sama peyoor, sama njubtee may layool : lépp lu toddewul te tippantewul ci biir bëy yi ak lu ñuulul ci mburt yi, boo ko gisee ci man, càcc la. » ³⁴Laban ne : « Waaw, kon baax na. »

³⁵Ca bés booba Laban dafa ber sikket, yi seereer te todde, ak bëy, yi tippante te todde, maanaam yi rax, ak xari menn melo yu ñuul yi, daldi léen dénk ay doomam. ³⁶Gannaaw loolu mu doxale digganteem ak Yanqóoba doxu ñetti fan. Yanqóoba nag di sàmm li des ci gàtti Laban.

³⁷Ci kaw loolu Yanqóoba tànn ñetti garab yu ñuy wax pëpalyee, gerte-tubaab ak palataan, gor ci bant yu tooy, xànc-xàncee ko, ba mu def i rëdd yu weex. ³⁸Mu yeb bant, ya mu xànc-xàncee, ca naanukaay ya, mu janook jur ga, ca mbalka ya jur gay naane, ndax fa la jur ga daan tëboo. ³⁹Loolu tax bëy yay tëbu ca wetu car ya, di jur doom yu seereer, yu tippante ak yu todde. ⁴⁰Xar ya, Yanqóoba da léena ber, tey fexe ñuy janook lépp lu seereer ak lu ñuul ci biir juru Laban. Noonu la sàkke juru boppam, bañ koo boole ak juru Laban. ⁴¹Saa yu jur gi ëpp doole dee tëbu, Yanqóoba yeb car yi ci naanukaay yi, tiimale ci jur gi, ngir bu ñuy tëbu, ne ci jàkk. ⁴²Bu jur gu xiibon gi dee tëbu, mu bañ léena tegal dara, ba jur gi xiibon di gu Laban, gi am doole di gu Yanqóoba. ⁴³Waa ji mujj na barele lool, am gàtt yu ne gàññ ak ay jaam yu góor ak yu jigéen ak ay giléem ak i mbaam-sëf.

Yanqóoba toxu na, jëm Kanaan

31 ¹Ba loolu amee mu am bés Yanqóoba dégg doomi Laban ya naan, Yanqóoba nangu na li seen baay amoon lépp, te ci seen alalu baay la sàkkoo alalam jooju

g 30.32 Fii dañoo topp téereb kàddug Yàlla gi ni ñu ko tekkee ci làmmiñu gereg, te ci booba téere melow todde ak tippante bëy yi rekk a ko fëetewoo.

jepp. ²Naka la Yanqóoba gis kanamu Laban, daldi xam ne melatul, na mu meloon ci moom. ³Aji Sax ji wax Yanqóoba ne ko : « Dellul ca sa réewu maam ya, ca say bokk. Dinaa ànd ak yaw. »

⁴Yanqóoba woolu Rasel ak Leya ca tool ya, fa gàttam ya nekk. ⁵Mu ne léen : « Gis naa seen kanamu baay. Xam naa ne melatul, na mu meloon ci man. Waaye sama Yàllay baay ay ànd ak man. ⁶Yéen ci seen bopp xam ngeen ne liggéeyal naa seen baay sama kem kàttan. ⁷Teewul seen baay wor ma, soppa sama peyoor fukki yoon ak juróom, waaye Yàlla seetaanu ko, mu di ma lor. ⁸Bu nee : “Yi tippanteey sa peyoor,” jur gépp jur lu tippante ; mbaa mu ne : “Yi seereer ay sa peyoor,” jur gépp jur lu seereer. ⁹Nii la Yàlla nangoo seen juru baay, jox ma.

¹⁰« Ba ñu demee ba jur giy wara tëbu, damaa jeneer sikket yiy tëb bëy yi yépp di lu seereer ak lu tippante mbaa ñu raxe. ¹¹Ca la ma malaakam Yàlla ma wax ci biir gént gi ne ma : “Yanqóoba,” ma ne ko : “Naam.” ¹²Mu ne ma : “Siggil, xool sikket yiy tëb bëy yi yépp, yii dañoo seereer, yee todde, yi ci des tippante, ndaxte gis naa li la Laban di def lépp. ¹³Maay Yàlla, ja la feeñu woon Betel, fa nga samp doj, sotti ci diw, sellale ko, te dogu woon fa ci man. Léegi nag jógal, génn réew mii, dellu ca réew, ma nga juddoo.” »

¹⁴Rasel ak Leya ne ko : « Ndax amati nanu benn cér walla ndono sunu kër baay ? ¹⁵Doonunu lu moy ay doxandéem ci moom de ! Nde da noo jaay, lekk sunu njég, ba mu jeex tàkk. ¹⁶Te mboolem alal, ji Yàlla nangoo ci sunu baay, noo ko moom, nun ak sunuy doom. Kon nag léegi lu la Yàlla wax rekk, def ko. »

¹⁷Yanqóoba daldi dajale ay doomam ak ay soxnaam, waral léen giléem, ¹⁸ñu ànd tegu ca yoon wa, yóbbaaale géttam gépp ak mboolem alal ju mu liggéey. Mooy gétt, ga mu sàkkoo Padan Aram. Ña ngay ñibbi kër baayam Isaaxa ca réewu Kanaan.

¹⁹Fekk na Laban dem wati ay xaram^h. Ci biir loolu Rasel sàcc gällaaji kër yu baayam. ²⁰Noonu la Yanqóoba nēbboo Laban, Arameen ba, bañ koo yégal ne day dem. ²¹Ba mu demee, dafa yóbbaaale la mu amoon lépp, jóge fa, jàll dexu Efraat, wuti tundi Galàdd.

Laban dabi na Yanqóoba

²²Yanqóoba daw na, ba mu am ñetti fan, ñu soog koo yégal Laban. ²³Mu ànd nag ak ay bokkam, topp ko juróom ñaari fan, door koo dab ca tundi Galàdd. ²⁴Waaye Yàlla feeñu Laban, Arameen ba, ci géntu guddi ne ko : « Moytula wax Yanqóoba lenn lu koy gaar. » ²⁵Ba Laban dabee Yanqóoba, dafa fekk mu samp xaymaam ca tund wa. Laban it samp bosam ca kaw tundi Galàdd, moom ak i bokkam.

²⁶Laban ne Yanqóoba : « Looy def nii, yaw, di ma nēbbuy daw, yóbbaaale sama doom yu jigéen, ñu mel ni ñu ñu lēle xare ? ²⁷Lu waral nga di ma nēbbuy daw te bañ maa tàggu ? Nde koonon jombul ma yiwi la ci xol bu sedd, bu ànd ak i woy, boole ci xalam ak i sabar. ²⁸Mayoo ma sax, ma foon samay sèt ak samay doom yu jigéen, tàgtook ñoom ; yēfi dof de nga def nii ! ²⁹Manoon naa laa def lu bon, waaye sa Yàllay baay da maa feeñu biig ne ma : “Moytula wax Yanqóoba lenn lu koy gaar.” ³⁰Bu la neexee, nga namm sa kër baay, ba dogu caa dem, waaye lu tax nga sàcc sama gällaaji kër, teg ci ? »

³¹Yanqóoba tontu Laban ne ko : « Xanaa ragaloon rekk ne jombul dinga téye say doom yu jigéen. ³²Waaye képp koo gis mu yor sa gällaaji kër, boo yeboo reyal. Seetal fii ci sunu kanami bokk lépp lu ma fi yor, loo ci moom fabal, yóbbu. » Booba Yanqóoba xamul woon ne Rasel a ko jël. ³³Noonu Laban dugg ci xaymab Yanqóoba, teg ca xaymab Leya ak yosi ñaari jaamam

h 31.19 Xari waa penku dañuy bare kawar gu ñuy wat ak a ècc, di ci defar ag wēñ.

yu jigéen ya, te gisul dara. Mu génne xaymab Leya, dugg ci bu Rasel.

³⁴Fekk na Rasel fab gàllaaji kër ya, làq ca ron tegu giléem ga, toog ca. Laban tëcc, tëcc ca biir xayma ba, gisul dara. ³⁵Rasel wax baayam ne ko : « Baay, baal ma de, damaa manula jóg ci sa kanam, ndaxte damaa ànd ak mbaax. » Laban seet na fu ne, waaye gisul gàllaaji kèram ya.

³⁶Yanqóoba mer lool, daldi gëdd Laban ne ko : « Ndax damaa tooñ walla damaa moy, ba nga sambal ma, di ma topp nii ? ³⁷Bi nga jéexee sama yëf yépp ba noppi, ana loo gis lu bokk ci sa yëfi kër ? Teg ko fii ci sama kanami bokk ak say bokk, ñu àtte nu. ³⁸Xanaa du ñaar fukki at a ngii ma nekk ak yaw ? Say xar ak say bëy ëmbuñu sax, mu yàqu, te masumaa lekk sa kuuyi gétt. ³⁹Jur gu rab fàdd sax ma féetewoo, waaye masuma la koo indil. Mboolem lu ñu sàcc guddi ak lu ñu sàcc bëccëg, danga ma ko daa feyu. ⁴⁰Naaj wi laa daan yendoo yenu bëccëg, di fanaanoo sedd guddi, mu xaw maa rey, ba дума gëmm bët. ⁴¹Ñaar fukki at a ngii, ma di la jaamu ci kër gi, liggéeyal naa la fukki at ak ñeent ngir sa ñaari doom yu jigéen ñii, teg ci juróom benni at yu ma la sàmmal say gàtt, nga soppi sama peyoor fukki yoon ak juróom. ⁴²Su dul woon ak sama Yàllay baay, ji ànd ak man, di Yàllay Ibraayma, ji Isaaxa wormaalon, konoon nga dàq ma tey, ma dem loxoy neen. Waaye sama toskare ak sama àqu ñaq la Yàlla gis, ba tax mu àtte ma ak yaw biig. »

⁴³Ba mu ko waxee loolu, Laban ne ko : « Jigéen ñii samay doom lañu, xale yii di samay sët, te gétt gii sama gétt a ; lu fi nekk maa ko moom. Ñii di sama doom yu jigéen, nu ma léen di def tey, ñoom ak seeni doom ? ⁴⁴Léegi ñëwal rekk, ñu fasante °kóllère maak yaw, te seede dox sunu diggante maak yaw. » ⁴⁵Noonu Yanqóoba jël aw doj, samp ko, muy doju xàmmikaay. ⁴⁶Yanqóoba ne ay bokkam : « Forleen ay doj. » Ñu for ay doj, def ko ab jal, daldi lekk foofa ca wetu jal ba.

⁴⁷Laban tudde bérab ba Yegar Saaduta ; Yanqóoba tudde ko Galetⁱ.

⁴⁸Booba la Laban ne : « Jal bii tey, mooy sunu seede sama diggante ak yaw. » Moo tax ñu tudde ko Galet (mu firi Jalub seede). ⁴⁹Ñu di ko tudde itam Mispa (mu firi Tatay wattukaay), ndax Laban da ne : « Yal na °Aji Sax ji wattu sunu diggante, keroog bu ñu soree. ⁵⁰Soo soxoree samay doom yu jigéen, mbaa nga takk yeneen jabar, bu fa kenn nekkul sax, moytul, ndax Yàllaa nuy seede. » ⁵¹Laban neeti Yanqóoba : « Xoolal ci jal bii ak doju xàmmikaay, wi ci sama digganteek yaw. ⁵²Jal bi seede la, doj wi di seede ne duma jéggi jal bi, jublu ci yaw, te yaw itam doo jéggi jal bi mbaa doj wi, jublu ci man, te naraluloo ma jàmm. ⁵³Yàllay Ibraayma ak Yàllay Naxor, ñoom ñooñee di seen Yàllay baay, yal nañu àtte sunu diggante. » Yanqóoba daldi giñ ci Yàlla, ji baayam Isaaxa wormaalon. ⁵⁴Gannaaw loolu Yanqóoba sàkk sarax ca kaw tund wa, woo ay bokkam, ñu bokk lekk. Ba ñu lekkee ba noppi, fanaan ca tund wa.

32 ¹Ca èllég sa, Laban xëy suba teel, tàggo ak i sëtam ak doomam yu jigéen ya, ñaanal léen, ba noppi waññiku ñibbi.

²Yanqóoba moom topp yoonam, waaye ay malaakay Yàlla feeñu ko. ³Ba léen Yanqóoba gisee, da ne dalub Yàllaa ngii, ba tax mu tudde bérab ba Maanayim (mu firi Ñaari dal).

Yanqóoba ragal na daje ak Esawu

⁴Ba loolu amee Yanqóoba dafa yónni ay ndaw, ñu jiitu ko ca magam Esawu, ca réewu Seyir, di diiwaanu Edom. ⁵Mu sant léen ne léen : « Bu ngeen demee ca sama sang Esawu, neleen ko : Sa surga Yanqóoba nee na : “Maa nga woon ca kër Laban bu yàgg ba tey, ⁶ma doora ñëw, ànd

i 31.47 *Galet* bokk na lu mu tekki ak *Yegar Saaduta* ci làkku Arameen ña.

ak ay nag ak ay mbaam ak ay gàtt ak ay jaam yu góor ak yu jigéen ; may yónnee ci yaw, di la siyaare tey sàkku nga dalal ma jàmm.” » ⁷Noonu ndaw ya dem ba délsi ca Yanqóoba ne ko : « Dem nanu ca sa mag Esawu, waaye moom ci boppam mu ngi ci yoon wi di ñëw, fekksi la fii, te ma nga ànd ak ñeenti téeméeri góor. »

⁸Yanqóoba dégg loolu, tiit lool te ànd ak njàqare, ba tax mu séddale mbooloo, ma mu àndal, gàtt ya ak jur gu gudd ga ak giléem ya itam, mu xaaj léen ñaar. ⁹Booba mu ngi naan, bu Esawu songee benn dal bi, dal bi ci des mana raw. ¹⁰Ci kaw loolu Yanqóoba ñaan Yàlla, ne ko : « Yaw °Aji Sax ji, sama Yàllay maam Ibraayma, di sama Yàllay baay Isaaxa itam, yaa ma ne woon : “Dellul réew ma nga cosaano, ca say bokk ; dinaa la baaxe.” ¹¹Yelloowuma lu gëna tuuti ci sa ngor ak sa worma, gi nga ma won, man sa jaam. Aw yet donj laa njàbboon, ba ma jàllee dexu Yurdan, te yokku naa tey, ba doon ñaari kureel. ¹²Maa ngi lay ñaan, nga musal ma ci sama loxol mag Esawu, ndaxte ragal naa, mu ñëw bóom ma, bóomaale jigéen ñi ak seeni doom. ¹³Te yaw yaa ma ne : “Dinaa la baaxe moos, yokk saw askan, ba mu toll ni suufas géej, si kenn manula lim ndax bare.” »

¹⁴Yanqóoba fanaan na fa guddig keroog, doora sàkk ca alalam, sédd magam Esawu, ¹⁵lépp di ñaar téeméeri bëy ak ñaar fukki sikket ak ñaar téeméeri xar ak ñaar fukki kuuy ¹⁶ak fanweeri giléem yu seeni doom di nàmp, ak ñeent fukki nag ak fukki yëkk ak ñaar fukki mbaam ak fukki mbaam yu góor.

¹⁷Dafa ber gétt yi, gu ci nekk mu jox ay surgaam, ne léen : « Jiituleen ma, te na gétt yi dàndante. » ¹⁸Noonu mu sant ki jiitu, ne ko : « Boo dajeek sama mag, mu laaj la ne la : “Kuy sa njaatige ?” ak “Ku moom li nga jiital ?” ak “Foo jëm ?” ¹⁹ne ko : “Lii de sang bi, lu la Yanqóoba may la, di la ko siyaaree, yaw Esawu, te moom ci boppam mu ngi topp ci sunu gannaaw.” » ²⁰Ndigal loolu la joxaat ñaareelu surga ba ak ñetteel ba ak mboolem ña topp

ca gétt ya, ku ci nekk mu wax ko ne ko loolu lay wax Esawu, bu ko gisee, ²¹tegati ca ne ko : « Te nee ko itam : “Sa surga Yanqóobaa ngi topp ci sunu gannaaw.” » Booba Yanqóobaa ngi naa ci xelam : « Bu ma jiitalee li ma ko may, neexale ko ko, bala maa janook moom, jombul mu dalal ma jàmm. » ²²Neexal ba da koo jiitu, moom mu fanaan guddig keroog ca dal ba.

Lu jëm ci bëreb Yanqóoba ba

²³Gannaaw loolu Yanqóoba jóg ca guddi ga, ànd ak ñaari soxnaam, ñaari jaamam yu jigéen ak fukki doomam yu góor ak benn, daldi jàll dexu Yabog. ²⁴Yanqóoba da léena jàllale, jàllewaale alalam jépp itam. ²⁵Mu des fa nag moom donj.

Kera la genn góor fanaana bëre ak moom, ba bët set. ²⁶Ba nit ka xamee ne manalu ko dara, dafa dóor Yanqóoba ci mooco, mooco mi summikoo ca bëre ba.

²⁷Nit ka ne ko : « Bàyyi ma, ma dem, ndax bët a ngi bégga set. » Waaye Yanqóoba ne ko : « Duma la bàyyi, nga dem, li feek ñaanaloo ma. » ²⁸Nit ka ne ko : « Na nga tudd ? » Mu ne ko : « Yanqóoba. » ²⁹Nit ka ne ko : « Tuddatulooy Yanqóoba, léegi Israyil nga tudd, ndaxte bëre nga ak nit, bëre ak Yàlla, ba génn ci ak jàmm! » ³⁰Yanqóoba ne ko : « Waaw, yaw nag noo tudd ? » Mu wax ko ne ko : « Loo may laaje sama tur ? » ba noppi barkeel ko foofa.

³¹Noonu Yanqóoba tudde bérab ba Peniyel (mu firi Xarkanamu Yàlla), ndaxte da ne : « Ne naa Yàlla jàkk, te maa ngi dund ba tey. »

³²Ba jant bay fenk, Yanqóobaa ngi soox tànk bi, di bàyyikoo Peniyel^k. ³³Looloo tax ba tey jii bànni Israyil duñu lekk suux, wi jàpp ci tenqob mooco, ndax li moocob Yanqóoba summikoo woon ca suuxu tenqo ba.

j 32.29 Ñaari kàdduy ebrë yu taqoo ñoo sos baatu *Israyil*. Li jiitu ci baat bi mu ngi tekki « bëre ». Li ci topp di tekki « Yàlla ».

k 32.32 *Penuwel* mooy Peniyel ba tey.

Yanqóoba ak Esawu daje nañu ci jàmm

33 ¹Gannaaw loolu Yanqóoba séen Esawu di ñëw, ànd ak ñeenti téeméeri góor, mu séddale xale yi, diggante Leya, Rasel ak ñaari jaam ya. ²Dafa jiital jaam ya ak seeni doom, tofal ca Leya ak ay doomam, Rasel ak Yuusufa féete gannaaw. ³Moom ci boppam nag, mu jiitu léen, wutali magam, di dox tey sujjóot, ba muy juróom ñaari yoon. ⁴Waaye Esawu daw gatandu ko, taf ko ci boppam, langaamu ko, di ko foon. Ñu daldi jooy !

⁵Naka la Esawu siggi, gis jigéen ñi ak xale yi, mu ne : « Ñii ànd ak yaw ñooy ñan ? » Yanqóoba ne ko : « Xanaa njaboot, gi ma Yàlla baaxe, sang bi. » ⁶Noonu jaam ya ak seeni doom jegesi, sujjóotal ko. ⁷Leya it topp ca, moom ak i doomam, jegesi ñoom itam, sujjóot. Yuusufa ak Rasel doora jegesi sujjóot.

⁸Esawu ne ko : « Waaw, dal bu réy bii ma dajeel, loo ci namm ? » Yanqóoba ne ko : « Xanaa di sàkku nga dalal ma jàmm rekk, sang bi. » ⁹Esawu ne ko : « Am naa ba biibal, sama rakk, fabal sa alal. » ¹⁰Yanqóoba ne ko : « Ngalla waay déet, dimbali ma rekk te jël li ma la may. Ndaxte bi ma nee jàkk ci sa kanam, gis naa ni nga ma laaye biir, ba mu mel ni Yàllaa ma geestoo yërmandeem. ¹¹Kon jëlal lii ma la may, ndax Yàlla baaxe na ma, ba ma barele. » Mu tinu ko, ba Esawu mujj nangu.

¹²Gannaaw loolu Esawu ne : « Tee noo ànd dem boog, ma jiitu la ? » ¹³Yanqóoba ne ko : « Sang bi, xam nga, xale yi dañoo néew doole, te it gàtt yi ak nag yiy nàmpal laay xalaat. Su nu léen sèqtalee benn bés rekk, gàtt yépp dee. ¹⁴Jiitu ma rekk, sang bi, man ma topp ndànk ci wewu jur gi, jiital léen, te baña raw xale yi, ba kera ma lay fekksi Seyir. » ¹⁵Esawu ne ko : « Xaaral ma bàyyee la ñenn ci góor, ñi ma àndal. » Yanqóoba ne ko : « Matu ko. Boobu teraanga ëpp na, sang bi. Jàmm ji nga ma dalal rekk doy na. » ¹⁶Booba la Esawu dellu, jubal yoonu Seyir.

¹⁷Yanqóoba moom jubal gox bu ñu naan Sukkóot, tabax fa kër, mbaaral géttam, moo tax ñu tudde bérab boobu Sukkóot (mu firi Ay mbaar). ¹⁸Gannaaw ga Yanqóoba agsi Sisem, ga ca réewu Kanaan, ci jàmm. Fekk na mu bàyyikoo Padan Aram, ba dal fa jàkkaarlook dëkk ba. ¹⁹Booba la jënde ci doomi Amor, baayu Sisem, pàkk, ba mu sampoon xaymaam, ci téeméeri kesita¹. ²⁰Mu daldi fay sàkk sarxalukaay, tudde ko El Elowe Israyil (mu firi Yàllay Israyil mooy Yàlla).

Tooñ nañu Diina doomu Yanqóoba

34 ¹Am na bés Diina, ku jigéen ki Leya amal Yanqóoba, génn di seeti moroom ya ca dëkk ba. ²Noonu Sisem doomu Amor, miy Eween te di kilifa ca dëkk ba, daldi koy gis, jàpp ko, tédde ko, torxal ko. ³Waaye loolu terewul Sisem xemmemoon na Diina doomu Yanqóoba lool te bëgg ko, ba tax mu di ko naxtaan. ⁴Loolu waral mu ne baayam Amor : « Ñaanal ma janq bi jabar. »

⁵Yanqóoba nag dégg ne Sisem torxal na Diina, doomam ju jigéen, fekk booba doomam yu góor yaa nga woon ca àll ba, fa jur ga nekk. Yanqóoba ne cell, ba ñu ñibsi. ⁶Ci diggante boobu Amor, baayu Sisem, ñëw ci Yanqóoba, ngir gise ak moom. ⁷Ca la doomi Yanqóoba agsi, jóge ca tool ya. Ba ñu déggee la xew, dañoo am naqar wu réy, mer lool ndax gacce, ga Sisem teg waa Israyil, ba mu téddee doomu Yanqóoba ja, te loolu di lu defuwul.

⁸Amor wax ak ñoom ne léen : « Sama doom Sisem dafa bëgg seen jigéen ci xolam. Dama leen di ñaan, ngeen may ko ko jabar. ⁹Tee noo séyante, ngeen may nu seeni janq, te jël ci sunuy janq ? ¹⁰Su ko defee ngeen dëkk ak nun te réew mi di seen réew. Man ngeen fee sanc, dem fu leen neex, sàkku fi alal. » ¹¹Sisem

¹ 33.19 kesita xaalisu réew ma la woon.

it wax ak baayu Diina ak càmmiñ ya ne léen : « Su ngeen ma nangulee, lépp lu ngeen ma wax dinaa ko joxe. ¹²Limal-leen ma warugar yi ak nu mu mana toll, boole ci may gi ; dinaa joxe lu ngeen ma sas ; mayleen ma janq bi rekk. »

¹³Waaye doomi Yanqóoba ya, ay nax lañu tontoo Sisem ak baayam Amor, ndax li Sisem torxal seen jigéen Diina. ¹⁴Dañu ne léen : « Manunu loolu, ndax may sunu jigéen góor gu xaraful, loolu gacce la ci nun. ¹⁵Dunu leen mana nangul mbete ngeen melee ni nun ci kaw seeni góor ñépp xaraf. ¹⁶Su ko defee dinanu leen may sunuy janq, te dinanu jël ci seeni janq, dëkk ak yéen, nuy ay bokk. ¹⁷Waaye su ngeen nu déggalul, ba xarafuleen, danuy jël sunu jigéen, dem. »

¹⁸Seen wax jooju neex Amor ak Sisem, doomu Amor. ¹⁹Xale bu góor bi daldi gaawtu def li ñu ko sant ndax mbëggeelam ca doomu Yanqóoba. Booba Sisem lañu gënoona weg ca waa kër baayam yépp. ²⁰Amor nag ànd ak doomam Sisem, dem ba ca pénc ma, wax ak waa dëkk ba ne léen : ²¹« Ñii sunuy am-di-jàmm lañu, te gannaaw réew maa ngi ne yàmblañ, bàyyileen léen, ñu sanc te dem fu léen neex. Man nanoo jël seen doomi janq te di léen may sunuy doom. ²²Waaye li ci nekk mooy, seeni góor duñu nangoo dëkk ak nun, nuy ay bokk, ndare sunu góor ñépp xaraf ni ñoom. ²³Bu nu léen nangulee, ba ñu dëkk ci sunu biir, kon seeni jur ak seen alal ak seen mala yépp, ndax du nooy doon boroom ? » ²⁴Ba mu ko defee mboolem góori dëkk ba déggal Amor ak doomam Sisem, ba ñoom ñépp xaraf.

²⁵Ca gannaaw ëllëg sa ñu ànd ak metit, ñaari doomi Yanqóoba ya, Simeyon ak Lewi, càmmiñi Diina, jël seeni saamar, dugg ca dëkk ba, bett léen, rey góor ñépp. ²⁶Ca lañu gor Amor ak doomam Sisem, ñu dee, ñu jële Diina kër Sisem, ànd ak moom, dem. ²⁷La ca tegu doomi Yanqóoba ya ca des futti néew ya, lëlaale dëkk ba, ndax li ñu torxal seen jigéen. ²⁸Ñu daldi jël seen jur gu gàtt ak gu gudd, seeni mbaam ak mboolem la ca biir dëkk ba

ak la ko wër. ²⁹Noonu lañu jële seen alal jépp ak seeni doom ak seeni jabar, boole ca lël mboolem lu nekkoon ca biir kër ya.

³⁰Yanqóoba nag wax ak Simeyon ak Lewi ne léen : « Indil ngeen ma musiba, ndax dingeen tax waa réew mépp sib ma, muy Kanaaneen ñi, di Periseen ñi. Te itam awma lu dul góor ñu néew, te bu ñu boolo dal ci sama kaw, dañu may booleek sama waa kër faagaagal. » ³¹Ñu ne ko : « Danuy seetaan sunu jigéen daal, ñu di ko def ab gànc ? »

Yanqóoba sanc na Betel

35 ¹Ba loolu wéyee Yàlla ne Yanqóoba : « Jógal dem Betel, toog fa te nga sàkkal fa sarxalukaay Yàlla, ji la feeñu, ba ngay daw sa mag Esawu. » ²Yanqóoba wax ak waa këram ak ñi ànd ak moom ñépp ne léen : « Jëleleen ci seen biir tuuri doxandéem yi, te ngeen sangu set te solu. ³Danuy dem Betel, ma sàkkal fa sarxalukaay Yàlla, ji ma wallu, ba ma nekkee ci njàqare, te ànd ak man fépp fu ma jaar. » ⁴Ñu daldi jox Yanqóoba mboolem tuuri doxandéem, yi ñu yor, ak seen jaaroy nopp, Yanqóoba boole suul ca taatu garab^m gu mag ga nekkoon ca wetu dëkk, ba ñu naan Sisem. ⁵Gannaaw loolu ñu sàqi, waaye Yàlla wàcce tiitaange ju réy ca kaw dëkk, ya léen wër, ba taluño dabi doomi Yanqóoba ya.

⁶Noonu Yanqóoba ak ñi mu àndal ñépp agsi Lus, di Betel ba tey, foofa ca réewu Kanaan. ⁷Mu sàkk fa nag sarxalukaay, tudde bérab ba El Betel, ndax foofa la ko Yàlla feeño, bi muy daw magam. ⁸Foofa itam la Debora, ma daa nàmpal Rebeka, faatoo, ñu suul ko ca taatu garab gu mag ga ca wetu Betel. Ñu tudde garab ga Alon Bakut (mu firi Garabu jooyoo).

⁹Ba Yanqóoba jógee Padan Aram, Yàlla feeñuwaat na ko, barkeel ko ¹⁰ne ko :

m 35.4 Xeetu garab la gu ñuy wax terebent.

« Yaa di Yanqóoba,
waaye deesatu la wooye Yanqóoba ;
léegi yaa di Israyil. »

Mu tudde ko nag Israyil. ¹¹Yàlla neeti ko : « Man maay Yàlla Aji Man ji. Giiral te yokku, ba aw askan ak mboolooy askan sosoo ci yaw, te ay buur askanoo ci sa geño. ¹²Réew, mi ma sédd Ibraayma ak Isaaxa, yaw laa koy sédd, yaak ñi askanoo ci yaw. »

¹³Naka la Yàlla wax ak Yanqóoba loolu, daldi teqlikoo ak moom. ¹⁴Yanqóoba samp doju xàmmikaay ca bérab, ba Yàlla waxe ak moom, tuural ko fa biiñ, sotti fa diw, sellale. ¹⁵Yanqóoba ma nga tudde bérab, ba Yàlla waxeek moom, Betelⁿ.

Beñamin juddu na, Rasel faatu

¹⁶Ba loolu wéyee ñu jóge Betel, dem bay bégga jub Efrata. Rasel toll ciw mat, te mat wi metti. ¹⁷Ba mu demee ba mat wa gëna metti, rewlikat ba ne ko : « Muñal nag, ndax góor laati de ! » ¹⁸Booba Rasel a ngi waaja faatu. Terewul bala bakkanam a rot tudde na xale bi Benoni (mu firi Sama doomu coono). Waaye baay bi tudde ko Beñamin (mu firi Sama doomu njiglaay)^o.

¹⁹Noonu Rasel faatu, ñu denc ko ca yoonu Efrata, ga ñuy wax Betleyem ba tey. ²⁰Yanqóoba nag samp aw doj ca bàmmee ba, te mooy xàmmikaayu bàmmee lu Rasel ba tey jii. ²¹Ba mu ko defee Israyil jóge fa, samp xaymaam ca gannaaw Migdal Eder.

Doomi Yanqóoba ya

²²Ba Israyil dëkkee ca réew ma, am na bés Ruben dem tédde ak Bilaa, soxnas baayam ; Israyil yég ko.

Doomi Yanqóoba^p yu góor fukk lañu ak ñaar. ²³Doomi Leya ñooy : Ruben, taawub Yanqóoba, ak Simeyon ak

n 35.15 Seetal ci 28.19. **o 35.18** Beñamin mu ngi jóge ci *ben yamin*, di tekki « doomu ndijoor », waaye li tur wiy wund mooy « doomu njiglaay ». **p 35.22** Yanqóoba mooy Israyil.

Lewi ak Yuda ak Isakaar ak Sabulon. ²⁴Doomi Rasel di Yuusufa ak Beñamin. ²⁵Doomi Bilaa, jaamub Rasel, di Dan ak Neftali. ²⁶Doomi Silpa, jaamub Leya, di Gàdd ak Aser. Ñooñooy doomi Yanqóoba, te mu am léen ca Padan Aram.

Isaaxa nelaw na

²⁷Yanqóoba dellu na kër baayam Isaaxa fa Mamre, ca Kiryaat Arba, gay Ebron ba tey, fa Ibraayma ak Isaaxa daloon. ²⁸Isaaxa dund na téeméeri at ak juróom ñett fukk (180). ²⁹Foofa la bakkanam rote, mu faatu, fekki ay maamam, gannaaw ba mu màggatee, ba ñor xomm. Noonu ay doomam Esawu ak Yanqóoba rob ko.

Askanu Esawu

(Saar 36.1-43)

36 ¹Askanu Esawu, mi ñuy wax Edom, mooy lii. ²Esawu jël na janqi Kanaaneen jabar. Nooño di : Ada doomu Elon, Etteen ba, ak Olibama doomu Ana, miy doomu Sibeyon, Eween ba, ³ak Basmat doomu Ismayla, di jigéenub Nebayot. ⁴Ada am ak Esawu Elifas ; Basmat am ca Rewel. ⁵Olibama am ca Yewus, Yalam ak Kora. Ñooñu ñooy doomi Esawu, te mu am léen ca réewu Kanaan.

⁶Ba loolu amee Esawu ànd ak i soxnaam, ak i doomam yu góor ak yu jigéen, ak waa kèram ñépp, jiital géttam ak juram gépp, yóbbaaale mboolem alal ju mu amoon ca réewu Kanaan, daldi sancii meneen réew ngir sore rakkam Yanqóoba. ⁷Li ko waral mooy, seen alal dafa bare woon lool, ba manuño dëkk ñoom ñaar, te réew, mi ñu daloon, àttanu léen ndax seen gétt yu bare. ⁸Esawu nag dëkk ca tundu Seyir : Esawu moomu mooy Edom.

⁹Askanu Esawu, di maami Edomeen ña ca tundi Seyir, mooy lii.

¹⁰Doomi Esawu yu góor ñooy : Elifas, mi mu am ak soxnaam Ada ak Rewel, mi mu am ak Basmat. ¹¹Doomi Elifas yu góor yi di : Teman ak Omar ak Sefo ak Gatam ak

Kenas. ¹²Timna it jabaru Elifas la woon ju amul sañ-sañ soxna. Mu am caak moom Amaleg. Ñooño xheetoo ci Ada, soxnas Esawu. ¹³Doomi Rewel yu góor yi ñoo di : Naxat ak Sera ak Sama ak Misa. Ñooño xheetoo ca Basmat, soxnas Esawu. ¹⁴Soxnas Esawu, si ñu naa Olibama, tey doomu Ana miy doomu Sibeyon, moo am ak Esawu doom yu góor yii : Yewus, Yalam ak Kora.

¹⁵Làngi doomi Esawu yu góor nag, ñooy ñii. Ñi askanoo ci Elifas taawub Esawu, ñuy Teman ak Omar ak Sefo ak Kenas ¹⁶ak Kora ak Gatam ak Amaleg, ku ci nekk ak làngam. Làngi Elifas, ya ca réewum Edom a ngi noonu ; ñooy sèti Ada. ¹⁷Ñi askanoo ci Rewel doomu Esawu, ñooy Naxat ak Sera ak Sama ak Misa, ku ci nekk ak làngam. Làngi Rewel, ya ca réewum Edom a ngi noonu ; ñooy sèti Basmat, soxnas Esawu. ¹⁸Ñi xheetoo ci Olibama soxnas Esawu, ñooy Yewus, Yalam ak Kora, ku ci nekk ak làngam. Ñooñooy làngi Olibama, soxnas Esawu siy doomu Ana. ¹⁹Ñooñooy doomi Esawu, mi ñuy wax Edom, ñooñooy doomam yu góor, ñook seeni làng.

Lu jëm ci askanu Seyir

²⁰Doomi Seyir, ya bokk ca waa Or te sancoon ca réew ma, ñooy Lotan ak Sobal ak Sibeyon ak Ana ²¹ak Dison ak Eser ak Disan. Ñooñooy làngi waa Or, di sèti Seyir ya ca réewum Edom. ²²Doomi Lotan yu góor ya nag ñooy Ori ak Emam. Jigéenub Lotan di Timna. ²³Doomi Sobal yu góor ya di Alwan ak Manaat ak Ebal ak Sefo ak Onam. ²⁴Doomi Sibeyon yu góor di Aya ak Ana. Te Ana moomu moo feeñal bëti ndox yu tàng ya ca màndij ma, ba muy sàmm mbaami baayam Sibeyon. ²⁵Doomi Ana ñooy Dison ak Olibama, doomam ju jigéen. ²⁶Doomi Dison di Emdan ak Esban ak Yitran ak Keran. ²⁷Doomi Eser di Bilan, Saawan ak Akan. ²⁸Doomi Disan di Uus ak Aran.

Lu jëm ci buur ya jëkka falu ca Edom

²⁹Làngi waa Or ñooy ñi askanu ci Lotan ak Sobal ak Sibeyon ak Ana ³⁰ak Dison ak Eser ak Disan, ku ci nekk

ak làngam. Ñooñooy làngì waa Or, na ñu xàjjalikoo kenn-kenn ca réewu Seyir.

³¹Buur, yi falu ca réewum Edom, lu jiitu kenn ci waa Israyil di fa falu, ñoooy ñii. ³²Bela doomu Beyor falu na ca Edom. Dinaba moo doon péeyam. ³³Ba Bela faatoo, Yobab doomu Sera, ma dëkk Bocra, wuutu ko. ³⁴Ba Yobab faatoo, Usam mu diiwaanu waa Teman wuutu ko. ³⁵Ba Usam faatoo, Adàdd, ma dàqoon waa Majan ca réewu Mowab, tey doomu Bedàdd, moo falu, wuutu ko. Awit a doon péeyam. ³⁶Ba Adàdd faatoo, Samla, ma dëkk Masreka, falu, wuutu ko. ³⁷Ba Samla faatoo, Sawul ma woon ca Reyobot Efraat, falu, wuutu ko. ³⁸Ba Sawul faatoo, Baal Anan doomu Agbor falu, wuutu ko. ³⁹Ba Baal Anan doomu Agbor faatoo, Adar falu, wuutu ko. Pawu moo doon péeyam, soxnaam di Metabeel, mi Mataredd doomu Me Saab di yaayam.

⁴⁰Làng yi sosoo ci Esawu nag, làng gu ci nekk ak turam ak njaboot, ya mu ëmb, ak gox, ba mu dëkke, ñoo di ñii : ñi askanoo ci Timna ak Alwa ak Yetet ⁴¹ak Olibama ak Ela ak Pinon ⁴²ak Kenas ak Teman ak Mibsar ⁴³ak Magdiyel ak Iram, ku ci nekk ak làngam. Ñooñu ñoooy làngì Edom, ma ñu naa Esawu, moom ma giir Edomeen ñi, làng gu ci nekk ak gox, ba nga dëkke te moom ko.

Askanu Yanqóoba

(Saar 37.1—50.26)

Yuusufa gént na lu yéeme

37 ¹Yanqóoba ma nga dëkkoon réewu Kanaan, fa baayam daloon.

²Askanu Yanqóoba mooy lii.

Yuusufa toll na ci waxambaane, am fukki at ak juróom ñaar, di sàmmlé jur gi doomi baayam, yi nga xam ne soxnay baayam Bilaa ak Silpa ñoo léen jur. Yuusufa nag di léen boole ak seen baay. ³Booba Yanqóoba, Yuusufa la gëna bëgg ci ay doomam, ndax li mu màggat door

koo am. Noonu mu ràbblul ko mbubb mu yànj. ⁴Mag ya gis ne Yuusufa la seen baay gëna bëgg ci ay doomam. Loolu tax ñu bañ ko, ba manuñoó séq ak moom kàddu gu rafet.

⁵Mu am bés Yuusufa gént, nettali ko ay magam, ba tax ñu gënati koo bañ. ⁶Da ne léen : « Dégluleen li ma gént. ⁷Danoo nekk ca tool ya, di góob. Ba nu takkee, sama takk jekki-jekki ne sàtt, taxaw, seen takk wër sama takk, di ko sujjóotal. » ⁸Mag ya ne ko : « Dangaa nara falu ci sunu kaw ? Danga noo nara jiite ? » Noonu ñu gënati koo bañ ndax géntam ya ak la mu léen ca wax.

⁹Gannaaw gi geneen gént dikkal ko, mu nettali ko ay magam ne léen : « Dégluleen, géntaat naa. Gis naa jant bi ak weer wi ak fukki biddiwi ak benn di ma sujjóotal. » ¹⁰Ba mu ko nettalee ay magam, ba nettali ko baayam, baayam da koo soow ne ko : « Yaw, li nga gént, lu mu doon ? Xanaa du maak sa yaay ak say mag noo lay sujjóotal ? » ¹¹Mag ya nag iñaane ko, waaye baayam moom di bàyyi xel ci mbir moomu.

¹²Mu am bés ay magam dem dëkk ba ñuy wax Sisem, sàmmi seen juru baay. ¹³Israyil ne Yuusufa : « Xam nga ne say mag sàmmi nañu Sisem. Kaay, ma yónni la ci ñoom. » Yuusufa ne ko : « Waaw. » ¹⁴Yanqóoba ne ko : « Demal seeti say mag, ba xam ndax ñu ngi ci jàmm, ñoom ak jur ga, te nga ñëw, wax ma. » Noonu mu yebal ko, mu jóge xuru Ebron, jubal Sisem.

¹⁵Naka la jenn waay dajeeq moom foofa, fekk muy wëreelu ca àll ba. Waa ja ne ko : « Looy seet ? » ¹⁶Yuusufa ne ko : « Samay mag laay seet. Xamoo fu ñu toll, di sàmm ? » ¹⁷Waa ja ne ko : « Jóge nañu fii de, ndax dégg naa ñu naan : “Nanu dem Dotan.” » Yuusufa toppi magam ya ba Dotan, fekk léen fa.

¹⁸Naka la ko mag ya séen fu sore, daldi mànkoo bala moo agsi, ci pexem rey ko. ¹⁹Ña nga naan : « Boroom gént gaa ngee di ñëw ! ²⁰Nanu ko rey gaaw, sànni ko ca kàmb

yee^q, su ko defee danu naan, rabu àll a ko fàdd. Nu seet ba xam fu muy mujj ak i géntam ? »

²¹Waaye Ruben dégg ca, di ko fexee xettli. Mu ne léen : « Bunu ko rey. » ²²Ruben teg ca ne léen : « Buleen tuur deret. Sànnileen ko ca kàmb gee ca àll ba, waaye bu ko loxo dal. » Booba ma ngay wut nu mu xettle Yuusufa ci ñoom, ba delloo ko baayam.

²³Ba Yuusufa agsee ca magam ya, dañoo futti mbubbam, mooy mbubb mu yànj, ma mu soloon. ²⁴Ñu jàpp ko, tàbbal ca biir kàmb ga, fekk mu déy, ba wow koŋŋ. ²⁵Loolu weesu ñu toog, di lekk. Nes tuut ñu siggi, séen am njëggum giléem, muy ay Ismayleen, yu sēf cuuraayu ndàbb ak diwu yaram ak cuuraayu xas^r, jële ko réewu Galàdd, jëme Misra. ²⁶Noonu Yuda ne doomi baayam ya : « Bu nu reye sunu rakk jii, nèbb deret ji, lu nu ciy jële ? ²⁷Tee nu koo jaay Ismayleen ñi, te bañ koo sàkkal pexe nun ci sunu bopp ? Ndax kat sunu rakk a, di sunu deret. » Doomi baay ya déggal ko. ²⁸Julay Majan ya nag jaare fa, ñu yóotu Yuusufa, génne ko kàmb ga, jaay ko Ismayleen ña ci ñaar fukki dogi xalis. Ñu yóbbu Yuusufa Misra.

²⁹Ba mu ko defee Ruben dellu ca kàmb ga, gis ne Yuusufa nekkatul ca biir, mu mititlu ko, ba xotti ay yéream. ³⁰Ba loolu amee mu jóge ca, dem ca ay rakkam ne léen : « Xale ba nekkatu fa de ! Te man xawma nu may def léegi. » ³¹Ñu jël nag mbubbu Yuusufa, rendi ab sikket, taqal mbubb ma ca deret ja. ³²Gannaaw loolu ñu yóti seen baay mbubb ma, ne ko : « Mbubb mii lanu gis de, mbaa du sa mbubbu doom ? » ³³Yanqóoba xàmmi ko, daldi ne : « Sama mbubbu doom a moos ! Éey waay, rabu àll kay moo daggate Yuusufa, yàpp ko ! » ³⁴Ci kaw loolu Yanqóoba mititlu ko, ba xotti ay yéream, taraxlaayoo ab saaku, di jooy doomam ay fan. ³⁵Doomam yépp, góor ak jigéen ñëw, di ko dēfal, waaye noppiwul, xanaa naan :

q 37.20 kàmb yooyu loxo lañu ko daan yette ca màndiŋ ma, di ca denc ndox. r 37.25 cuuraay yooyu gom la woon ak boom ak miir.

« Damay jooy, ba dem njaniiw, fekki sama doom. » Noonu baayam di ko jooy.

³⁶Yuusufa nag moom, waa Majan yóbbu ko Misra, jaay ko Potifaar, miy jawriñu Firawna, te di jiite ay wattukatam.

Lu jëm ci Yuda ak Tamar ak seen askan

38 ¹Ca jamono yooyu Yuda dafa teqlikoo ak ay doomi baayam, dal ca waa ju dëkk Adulam te tudd Ira. ²Foofa nag Yuda gis fa senn as ndaw, su doon doomu Kanaaneen bu tudd Suwa, mu jël ko soxna. ³Mu ëmb, am doom ju góor, tudde ko Er. ⁴Mu dellu ëmb, am doom ju góor, tudde ko Onan. ⁵Mu amati doom ju góor, tudde ko Sela. Ba Sela di juddu, ca Kesib la fekk Yuda.

⁶Gannaaw gi Yuda jëlal taawam Er jabar ju tudd Tamar. ⁷Waaye Er, taawub Yuda boobee, doonoon ku °Aji Sax ji seede coxoram ; Aji Sax ji rey ko. ⁸Yuda ne Onan : « Demal ci sa jabaru mag, donn ko, ndax nga giiral sa mag aw askan. » ⁹Waaye Onan xam ne du doon askan wu muy moom, ba tax saa yuy dëkkoo jabaru magam, bay wara àgg rekk, tuur wasal wi ci suuf, ngir baña giiral magam^s. ¹⁰Aji Sax ji ñaawlu li muy def, ba tax mu faat ko, moom itam. ¹¹Yuda daldi wax Tamar jabaru doomam ne ko : « Demal sa kër baay, ténjeji fa, ba sama doom Sela màgg. » Booba Yuda dafa ragal Sela faatu moom itam ni ay magam. Tamar nag dem, toog kër baayam.

¹²Ba ñu demee ba mu yàgg, doomu Suwa, soxnas Yuda faatu. Ba dëj ba wéyee, Yuda dem fekki watkati xaram ca Timna. Ira, xaritam bi dëkk Adulam a nga ànd ak moom. ¹³Ñu yégal Tamar ne ko : « Sa goroo ngii jëm Timna, di wati ay xaram. » ¹⁴Noonu mu summi yérey jëtun ya, muuru, sàngu, toog ca sélebe yoon wa jëm Enayim ca yoonu Timna, ndax booba gis na ne Sela

s 38.9 Ci yooyu jamono, ku donn sa jabaru mag ci bànni Israyil, doom joo ca am, du bokk ci yaw waaye dañu koy féetele sa mag ji faatu.

màgg na te mayuñu ko ko, muy jabaram. ¹⁵Yuda gis ko, yaakaar ne gànc la, ndax li mu muuru^t. ¹⁶Mu jàdd, ñëw ba ca moom, ne ko : « May ma, ma ànd ak yaw. » Fekk na xamul woon ne goroom la. Mu ne ko : « Loo may fey, ngir ànd ak man ? » ¹⁷Mu ne ko : « Dinaa jël bëy wu ndaw ca sama gétt, yónnee la. » Waaye mu ne ko : « Jox ma lenn looy tayle, ba kera ngay yónnee. » ¹⁸Mu ne ko : « Lu ma lay tayle ? » Ndaw si ne ko : « Xanaa sa jaarob màndargaal, ak buum, gi mu àndal ak yet, wi ci sa loxo. » Mu jox ko nag, ba noppi ànd ak moom. Fa la doxe ëmb. ¹⁹Ndaw sa dem yoonam, dindi muuraay ba, solaat yérey jëtun ya.

²⁰Ba loolu wéyee Yuda yebal xaritam, ba dëkk Adulam, mu yóti ndaw sa bëy wu ndaw wa, ba mana jootaat la mu tayle woon ca ndaw sa, waaye gisu ko. ²¹Mu laaj waa gox ba, ne léen : « Ana gànc biy toog Enayim ci yoon wi ? » Ñu ne ko : « Fii de ab gànc nekku fi. » ²²Mu dellu ca Yuda ne ko : « Gisuma ko de, te it waa gox ba nee nañu, foofa gànc nekku fa. » ²³Yuda ne ko : « Nanu ko ko wacce, mu jël, lu ko moy ñu ree nu, gannaaw maa ngi nii yónnee bëy wu ndaw wii, te yaw gisoo ko kay. »

²⁴Ba ñu ca tegee lu tollook ñetti weer, ñu xamal Yuda ne ko, Tamar goroom ba, da doon jaay boppam, ba jaare ca ëmb. Yuda ne : « Nañu ko yóbbu, lakk ko, ba mu dee. » ²⁵Naka lañu koy yóbbu, mu yóbbante goroom ba ay kàddu. Da koo wax ne ko : « Ki moom lii moo ma ëmbal. » Mu teg ca ne ko : « Xoolal bu baax te wax ma ku moom jaarob màndargaal, bi ànd ak buum gi, ak yet wi. » ²⁶Yuda xàmmi yëf ya nag, ne : « Moo ma gëna nekk ci dëgg de, gannaaw mayuma ko sama doom Sela. » Gannaaw ba loolu wéyee, àndatul ak moom.

²⁷Tamar dem, ba wara wasin, ndekete ay seex la ëmb. ²⁸Ba muy mucc, kenn ca doom ya daa tàllal loxo ba, rewlikat ba jàpp ca, takk ca wëñ gu xonq curr. Noonu

t 38.15 Ci yooyu jamono gànc yi daan nañu léen xàmme seen muuraay.

mu ne : « Kii moo jékka génn. » ²⁹Waaye naka la delloo loxoom, seexam juddu, mu ne ko : « Yaw foo bëtte, ba génn ? » Ñu daldi ko tudde Peres (mu firi Bëtt). ³⁰Nes tuut seex, bi wëñ gi takke ci loxo li, door caa topp, ñu tudde ko Sera.

Jaay nañu Yuusufa jawriñu Firawna

39 ¹Ba ñu yóbboo Yuusufa Misra, Potifaar, jawriñu Firawna", ma jiite ay wattukatam, da koo jënd ca Ismayleen, ña ko fa indi.

²Waaye °Aji Sax ji ànd ak Yuusufa, may ko ndam, mu dëkk ca kër sangub waa Misraam ba. ³Sang ba nag gis ne Aji Sax jaa ngi ànd ak Yuusufa, di ko may ndam ci lépp lu mu sabablu. ⁴Sang ba am cofeel ci Yuusufa, def ko fara biir këram, dénk ko saytub kër ga, ba teg ciy loxoom lépp lu mu moom. ⁵Boobee waayi Misra ja dénkee Yuusufa këram ak lépp lu mu moom, mu di ko saytu, ca la Aji Sax ji dale barkeel këram, barkeelaale mboolem lu mu moom, kër ak tool. ⁶Noonu mu bàyyi lépp ci loxol Yuusufa, te li mu fa nekk tax ba topptootul dara ciy mbiram, lu moy li muy lekk rekk. Booba Yuusufa ku jekkoon bind la te góorayiw.

Soxnas Potifaar fexeel na Yuusufa

⁷Mu am bés nag soxnas sangub Yuusufa ba xemmem Yuusufa, daldi ne ko : « Kaay tëdd ak man. » ⁸Waaye Yuusufa bañ, ne soxnas sang ba : « Déglul, sama sang da maa jébbal lépp, ba topptootul dara ci kër gi. ⁹Ëpplewu ma sañ-sañ ci biir kër gi, te aayewu ma lenn xanaa yaw, ndax soxnaam nga. Kon léegi nu may mana defe ñaawteef wu réy wu ni toll, di moy Yàlla ? » ¹⁰Ba loolu amee bés bu Yàlla sàkk mu di ko wax Yuusufa, waaye dégluwu ko te wéetul ak moom sax, bay tëdd ak moom.

u 39.1 *Firawna* tur la, wu buuri Misra daan tudd. *Firawna* mii wuute na ak *Firawna*, mi bokkoon ak Musaa jamono.

¹¹Mu am bés Yuusufa dugg ca kër ga, di def liggéeyam, te kenn ci surga yu góor ya nekku fa. ¹²Ndaw si jàpp ci mbubb mi, ne ko : « Kaay tëdd ak man. » Waaye Yuusufa wacc mbubb ma cay loxoom, daw génn kër ga. ¹³Ndaw si gis mbubb, mi mu ko wacce, ba daw génn, ¹⁴mu woo surgay kër ga, ne léen : « Xool-leen, °Ebrë, sii sama jëkkër indi ci kër gi, mu di nu yab. Dafa ñëw, bëgg maa tëdde, ma yuuxu ca kaw. ¹⁵Naka laa yuuxu ca kaw, mu wacce ma mbubbam, daw génn. » ¹⁶Ba mu ko defee ndaw si denc mbubb ma, ba sangub Yuusufa ba ñibsi, ¹⁷mu nettalee ko ko noonu ne ko : « Jaamu ebrë, bi nga indi ci kër gi de, da maa fekksi, di ma sàkku. ¹⁸Naka laa yuuxu ca kaw, mu daw génn, wacce ma mbubbam. »

Těj nañu Yuusufa kaso

¹⁹Sang bi dégg li ko soxnaam wax ne moom la ko jaamam def, mu mer lool, ²⁰ba jàpp Yuusufa, těj ko kaso, ba ñuy denc ñi buur jàpp. Yuusufa nekk foofa ca kaso ba.

²¹Waaye °Aji Sax ji ànd ak Yuusufa, laaye ko biir, daldi xiir wattukatu kaso ba ca moom, mu yéwéne ko. ²²Noonu mu may Yuusufa, mu yilif ñi ñu těj ñépp, te mboolem lu ñu fay def, mu di ko jiite. ²³Wattukat ba seetatuloon dara lu Yuusufa jiite, ndax Aji Sax jee ànd ak moom, te lu mu sabablu, Aji Sax ji may ko ca ndam.

Yuusufa firi na ñaari gént

40 ¹Ba loolu wéyee kiy topptoo naani buuru Misra ak lakk-katu mburoom dañoo tooñ buuru Misra, seen sang. ²Firawna nag mere lool ñaari jawriñ yooya, kenn ka di kilifay ñay topptoo naani buur, ka ca des di kilifay lakk-kati mburu ya, ³ba tax mu těj léen ca kër kilifag wattukat ba, ca kaso, ba ñu těj Yuusufa. ⁴Kilifag wattukat ya teg léen ca loxol Yuusufa, mu di léen topptoo.

Ba ñu nekkee ab diir ca kaso ba, ⁵jawriñi buuru Misra, ya ñu těj, muy ñaar ña féetewoo naani buur ak mburoom, dañoo géntandoo ci genn guddi, gént gu ci nekk ak li

muy firi. ⁶Yuusufa xëy, fekk léen ñu jaaxle. ⁷Mu laaj jawriñi Firawna, yooyee ñu tëjandoo woon ak moom ca kër sangam, ne léen : « Lu leen tax ne yogg tey ? » ⁸Ñu ne ko : « Ay gént daal a nu dikkal, te amunu ku nu koy firil. » Yuusufa ne léen : « Xanaa du Yàllaa moom piri ? Nettalileen ma seeni gént rekk kay. »

⁹Jawriñ bay topptoo naanu buur daldi nettali géntam Yuusufa, ne ko : « Ci gént gi, garabu reseñ laa gis ci sama kanam, ¹⁰mu def ñetti car. Naka la focci rekk, gaawa tóor, cëgg ya meññ reseñ ju ñor. ¹¹Maa ngi téye nii kaasu Firawna ci sama loxo, jël reseñ ji nag, nal ko ci kaasu Firawna, ba noppi teg kaas bi ci loxol Firawna. »

¹²Yuusufa ne ko : « Piri mi mooy lii. Ñetti car yi, ñetti fan la. ¹³Fii ak ñetti fan Firawna dina la siggiloo, delloo la sa liggéey, ngay teg kaas Firawna ci loxoom, ni nga ko daa defe naka jekk, ba nga yoree naanam. ¹⁴Waaye ngalla boo delloo ca sa teraanga, nanga ma geestu te dimbali ma, waxal ma Firawna lu jëm ci man, ba man maa génne fii. ¹⁵Ndax man kat dañu maa sàcce ca réewum °Ebrë ya, te fii itam, defuma fi lu tax, ñu war maa tëj. »

¹⁶Noonu kilifag lakk-kati mburu ya gis ne piri mi neex na, mu ne Yuusufa : « Man it sama gént gi, xam nga lu ma ci gis ? Ñetti pañey mburu mu weex laa yenu, ¹⁷ba féete kaw a nga yeb mboolem xeeti mburu yu ñuy lakkal Firawna, picc yaa nga koy for ca pañe, ba ma yenu. »

¹⁸Yuusufa ne ko : « Piri mi mooy : ñetti pañe yi, ñetti fan la. ¹⁹Fii ak ñetti fan Firawna dina la siggiloo, ba noppi wékk la ci bant, picc yi ñëw, di for sa suux. »

²⁰Ñu teg ca ñetti fan, Firawna di màggal bésu juddoom, dajale jawriñam yépp, di léen berndeel, daldi cay seppee kilifa gay topptoo ay naanam, ak kilifag lakk-kati mburu ya, siggiloo léen. ²¹Mu delloo nag kilifa gay topptoo ay naanam ca liggéeyam, mu teg kaas ba ca loxol Firawna. ²²Kilifag lakk-kati mburu ya moom, da koo wékk ci bant, na léen ko Yuusufa firile woon.

²³Waaye kilifa, ga yore naani Firawna, xalaatul sax Yuusufa, da koo fàtte.

Firawna gént na

41 ¹Ñaari ati lëmm weesu na gannaaw loolu, gént dikkal Firawna, mu jeneer taxaw ca wetu dexu Niil. ²Noonu mu gis juróom ñaari nag yu rafet te suur génne ca dex ga, di for baraxi tàkk la. ³Mu dellu gis juróom ñaari nag yu ñaaw te yooy topp ca ñoom, génne ca dex ga, làng ak ñoom ca tàkk la. ⁴Nag yu ñaaw ya te yooy daldi lekk juróom ñaari nag yu rafet ya te suur. Firawna yewwu, ⁵ba noppi nelawaat, dellu gént, gis juróom ñaari gub' yu nangu te baax sax ci benn gattax. ⁶Gannaaw ga juróom ñaari gub yu gooy yu ngelaw li lakk sax, tegu ca ya jiitu. ⁷Ca la gub yu gooy ya wann juróom ñaari gub yu nangu ya te baax. Gannaaw loolu Firawna yewwu, xam ne gént la woon.

⁸Ba bët setee, Firawna jaaxle lool, ba woolu jibar ya ak boroom xam-xami Misra yépp, nettali léen la mu gént, waaye kenn manu koo firil Firawna.

⁹Ba loolu amee kilifa gay topptoo naani Firawna ne ko : « Man de tooñ naa te dinaa la ko wax tey. ¹⁰Sang bi, ba nga nu meree, yaw Firawna, ba tëj ma kaso ca kër njiitu wattukat ya, man ak kilifag lakk-kati mburu ya, ¹¹genn guddi danoo géntandoo, man ak moom, gént gu ci nekk ak la muy firi. ¹²Fekk amoon na waxambaanew 'ebré wu fa nekkoon ak nun, te doonoon jaamub njiital wattukat ya. Noonu nu nettali ko sunuy gént, mu firil nu ko, wax nu ku nekk la sa gént di tekki. ¹³Te na mu nu ko firile woon, na la ame : delloo nañu ma sama liggéey, ka ca des ñu wékk ko ci bant. »

Yuusufa firi na génti Firawna

¹⁴Ba Firawna déggee loolu, dafa woolu Yuusufa. Ñu gaaw tijji ko, mu watu, solu, doora wuyuji Firawna. ¹⁵Firawna ne Yuusufa : « Damaa gént, te kenn manu koo firi, te ma dégg ñuy wax ci yaw naan, gént goo dégg

v 41.5 gub yi ñuy wax fii, bele la woon.

rekk, xam ko, ba man koo firi. » ¹⁶Waaye Yuusufa ne ko : « Du ci man de, waaye Yàlla mooy baaxe Firawna pirim jàmm. »

¹⁷Firawna ne Yuusufa : « Damaa gént, taxaw ci tàkkal dexu Niil, ¹⁸ma gis juróom ñaari nag yu suur te rafet génne ca dex ga, di for baraxu tàkk la. ¹⁹Ma dellu gis yeneen juróom ñaari nag yu ràgg, ñaaw te yooy génne ca dex ga, topp ci ñoom, di yu ñaaw, ba masumaa gis lu ni mel ci Misra. ²⁰Noonu yu yooy ya te ñaaw daldi lekk juróom ñaari nag, ya jèkkoona feeñ te suur. ²¹Waaye bi ñu léen lekkee ba noppi, itam dafa mel ni lekkuñu léen, ndax terewuleena mel na woon. Booba laa yewwu, ²²ba noppi dellu gént, gis juróom ñaari gub yu fees te baax sax ci benn gattax. ²³Gannaaw ga ma gis juróom ñaari gub yu gooy yu ngelaw li lakk, sax tegu ca ya jiitu. ²⁴Gub yu gooy ya nag wann juróom ñaari gub yu baax ya. Nettali naa ko samay jibar, waaye kenn ci ñoom manu ma koo firil. »

²⁵Yuusufa ne Firawna : « Sa ñaari gént yi de, sang bi, ñoo bokk piri. Sang bi, Yàlla da laa xamal li muy def èllëg. ²⁶Juróom ñaari nag yu baax yi, juróom ñaari at la. Te it juróom ñaari gub yu baax yi, juróom ñaari at la. Muy genn gént gi. ²⁷Te itam juróom ñaari nag yu yooy, yi ci topp te ñaaw, juróom ñaari at la. Naka noonu juróom ñaari gub yu gooy, yi ngelaw li lakk, juróom ñaari ati xiif lay firi. ²⁸Mooy li ma la wax rekk, sang bu tedd bi : li Yàlla di defi èllëg la la won. ²⁹Nu ngi dëgmël juróom ñaari ati naataange yu réy ci mboolem réewu Misra. ³⁰Te juróom ñaari ati xiif a ciy topp, ba ñu fàtte naataange gu réy ga amoon réewu Misra. Xiif ba cay topp dina yàq réew mi. ³¹Xiif bi dina tax lenn luy nirook naataange dootul des ci réew mi, ndax dina metti lool. ³²Te nag, sang bi, gannaaw gént nga ko ñaari yoon, kon Yàlla dogal na mbir mi, te dina ko amal balaa yàgg. »

³³Yuusufa teg ca ne Firawna : « Kon léegi sang bi, wutal nit ku muus te rafet xel, jiital ko ci réewu Misra.

³⁴Te itam sang bi, dangay fal ay ndaw ci réew mi, ñuy sàkku juróomi natt yu ne benn ci mboolem lu ñu góobe réewu Misra diiru juróom ñaari ati naataange yiy ñëw. ³⁵Ñoom nañu dajale mboolem dundi at yu baax yi, te boole pepp mi ci sa ndigalu bopp, yaw Firawna, muy dund bu ñuy denc ci dëkk yi. ³⁶Dund boobooy doon sàqu réew mi diiru juróom ñaari ati xiif yiy dal ci réewu Misra ; su ko defee waa réew mi duñu loru ci xiif bi. »

Firawna fal na Yuusufa, mu jiite Misra gépp

³⁷Pexe moomu nag doon lu Firawna ak i jawriñam yépp njort ne baax na. ³⁸Firawna daldi ne jawriñ ya : « Ndax masees naa gis ku mel ni kii a waay, nit ku Yàlla sol xelu boppam ? » ³⁹Firawna wax ak Yuusufa ne ko : « Ndegam Yàlla xamal na la lii lépp kay, leer na ne amul kenn ku muus te rafet xel ni yaw. ⁴⁰Kon dinaa la may, nga jiite kër buur, te waa réew mépp ci sa waaw lañuy wéy ; jal bi ma toog doŋŋ laa lay sute. »

⁴¹Gannaaw loolu Firawna neeti Yuusufa : « Bés niki tey, dénk naa la réewu Misra gépp, » ⁴²noonu Firawna tekkee jaarob màndargaal ba ca loxoom, takkal ko Yuusufa, solal ko yérey tannée, takkal ko caqu wurus, ⁴³ba noppi waral ko watiiru ku sës rëkk ci moom Firawna, te fu mu ware ñu jiitu ko, di yéene naan : « Sujjóotleen*! » Noonu la ko Firawna fale, mu yilif Misra gépp.

⁴⁴Ci kaw loolu Firawna ne Yuusufa : « Man maay Firawna, waaye gannaaw-si-tey mboolem waa réewu Misra, kenn du ci sañatee yékkati loxo mbaa muy séqi jéego, te àndoo ci. » ⁴⁵Firawna nag tudde Yuusufa Safnat Paneya, may ko jabar Asnat doomu Potifera ma doon sarxalkat ca dëkk ba ñuy wax On^x. Yuusufa doxe ca tegoo kilifteefu Misra gépp. ⁴⁶Ba Yuusufay tàmbalee liggéeyal Firawna buuru Misra, mu ngi toll ci fanweeri

w 41.43 Baat bi ñu tekkee *sujjóotleen* man na tekki itam « moytuleen » walla « xàll-leen yoon wi ». x 41.45 On moo doon péeyu diiney ñiy jaamu jant ca Misra.

at. Yuusufa daldi bàyyikoo ca Firawna, wër réew ma mépp.

⁴⁷Diiru juróom ñaari ati naataange ya suuf sa nangu, ba meñneef ma tuuru. ⁴⁸Mu dajale mboolem dundub réewu Misra diiru juróom ñaari at yooyee, dëkk bu nekk mu denc fa dund, ba jóge ca tool ya ko wër. ⁴⁹Fa la Yuusufa jaare dajale pepp, mu ne gànñ, ni suufas géej, ba tàyyeeti koo waññ, ndax mujj na wees ab lim.

⁵⁰Laata ati xiif yay agsi, Yuusufa am na ñaari doom yu góor ak Asnat doomu Potifera, kilifag diine, ga ca On. ⁵¹Yuusufa tudde taaw ba Manase (mu firi Ki ma taxa fàtte), ndaxte da ne : « Li ma sonn ak li ma sore sama kër baay lépp, Yàlla fàtteloo na ma ko. » ⁵²Doomam ja ca topp mu tudde ko Efrayim (mu firi Giir), ndaxte da ne : « Yàllaa ma giiral ca réew, ma ma sonne. »

⁵³Noonu juróom ñaari ati naataange ya jeex ca réewu Misra, ⁵⁴juróom ñaari ati xiif ya tàmbali, na ko Yuusufa waxe woon. Réew yépp nag nekk ci xiif, waaye amul fu ñàkk dund ca Misra.

⁵⁵Ba waa Misra xiif, dañoo dem jooytuji dund ca Firawna. Mu wax ak ñépp ne léen : « Demleen ca Yuusufa ; lu mu leen wax, defleen ko. » ⁵⁶Ba ñu demee, ba metitu xiif bi dajal réew mépp, Yuusufa dafa ubbi denc yépp, di jaay pepp mi waa Misra, ⁵⁷ba nit ñiy jóge fu nekk ci àddina, di wutsi njël ci Yuusufa ndax xiif bu mettee fépp ca àddina.

Magi Yuusufa ya dem nañu Misra

42 ¹Ba Yanqóoba yégee ne pepp am na Misra, daa wax ay doomam yu góor, ne léen : « Lu ngeen di toog, di xoolante rekk ? » ²Mu ne léen : « Dégg naa ne pepp am na ca Misra. Demleen jëndali nu ca, ndax nu mana dund, ba xiif bañ noo rey kay ! »

³Noonu fukki magi Yuusufa ya dem Misra, jëndi pepp. ⁴Waaye Yanqóoba yebalul Beñamin, rakku Yuusufa, ndax dafa ragal ne musiba man na koo dab. ⁵Doomi Israyil ñew nag ci biir ñiy jëndsi pepp, ndax xiif bi lawoon na ba Kanaan. ⁶Fekk booba Yuusufa mooy dogal ca réew

ma, di jaay pepp waa réew mépp. Magi Yuusufa ya ñëw, sujjóotal Yuusufa.

Yuusufa xupp na magam ya

⁷Naka la Yuusufa gis magam ya, xàmmi léen, waaye mu mel ni ku léen xamul, di wax ak ñoom kàddu yu dëgër ne léen : « Fu ngeen jóge ? » Ñu ne ko : « Réewu Kanaan lañu jóge, di jëndsi ab dund. » ⁸Yuusufa xàmmi na ay magam, waaye ñoom xàmmiwuñu ko. ⁹Xelum Yuusufa ne yarr ca la mu géntoon ca ñoom, daldi ne léen : « Yéen ay yëddukat ngeen, yuy nemmikusi mbóoti réew mi. » ¹⁰Ñu ne ko : « Mukk sang bi, danu lay siyaare, di wutsi ab dund rekk, ¹¹te nun ñépp a bokk baay, di nit ñu maandu ; nun kay, sang bi, dunu ay yëddukat. » ¹²Mu ne léen : « Ahakay, nemmikusi mbóoti réew mi moo leen taxa jóg. » ¹³Ñu ne ko : « Nun ñii di la siyaare de, fukki góor ak ñaar lanu woon, bokk sunu baay, ba ca Kanaan. Ka ca gën di xalee nga ca sunu baay, te ka ca des nekkatul. » ¹⁴Yuusufa ne léen : « Li ma leen wax moo am, ay yëddukat donj ngeen. ¹⁵Waaye nii laa leen di seetloo : bu seen rakk ñëwul, ak bakkanu Firawna, dungen fi jóge. ¹⁶Na kenn ci yéen jëli seen rakk, ñu tëj ñi ci des te topp seen wax, ba xam ndax yéena ngi ci dëgg. Su dul dëgg, giñ naa ci Firawna ne ay yëddukat donj ngeen. » ¹⁷Noonu mu tëj léen ñetti fan.

¹⁸Ca gannaaw ëllëg sa Yuusufa ne léen : « Bu ngeen defee lii may wax, dungen dund, ndax man ragal naa Yàlla. ¹⁹Ndegam ñu maandu ngeen, na leen kenn ci seen doomi baay wuutu fii, ñi ci des dem yóbbul pepp seen waa kër, yi nekk ci xiif. ²⁰Waaye nangeen ma indil seen rakk, ba ma xam ne li ngeen wax dëgg la ; su ko defee dungen dee. » Ñu daldi ne : « Waaw, » ²¹te naa ci seen biir : « Céy su nu yégoon, sunu àqu rakk a nu topp nii, ndax danu koo seetaanon, mu nekk ci njàqarey xol, di nu tinu, te faalewunu ko ; looloo waral sunu njàqarey tey jii. » ²²Ruben nag àddu ne léen : « Ndax newuma leen woon : “Buleen gàddu bakkanu xale bi,”

waaye faalewuleen ma ; tey rekk la nu Yàlla doon xaare bakkanam, bi nu gàddu. » ²³Ba ñuy wax loolu, foogoon nañu ne Yuusufa déggul seen làkk, ndax làppto, ba doxoon seen diggante, di tekki.

²⁴Noonu mu dummóoyu léen, di jooy.

Doomi Yanqóoba ya dellu nañu Kanaan

Ba mu jooyee ba noppi, walbatiku, wax ak ñoom, doora jël Simeyon, jéng ko ci seen kanam.

²⁵Gannaaw loolu Yuusufa joxe ndigal, ñu sol seeni saaku pepp, te ku nekk ca ñoom, ñu yebal ko xaaalisam ca saakoom, ba noppi mayaale léen lu ñu lekk ca yoon wa. Ñu defal léen noonu. ²⁶Ba mu ko defee ñu sëf seeni mbaam pepp ma, daldi fay bàyyikoo.

²⁷Fa ñu dal ca guddi, kenn ci ñoom bégga xont mbaamam, ubbi saakoom rekk, ne pemm ci xaaalisam. ²⁸Mu ne doomi baay ya : « Delloo nañu ma sama xaaalis, mu ngi nii ci sama saaku. » Seen fit ne tërit, ñuy rag-ragi, ku ne xool sa moroom, naan : « Lu nu Yàlla nattoo nii ? »

²⁹Ba ñu yeggee ca seen baay Yanqóoba ca réewu Kanaan, daldi koy nettali li léen dal lépp, ne ko : ³⁰« Waa ja yilif réew ma dafa noo résëti, foog ne danuy yëddusi réew ma. ³¹Nu ne ko : “Nun ay nit ñu maandu lanu, dunu ay yëddukat ; ³²fukki góor ak ñaar lanu woon yu bokk sunu baay, waaye kenn ka nekkatul, te ka gën di xalee nga fa sunu baay, ba ca réewu Kanaan.” ³³Waa ja yilif réew ma ne nu : “Ni may xame ne ñu maandu ngeen, nii la : dangeen may bàyyeek kenn ci yéen, te dem yóbbul dund seen waa kër, yi nekk ci xiif ; ³⁴su ko defee ngeen indil ma seen rakk ju ndaw, kon dinaa xam ne dungeen ay yëddukat waaye nit ñu maandu ngeen, te dinaa leen delloo seen mbokk, ngeen mana dem fu leen neex ci réew mi.” »

³⁵Naka la ku nekk sotti saakoom, ne jàkk ca mbuusu xaaalisam. Ba ñu gisee mbuusi xaaalis ya, ñoom ak seen baay, dañoo tiit. ³⁶Seen baay Yanqóoba ne léen : « Xañ ngeen ma ay doom : Yuusufa nekkatul, Simeyon nekkatul,

léegi ngeen bégga jël Beñamin, yóbbu. Loolu lépp ci sama kaw ; ngalla man ! » ³⁷Ruben wax ak baayam ne ko : « Su ma la ko delloosilul, boo yeboo reyal sama ñaari doom yu góor yi. Tegal Beñamin ci sama loxo rekk, man dinaa la ko delloosil. » ³⁸Waaye Yanqóoba ne : « Sama doom daal, du ànd ak yéen, ndax magam faatu na, te moom rekk a des. Su ko musiba dabee ci yoon wi ngeen jëm, dingeen ma yóbbe naqar wu may jàpp, ba kera may ànd ak sama bijjaaw, tàbbi njaniw. »

Magi Yuusufa ya yóbbu nañu Beñamin

43 ¹Gannaaw loolu xiif bi metti ca réew ma. ²Ba ñu lekkee pepp mi ñu jële woon Misra, ba mu jeex, seen baay ne léen : « Delluleen, wutali nu dund. » ³Waaye Yuda ne ko : « Waa ja da noo artu woon de, wax na nu ne nu : “Dootuleen jàkkaarlook man te ànduleen ak seen rakk.” ⁴Boo bàyyee sunu rakk, mu ànd ak nun nag, dinanu dem jëndali la dund. ⁵Waaye boo ko bàyyiwul kat, dunu dem, ndax waa ja waxoon na nu ne nu : “Dungeen jàkkaarlook man te seen rakk àndul ak yéen.” » ⁶Israyil ne léen : « Ana lu waral ngeen di ma lor, naan waa ja am ngeen jeneen rakk ? » ⁷Ñu ne ko : « Waa ja kat da nu doon laaj ak a laajaat ci nun ak sunuy bokk, ba naa nu ndax sunu baay mu ngi dund ba tey, ak ndax am nanu rakk. Nun itam nu wax ko li mu nu laaj. Géntunu woon moos ne dina nu sant, nu indil ko sunu rakk ! »

⁸La ca tegu Yuda ne Israyil : « Baay, tegal ngóor si ci sama loxo, nu daldi dem, ndax nu dund, baña dee, nook yaw ak sunuy doom. ⁹Dige naa sama bakkan ; boo yeboo laaj ma ko. Bu ma la ko delloosilul, ba teg ko fi sa kanam, maa lay tooñ sama giiru dund. ¹⁰Bu nu yeexuloon ba léegi, manoon nanoo dem ba délsi ñaari yoon sax. »

¹¹Noonu seen baay Israyil ne léen : « Ndegam manula ñàkk, dangeen di def nii : sàkkleen ci ngëneeli réew mi, yeb ci seeni saaku, yóbbul waa ja lu mel ni tuuti diwu

yaram ak lem ak cuuraayu xas ak cuuraayu ndàbb ak ay xeeti saal^y. ¹²Te ngeen yóbbaaale ci xalis lu tollook ñaar cay la ngeen jènde woon, ngir feyaale loola, ndax jombul njuumte la woon. ¹³Su ko defee ngeen ànd ak seen rakk, fabu dellu ca waa ja. ¹⁴Yal na Yàlla Aji Man ji def waa ja yèrèm leen, ba bàyyi seen doomu baay ba, moom ak Beñamin itam. Man nag, su ma naree ñàkk ay doom—aa ! Naa léen ñàkk rekk. »

Magi Yuusufa ya dellu nañu Misra

¹⁵Gaa ña jël nañu sarica booba, yóbbaaale nañu it ñaar cay xalis ba, daldi ànd ak Beñamin, ñu dem Misra, teewi ca kanam Yuusufa. ¹⁶Ba Yuusufa gisee Beñamin ànd ak ñoom, dafa wax fara biir këram, ne ko : « Yóbbul gaa ñi ca kër ga, te nga rey gàtt, defar ko, ndax maak ñoom nooy bokk aň tey. » ¹⁷Waa ja def la ko Yuusufa wax, yóbbu gaa ña kër Yuusufa. ¹⁸Waaye ñu am tiitaange ndax li ñu léen yóbbu kër Yuusufa. Ña ngay xalaat naan : « Boo demee, xalis bi ñu yeboon ci sunuy saaku yoon wu jëkk wa, moom lañu bëgga taafantoo, dugal nu fii, ba song nu, jàpp nu jaam, nangu sunuy mbaam, boole ci. »

¹⁹Ba ñu demee ba ca buntu kër Yuusufa, wax nañu ak fara biir këram. ²⁰Ñu ne ko : « Sang bi baal nu, nun de ñëwoon nanu fi lu jiitu ngir jëndsi dund, ²¹waaye ba nu dalee ca yoon wa, danoo ubbi sunuy saaku, ku nekk ci nun fekk xalisam ca kaw, mu toll na mu tolloon, te indiwaat nanu ko. ²²Te it indaale nanu xalis bu nu jènde dund. Waaye xamunu ku delloo xalis ba ci sunuy saaku. » ²³Mu ne léen : « Jàmm rekk la ; buleen tiit, seen Yàlla, jiy seen Yàllay baay, moo leen defal alal ci seeni saaku. Seen xalis jot naa ci. » Noonu mu génne Simeyon, indil léen ko.

²⁴Waa ja dugal léen kër Yuusufa, may léen ndox ñu jàngu, ba noppi xont seeni mbaam. ²⁵Ba mu ko defee ñu yebbi seeni sarica, bala Yuusufaa agsi ca digg bëccëg, ndaxte dégg nañu ne foofa lañuy aňe.

y 43.11 ay xeeti saal lañu, yu ñuy wax pistaas ak amànd.

²⁶Ba Yuusufa wàccsee, ñu jébbal ko foofa ca biir kër ga sarica, ba ñu ko indaaleel, daldi koy sujjóotal. ²⁷Mu nuyoo ak ñoom, ba noppi laaj léen ne léen : « Seen baay bu màggat, ba ngeen doon wax, mbaa mu ngi dund ? Mbaa mu ngi ci jàmm ? » ²⁸Ñu ne ko : « Sunu baay mu ngi dund, sang bi, te mu ngi ci jàmm. » Ña nga koy sukkal tey sujjóotati.

²⁹Naka la Yuusufa ne gees, gis Beñamin rakku doomu ndeyam ja. Mu laaj léen ne léen : « Ndax kii mooy seen rakk, ji ngeen ma doon wax ? » La ca tegu mu ne rakkam ja : « Sama ngóor si, yal na la Yàlla defal yiw waay ! »

³⁰Ci kaw loolu Yuusufa gaaw génn ndax yaram wu daw, te manatula téye ay rongooñam ndax rakkam ja, mu dugg néegu biiram, di jooy. ³¹Ba mu noppee, sëlmu, génn, doora ànd ak sagoom, daldi joxe ndigal, ne : « Taajleen añ bi. » ³²Loolu weesu ñu may Yuusufa moom rekk ; ber doomi baayam ya. Waa Misra ña fa doon lekke it, ñu beral léen seen ndab, ngir waa Misra daawuñu bokk ak °Ebrë yi lekk, ndax mbañ la fa woon. ³³Ña nga toog, na mu léen ko sante, taaw ba fegge wet, ni ko ko céru taaw maye, ñu sésaloo, na ñu toppantee ciy at, ba ca caat ma. Gaa ñaa nga yéemu, di xoolante. ³⁴Noonu mu sàkkal léen ca ndabam, waaye Beñamin ëpple ku ci nekk juróomi yoon. Ñu bokk nag naana naan, ba seen xol sedd.

Yuusufa nattu na ay magam

44 ¹Ba loolu wéyee mu sant fara biir këram, ne ko : « Solal seeni saaku pepp lu ñu mana àttan, te nga delloo ku nekk xalisam, tegal ko ko ca buntu saakoom. ²Waaye sama kaasu xalis boobee, yebal ko ki gën di xale ci saakoom, boole ko ak xalisu peppam. » Mu def la Yuusufa wax.

³Ca ëllëg sa, ba jant bay fenk, yiwi nañu gaa ña, ñu sëf seeni mbaam, dem. ⁴Naka lañu génn dëkk ba, te soreeguñu sax, Yuusufa sant fara biir këram, ne ko : « Gaawal dab gaa ña, te boo léen dabee, wax léen ne léen : “Lu tax ñu ji leen njekk, ngeen feye ngoreedi ? ⁵Ndax li

ngeen jël du sama kaasu sang, bi muy naane, rawatina di ko gisaanee ? Lu ñaaw ngeen def nii !” »

⁶Noonu mu dab léen, wax léen loolu. ⁷Ñu ne ko : « Kilifa gi, looy wax nii ? Nun de, sang bi, jomb nanu loolu ! ⁸Xaalis bi nu fekkoon ci sunu bunti saaku sax, danoo àndaat ak moom, jóge ba Kanaan, delloosil la ko, kon nan lanu mana sàcce sa kër sang xaalis mbaa wurus ? ⁹Ngalla kilifa gi, yaay sunu sang ; koo ko fekke ci nun rekk, boo yeboo reyal, ñi des ci nun doxe fa, di say jaam. » ¹⁰Mu ne léen : « Li ngeen wax yoon la sax, waaye na ki ma ko fekke doŋ di sama jaam, su ko defee ñi ci des wàcc. »

¹¹Ñu gaaw nag, wàcce seeni saaku ci suuf, ku nekk ubbi saakoom. ¹²Ma ngay seet, tàmbalee ca taaw ba, ba ca caat ma, doora fekk kaas ba ca saaku Beñamin. ¹³Ba loolu amee dañoo torox, ba xotti seeni yére, ku nekk sèfaat mbaamam, ñu dellu ca dëkk ba.

Yuda tinul na Beñamin ca Yuusufa

¹⁴Yuda ak i doomi baayam nag délsi kër Yuusufa, fekk demagul. Ñu daldi ne nërëm, dëpp seen jë fi suuf. ¹⁵Yuusufa ne léen : « Li ngeen def nag ? Xanaa xamuleen ne nit ku mel ni man day gisaane ? » ¹⁶Yuda ne : « Sang bi, lu nuy waxati ? Lu nu mana lay, ba setal sunu bopp ? Yàllaa nu feeñal, sang bi. Nanu bokk nun ñépp di say jaam, yem ci kepp ak ki ñu fekk kaas bi ci loxoom. » ¹⁷Mu ne léen : « Jomb naa loolu. Ki ñu fekk kaas bi ci loxoom mooy doon sama jaam ; ñi ci des dellu ca seen baay ci jàmm. »

¹⁸Yuda jegesi ne ko : « Ngalla sang bi, ma ñeme laa diis lenn rekk, te sa xol baña tàng ci man, doonte yaak Firawnaa tolloo. ¹⁹Sang bi, danga noo laajoon ne nu : “Ndax am ngeen baay walla rakk ?” ²⁰Ba mu ko defee nu ne la : “Am nanu baay bu màggat. Sunu rakk, ji mu jur te fekk ko di màggat nag, moo ci gën di ndaw. Magam dafa dee, mu des moom doŋ ci ndeyam, baayam sopp ko lool.” ²¹Nga waxoon nu ne nu : “Indil-leen ma ko, ngir ma gisal

ko sama bopp.”²² Noonu sang bi, nu wax la ne : “Xale bu góor bi manula tàggook baayam. Bu tàggoo ak moom, kon baayam dina dee.”²³ Nga wax nu ne nu : “Bu seen rakk àndul ak yéen, dungeen jàkkaarlook man.”²⁴ Booba lanu dem ca sunu baay, ba lay siyaare, daldi koy jottali say kàddu.

²⁵ « Ba nu demee ba mu yàgg, sunu baay ne : “Delluleen, jëndali nu tuuti dund.”²⁶ Waaye nu ne : “Dunu mana dem te sunu rakk àndul ak nun, ndaxte bu nu àndul ak moom, dunu gis kilifa ga.”²⁷ Sunu baay, ba lay siyaare, ne nu : “Xam ngeen ne damaa amul ak sama soxna lu dul ñaari doom.”²⁸ Kenn ki dem, wacc ma, ma ne moom kay, aw rabu àll a ko daggate ! Gisaatuma ko ba tey jii.²⁹ Te bu ngeen ma fi jëlalee kii itam, ba musiba dab ko, dingeen ma yóbbbe naqar wu may jàpp, ba kera may ànd ak sama bijjaaw, tàbbi njaniiw.”

³⁰ « Léegi nag, bu ma ñibbee ca sama baay, ba lay siyaare, te àndunook xale bii muy noyyee,³¹ bu gisul xale bu góor bi ànd ak nun ñibsi— aa ! Kon de dina dee, te dinanu yóbbbe sunu baay naqar, wu koy topp, ba kera muy ànd ak bijjaawam, tàbbi njaniiw.³² Gannaaw loolu it xasoon naa dige sama bakkan, ndax damaa waxoon ne : “Bu ma la ko delloosilul, maa koy gálloo ba kera may dee.”³³ Kon ngalla sang bi, bàyyi ma man ma des fi di sa jaam, wuutu xale bi, te moom mu dellu ànd ak i magam ñibbi.³⁴ Ndax xawma nan laay delloo ca sama baay te ànduma ak xale bi. Yàlla buma fekke njekkar, li ciy dal sama baay ! »

Yuusufa xàmmiku na ay magam

45 ¹ Ba loolu amee Yuusufa manatula téye boppam, te surgaam yépp a nga teew. Mu daldi àddu ne : « Xiddileen ma, yéen ñépp ! » Népp dem, ba benn jaambur nekku fa, ba Yuusufa di xàmmiku ay bokkam. ² Mu ne yikkèt, jooy jooy yu metti, waa Misra di ca dégg, ba ca kër Firawna sax.

³Noonu Yuusufa ne magam ya : « Man mii maay Yuusufa ! Mbaa sama baay a ngi dund ? » Waaye magam ya manũu koo tontu, ndax booba njàqare jàpp na léen. ⁴Yuusufa dellu ne ay magam : « Jegenšileen. » Ñu jegenšisi. Mu ne léen : « Man maay Yuusufa, seen rakk, ji ngeen jaayoon, ñu indi ma Misra. ⁵Waaye buleen jaaxle tey, mbaa ngeen di sikk seen bopp ndax li ngeen ma jaay, ñu indi ma fi. Rawale ay bakkan moo tax Yàlla yebal ma fi, ma jiiusi leen. ⁶Ñaari at a ngii xiif baa ngi ci réew mi, te fii ak juróomi at ci kanam, kenn du bey, kenn du góob. ⁷Yàlla da maa yebal, ma jiiusi leen, ba rawale seen bakkan, dikke leen xettal gu mag, ba seen askan baña fey. ⁸Kon nag du yéena ma yebal fii, waaye Yàllaa. Te moo ma jagleel, ma doon cëslaayal Firawna, mel ni baay ci moom, jiite këram gépp, boole ci yilif mboolem réewu Misra.

⁹« Gaawleen dellu ci sama baay te ne ko : “Sa doom Yuusufa nee na : Yàlla fal na ma kilifag Misra gépp ; ñëwal fi man, nu mu gëna gaawe. ¹⁰Su ko defee nga dëkksi diiwaanu Gosen, nekk ci sama wet, yaak say doom ak say sët ak say gàtt ak say gétt ak mboolem loo moom, ¹¹ndaxte des na juróomi ati xiif. Waaye dinaa la fi yore, ba doo ñàkk dara, yaak sa waa kër ak mboolem lu boka ci yaw.” ¹²Yéena gisal seen bopp, yéen ak sama rakk Beñamin, ne man Yuusufa mii, maay wax ak yéen. ¹³Nettalileen sama baay ndam li ma am ci Misra ak li ngeen gis lépp, te ngeen indi sama baay, nu mu gëna gaawe. » ¹⁴Noonu mu laxasu Beñamin rakkam, daldi jooy, Beñamin it laxasu ko, jooy. ¹⁵Magam ña itam, mu foon léen tey jooy. Booba la magi Yuusufa ya doora wax ak moom.

Firawna woo na Yanqóoba Misra

¹⁶Ba xibaar ba àggee kër Firawna, ñu naan magi Yuusufa ñëw nañu, doonoon na lu neex Firawna, moom ak i dagam. ¹⁷Firawna ne Yuusufa : « Waxal say mag, ne

léen : “Ni ngeen di def mooy nii : sëfleen seeni mbaam te dem réewu Kanaan, ¹⁸jëli seen baay ak seeni njaboot, ngeen ñëw fi sama wet. Dinaa leen jox suuf si gën ci réewu Misra, ngeen di lekk li fi gëna duuf.” » ¹⁹Firawna dellu ne Yuusufa : « Am nga ndigal itam ci wax léen ne léen : “Ni ngeen koy defe nii la : dangeen di jële ay watiir ci réew mi, dem yeb ci seeni doom ak seeni soxna, te ànd ak seen baay, ngeen ñëw. ²⁰Te buleen réccu alal, ji ngeen di bàyyi seen gannaaw, ndax li gën ci réewu Misra yéena koy moom.” »

²¹Ba loolu amee doomi Israyil def noona. Yuusufa jox léen ay watiir ci ndigalu Firawna, ak lu ñu lekk ca yoon wa, ²²mayaaale léen ku ne mbubb mu rafet. Waaye Beñamin moom, ñetti téeméeri dogi xaaalis la ko may, tegal ko ca juróomi mbubb yu rafet. ²³Baayam nag, mu yóbbante ko fukki mbaam yu góor yu sëf lay tannéeef ca Misra, ak fukki mbaam yu jigéen yu sëf pepp ak mburu, tegal ko ca lu mu dunde ca yoon wa, buy ñëw. ²⁴Gannaaw loolu mu yiwi ay magam ne léen : « Ngalla buleen xuloo ci yoon wi. » Noonu ñu dem.

²⁵Booba lañu bàyyikoo Misra, dellu réewu Kanaan ca seen baay Yanqóoba. ²⁶Ñu wax ko ne ko : « Ndekete Yuusufaa ngi dund ! te sax mooy kilifag réewu Misra gépp. » Ba Yanqóoba déggee loolu, yaramam dafa dee goyy ca saa sa, ndaxte gëmu léen. ²⁷Waaye ba ñu nettalee seen baay Yanqóoba li Yuusufa wax lépp, te mu gis watiir, yi Yuusufa yónnee, ngir jëlsi ko, ca la xelam délsi. ²⁸Israyil daldi ne : « Moom kay na dund rekk ! Sama doom Yuusufaa ngi dund. Man kay dinaa dem ba gis ko, bala ma fee jóge. »

Yanqóoba dem na Misra

46 ¹Israyil nag dem, yóbbaaale mboolem lu bokk ci moom. Ba mu agsee Beerseba, dafa sarxal Yàllay baayam Isaaxa. ²Yàlla wax ak Israyil foofa ca guddi ci biir gént ne ko : « Yanqóoba, Yanqóoba ! » Israyil ne ko : « Naam. » ³Yàlla ne ko : « Man maay Yàlla, di sa Yàllay

baay. Bul ragala dem Misra, ndaxte askan wu réy laa fay sose ci yaw. ⁴Man ci sama bopp maay ànd ak yaw Misra, te na la wóor ne dinaa la delloosi, te it Yuusufa moo lay doggali. »

⁵Ba loolu amee Yanqóoba jóge Beerseba ; doomi Israyil boole seen baay ak seeni doom ak seeni soxna, yeb léen ci watiir, yi Firawna yónnee woon, ngir yóbbu léen. ⁶Ña nga jiital seeni jur, daldi yóbbaaale seen alal, ja ñu ame réewu Kanaan. Noonu Yanqóoba dem Misra ànd ak njabootam gépp, ⁷yóbbaaale doomam yu góor ya ak sëtam yu góor ya ak doomam yu jigéen ya it, ñook sëtam yu jigéen ya, ak mboolem ña askanoo ca moom.

Njabootu Yanqóoba, gi ñew Misra

⁸Waa kër Israyil, yi ñew Misra te di Yanqóoba ak i doomam, seeni tur a di :

Ruben, taawub Yanqóoba. ⁹Doomi Ruben yu góor di Anog ak Palu ak Eron ak Karmi. ¹⁰Doomi Simeyon yu góor di Yemuwel ak Yamin ak Owàdd ak Yakin ak Sowar ak Sawul, mi ndeyam di Kanaaneen. ¹¹Doomi Lewi yu góor di Gerson, Keyat ak Merari. ¹²Doomi Yuda yu góor di Er ak Onan ak Sela ak Peres ak Sera, te Er ak Onan faatu ca réewu Kanaan. Doomi Peres yu góor di Eron ak Amul. ¹³Doomi Isakaar yu góor di Tola ak Puwa ak Yasub ak Simron. ¹⁴Doomi Sabulon yu góor di Seredd, Elon ak Yaleel. ¹⁵Góor ñooño xetoo ci Leya, te askanoo ci Yanqóoba ca Padan Aram, gannaaw Diina miy doomam ju jigéen. Boo boolee doomam yépp, góor ak jigéen, ñuy fanweer ak ñett.

¹⁶Doomi Gàdd yu góor ñoo di Sefon ak Agi ak Suni ak Esbon ak Eri ak Arodi ak Areli. ¹⁷Doomi Aser yu góor di Imna ak Yiswa ak Iswi ak Berya, Sera di seen jigéen. Doomi Berya yu góor di Eber ak Malkiyel. ¹⁸Góor ñooño xetoo ci Silpa, mi Laban may Leya, doomam ju jigéen, te ñu askanoo ci Yanqóoba, ñuy fukki bakkan ak juróom benn.

¹⁹Doom yu góor yi Rasel, soxnas Yanqóoba, am nag ñoo di Yuusufa ak Beñamin. ²⁰Yuusufa itam am Manase ak Efrayim ca réewu Misra, seen yaay di Asnat doomu Potifera, may njiitu diine ca dëkk ba ñu naan On. ²¹Doomi Beñamin yu góor ñoo di Bela ak Beker ak Asbel ak Gera ak Naaman ak Eyi ak Ros ak Muppim ak Uppim ak Àrd. ²²Góor ñooño xetoo ci Rasel, te askanoo ci Yanqóoba, ñépp di fukki bakkan ak ñeent.

²³Doomu Dan ju góor di Usim. ²⁴Doomi Neftali yu góor di Yàcceel ak Gunni ak Yeccer ak Silem. ²⁵Góor ñooño xetoo ci Bilaa, mi Laban may doomam Rasel, te ñu askanoo ci Yanqóoba, ñoom ñépp di juróom ñaari bakkan.

²⁶Mboolem ñi ànd ak Yanqóoba, ñëw Misra, muy ñi mu giir, te limaalesul soxnay doomi Yanqóoba ya, toll nañu ci juróom benn fukki bakkan ak juróom benn. ²⁷Doomi Yuusufa yu góor, ya mu am Misra, toll ci ñaar. Kon mboolem ña dem Misra te di waa kër Yanqóoba, toll nañu ci juróom ñaar fukk.

Yanqóoba gis na Yuusufa

²⁸Yanqóoba dafa yebal Yuda, mu ànd ak Yuusufa, jiiituji ko diiwaanu Gosen, Yanqóoba fekki léen fa. Noonu ñu agsi Gosen. ²⁹Yuusufa nag waajal waruwaayam, dajeji ak baayam Israyil ca Gosen. Ba Yuusufa àggee ba ca moom, da koo laxasu, ne ñàpp ci kawam, jooy lu yàgg. ³⁰Israyil ne Yuusufa : « Léegi de, bu ma yeboo dee, gannaaw gisaat naa la, ngay dund. »

³¹Ba mu ko defee Yuusufa wax ak doomi baayam ya ak waa kër baayam ne léen : « Maa ngi dellu yégali Firawna ne ko : “Samay bokk ak sama waa kër baay, ña nekkoon ca réewu Kanaan, ñëw nañu fi man. ³²Dafa di seeni góor ay sàmm lañu, ag jur lañu masa yar, te indaale nañu seen jur gu gàtt ak gu gudd ak mboolem lu ñu moom.” ³³Kon bu leen Firawna woowee, ne leen : ³⁴“Lan mooy seen liggéey ?” ngeen ne ko : “Nun de sang

bi, ag jur lanu masa yar, ba nuy gone ba tey, te noonu la ko sunuy maam daan defe.” Su boobaa, ngeen mana féetewoo diiwaanu Gosen, ndaxte waa Misra dañuy xof sàmm. »

Yuusufa nuyole na ay bokkam Firawna

47 ¹Yuusufa daa dem ca Firawna, wax ko ne ko : « Sama baay ak samay bokk, jóge nañu Kanaan, ànd ak seen jur gu gàtt ak gu gudd ak mboolem lu ñu moom. Ña nga léegi ca diiwaanu Gosen. » ²Fekk na Yuusufa tànn juróom ciy doomi baayam. Noonu mu nuyole léen ak Firawna. ³Firawna laaj doomi baay ya, ne léen : « Lan mooy seen liggéey ? » Ñu ne ko : « Nun de sang bi, ay sàmm lanu naka jekk ca sunuy maam ba tey. » ⁴Ñu teg ca ne ko : « Danoo ñëw ngir dal ci réew mi, ndaxte amalatumu sunu jur parlu, te xiif bi metti na ca réewu Kanaan. Moo tax sang bi, nu di la ñaan, nga may nu, nu dal foofa ca diiwaanu Gosen. » ⁵Firawna wax ak Yuusufa ne ko : « Gannaaw sa baay ak say bokk ñëw nañu fi yaw, ⁶réewu Misraa ngii ci sa kanam. Seetal fi gën ci réew mi, nga jox sa baay ak say bokk, ñu sanc. Bàyyi léen, ñu sanc Gosen, te bu ci amee ñu xareñ ci ñoom, nga dénk léen samay gétt. »

⁷Gannaaw loolu Yuusufa ànd ak baayam ba fa Firawna, nuyole ko ak moom. Yanqóoba nuyu Firawna. ⁸Firawna laaj Yanqóoba ne ko : « Aa, góor gi, xanaa war ngaa doon mag de ! » ⁹Yanqóoba wax Firawna ne ko : « Samay ati màngaan, ba ma ganee àddina ba tey de, mu ngi toll ci téeméer ak fanweer, muy at yu gàtt te naqari, te it demuma bay tolloo ay at ak samay maam, ba ñuy màngaan ci àddina. » ¹⁰Ba mu ko defee Yanqóoba ñaanal Firawna, bàyyikoo fa, daldi dem.

¹¹Yuusufa nag dalal baayam ak i bokkam, dogal léen suuf sa gën ca réewu Misra ca diiwaanu Ramses, ni ko ko Firawna sante woon. ¹²Ba loolu amee Yuusufa di dundal baayam ak i bokkam, ak mboolem waa kër baayam, boole ca ña bootu ca ñoom.

Lu jëm ci saytub Yuusufa ca xiif ba

¹³Ab dund amuloon fenn ca réew ma mépp, ndax xiif bu metti lool. Waa réewu Misra ak réewu Kanaan jeex tàkk ndax xiif ba. ¹⁴Noonu Yuusufa dajalee ca pepp, ma mu jaay waa Misra ak waa Kanaan, mboolem xaa lisu ñaari réew ya, yóbbu nag xaa lis ba kër Firawna. ¹⁵Ba ñu demee, ba xaa lis amatul ca Misra ak ca Kanaan, waa Misra gépp ñëw fa Yuusufa ne ko : « Jox nu ab dund kay ! Mbaa du danga nuy seetaan, nuy dee ? Ndax xaa lis amatul. » ¹⁶Yuusufa ne léen : « Indileen seeni jur, ma wecci leen ko dund, ndegam amatuleen xaa lis. » ¹⁷Gannaaw loolu ñu indil Yuusufa seeni jur, Yuusufa jox léen ko pepp, wecci léen ko seeni fas ak seeni gétti jur gu gàtt ak gu gudd ak seeni mbaam. At mooma jox na léen ab dund, mu wecci seen gétt gépp. ¹⁸Ba at ma jeexee, ñu ñëwaat ca moom ca déwén sa ne ko : « Sang bi, dunu la nëbb ne amatunu dara, ndax xaa lis bi jeex na, te jur gaa ngi ci yaw, dara nekkatu fi lu nu la mana jox lu moy sunuy jëmm ak sunuy tool. ¹⁹Mbaa du danga nuy seetaan, nu bokk sàнку ci sa kanam, nook sunu suuf ? Ngalla boole nu jënde ab dund, nun ak sunuy suuf. Su ko defee nuy moomeeli Firawna, nun ak sunuy suuf. Te nga jox nu pepp mu nu dunde, lu ko moy kat nun dinanu dee, suuf si it dina booy. »

²⁰Yuusufa nag jëndal Firawna suufas Misra gépp, ngir waa Misra ya jaay ku ci nekk sa tool ndax xiif, ba léen jiital, ba Firawna mujj moom suuf si. ²¹Waa réew ma ñoom, Yuusufa da léena def ay jaam ca Misra, gii wet ba gaa. ²²Bàyyiwul lu moy suufu njiiti diine ya, ndax Firawna jotoon na léena dogal ay cér, jagleel léen. Moo tax jaayuñu seeni suuf.

²³Yuusufa ne waa réew ma : « Léegi gannaaw jënd naa leen, ba Firawna moom leen, yéen ak seeni suuf, jiwoo ngii, demleen jiyi. ²⁴Bu nu àggee ci ngóob, juróom yu ngeen am dingeen ci jox Firawna benn, te féeetewoo ñeenti cér yi des. Su ko defee ngeen génne ci jiwuy

tool yi, li ci des ngeen dunde, yéen ak seen waa kër ak seeni doom. » ²⁵Ñu ne ko : « Sang bi, rawale nga nu ! Te gannaaw laaye nga nu biir, nangu nanoo doon jaami Firawna. » ²⁶Noonu la Yuusufa tërale loola, def ko dogalu yoon ca suufu Misra, te loolooy wéy ba tey jii : juróomi céri meñneef mu ne, Firawnaay moom benn ba. Waaye suufi njiiti diine ya ca bokkul, Firawna amu ca dara.

Lu jëm ci ati Yanqóoba yu mujj ya

²⁷Bànni Israyil sanc nañu réewu Misra ca diiwaanu Gosen. Am nañu fa alal, giir fa, ba yokku lool.

²⁸Yanqóoba nag nekk na fukki at ak juróom ñaar ca réewu Misra, ay atam yépp toll ci téeméer ak ñeent fukk ak juróom ñaar (147). ²⁹Ba nga xamee ne àppu Israyil a ngay bégga mat, dafa woolu doomam Yuusufa ne ko : « Ngalla waay dugalal sa loxo, mu ron sama lupp^z, muy ngiñ ci yaw ne dinga jëflanteek man ci ngor ak worma : rikk, bu ma denc Misra. ³⁰Bés bu ma fekkijee samay maam, nanga ma jële Misra, denci ma ca seen xuntim bàmmeel. » Yuusufa ne ko : « Dinaa la defal li nga wax. » ³¹Mu ne ko : « Giñal ma ko. » Yuusufa giñ ko, Israyil doora am jàmm, daldi wéeru ca bopp lal ba.

Israyil ñaanal na Efrayim ak Manase

48 ¹Ba loolu wéyee ñu ne Yuusufa baayam dafa tawat, mu ànd ak ñaari doomam Manase ak Efrayim, seeti ko. ²Ba ñu yégalee Yanqóoba ne doomam Yuusufaa koy seetsi, Israyil dafa dëgërlo, toog ca lal ba.

³Yanqóoba ne Yuusufa : « Yàlla Buur bi feeñu woon na ma ca Lus ca réewu Kanaan, barkeel ma, ⁴te wax na ma ne ma : “Dinaa la giiral, fulandi la, def la nga sos mbooloom xeet, te réew mii laay may ñi askanoo ci yaw, ñu moom ko fàww.” ⁵Léegi nag sa ñaari doom, yi nga

am Misra, laata ma di la fekkisi Misra, maa léen séddoo. Maay séddoo Efrayim ak Manase, ñuy samay doom, ni ma jure Ruben ak Simeyon. ⁶Waaye doom, yi nga am seen gannaaw yaa léen di féetewoo, ñuy wuyoo seen turi mag ci wàllu ndono. ⁷Li tax ma def loolu mooy, bi ma jógee Padan di ñibbi, Rasel dafa faatu ca yoon wa ci sama kanam, ba nuy toll ca réewu Kanaan, booba nu ngay dem, bay jub Efrata. Ma suul ko foofa, ca yoonu Efrata. » Efrata mooy Betleyem tey.

⁸Noonu Israyil gis doomi Yuusufa ya. Mu ne : « Ñii ñooy ñan ? » ⁹Yuusufa ne baayam : « Ñii ñooy sama doom, yi ma Yàlla jox fii. » Baayam ne ko : « Nañu jegesi, ma ñaanal léen. » ¹⁰Booba bëti Israyil dafa lëndëm, ba gisatul ndax li muy mag. Yuusufa jegeñal léen seen maam, mu foon léen, taf léen ci boppam. ¹¹Israyil nag ne Yuusufa : « Yaakaaruma la woona gisati, ndeke Yàlla dina ma may lu raw gis la, ndax gis naa say doom. »

¹²Ca la léen Yuusufa wàccee fi ñu uufu ci seen maam, daldi dëpp jëwam ci suuf, ¹³ba noppi Yuusufa taxawal léen ñoom ñaar, ñu séq ko janook Israyil, loxol ndijooram jàpp ci Efrayim, mu féete ak càmmoñu Israyil, loxol càmmoñam jàpp ci Manase, mu féete ak ndijooru Israyil. Ñu ànd jegesi, ¹⁴waaye Israyil jàllawle ay loxoom, tàllal ndijooram, teg ko ca kaw boppu Efrayim, mi gën di ndaw ; càmmoñam tege ca boppu Manase, doonte mooy taaw. ¹⁵Ma ngay ñaanal Yuusufa. Mu ne :

« Yàlla ji samay waajur Ibraayma ak Isaaxa
toppoon,

moom Yàlla, ji ma sàmm, ba ma juddoo ba tey jii,

¹⁶malaaka mi ma jot ci bépp loraange—

yal na barkeel xale yi,

ba ñu saxal sama tur

ak samay turi waajur, Ibraayma ak Isaaxa,

te giir, ba ne gànñ ci kaw suuf. »

¹⁷Ba Yuusufa gisee ne baayam ca boppu Efrayim la teg loxol ndijooram, mu naqari ko, mu daldi jàpp loxol baayam, bëgg koo jële ca boppu Efrayim, teg ko ca

boppu Manase. ¹⁸ Yuusufa ne baayam : « Déet, baay, ndax kii mooy taaw, tegal sa ndijoor ci boppam. » ¹⁹ Waaye baayam bañ, ne ko : « Xam naa ko, doom, xam naa ko. Moom itam dina doon aw xeet tey doon ku màgg, waaye rakkam a koy sut, te askanam dina law, ba di ay xeet. » ²⁰ Gannaaw loolu mu ñaanal léen keroog ne léen : « Yal na Israyil di ñaane seeni tur naan : “Yal na la Yàlla def ni Efrayim ak Manase.” » Noonu la jiitale Efrayim, door caa teg Manase.

²¹ Ba mu ko defee Israyil ne Yuusufa : « Léegi man dinaa dee, waaye Yàlla dina ànd ak yéen, ba delloo leen ca seen réewu maam. ²² Man nag dinaa la may cér booy ëpple say doomi baay, muy suuf su ma nangoo sama saamar ak sama fitt ca Amoreen ña. »

Yanqóoba tàggoo na

49 ¹ Gannaaw loolu Yanqóoba woo ay doomam ne léen :

« Bokkleen daje, ma xamal leen li leen di dikkal ëllëg.

² Dajeleen te déglu ma, man Yanqóoba seen baay ;
teewluleen seen baay Israyil.

³ « Ruben, yaw mi ma taawloo,
nga sosoo sama digg doole, sama ndoortel kàttan,
yaa jëkke sut moos ci teraanga ak doole.

⁴ Yaa toogadi it ni ndox muy wal-wali,
doo mujje sut,
nde yaa tëdd sa lalu baay,
ba teddadi, kera ba nga ca tëddee.

⁵ « Simeyon ak Lewi ñoo duye yene,
ñoo nas pexey ay.

⁶ Yàlla bu sama xol ànd ci seeni pexe,
mbaa sama xel di nangu seeni diisoo,
ndax fu ñu mere, xal faa bóome,
te làggal ay yëkk lañuy foye.

⁷ Mbas ma seen xadar, gu tar,

ak seen mer, mi dul meddi.
Maa léen di wasaare ci kër Yanqóoba,
tasaare léen ci Israyil.

⁸ « Yaw Yuda, mi say doomi baay di taggeji,
ngay sèqi sa ndoddi noon, sègal léen,
sa doomi baay a lay sujjóotal.

⁹ Yuda yaa di gaynde gu ndaw, doom,
doora jóge nii ci pàdd,
tey yuug ak a goor ni gaynde sibi.
Yaa di gaynde gu deesul yee.

¹⁰ Nguur gi du jóge ci loxol Yuda,
te yetu buur ay wéye sampe ciy tánkam,
li feek boroom^a di ñëw,
ba xeet yi déggal ko.

¹¹ Mooy yeew mbaamam cig reseñ,
cumbur ma féeteek car, ba ca gën ;
muy fóote ay yéreem biiñ,
di sumb mbubbam ci ndoxum reseñ.

¹² Bët yaa ngay nes-nesi ndax biiñ,
bëñ ya weex furr ndax um soow.

¹³ « Sabulon ay dèkke tefesi géej,
di teerub gaal yi,
am réewam digalook Sidon.

¹⁴ « Isakaar mbaam ngonk la,
muy goor diggante ñaari sèf.

¹⁵ Bu gisee ni mbaaram neexe,
ak ni réew mi naate,
day waaf, gàddu ngaaxam,
daldi féetewoo coonob njaam.

¹⁶ « Dan ay àtteji xeetam,
ni ko giiri Israyil baaxoo.

^a 49.10 Baat bi ñu tekkee *boroom* fii, bare na nu ñu koy tekkee.

- 17 Waaye Dan ay jaan ju dog u yoon,
mbaa céebi ciw ñall,
mooy màtt t ànki fas,
gawar jullootu.
- 18 « Céy °Aji Sax ji, maa ngi séentu sa xettal !
- 19 « Gàdd la g àngoor di gaw,
waaye mu téqtal léen, ba daan.
- 20 « Aser ay boroom dund bu duun,
mooy maye ngéneeli ñami buur.
- 21 « Neftalee di kéwél gu fëx,
te mooy jur doom yu taaru.
- 22 « Yuusufaay bàñqaasu garab,
garab guy meññ, feggook bētu ndox,
car yaa nga law, tiim digu tool ba.
- 23 Ay fittkat a ko toñal,
di ko song ak a fitt.
- 24 Waaye xalaam ga di wéye dan,
te la loxo yay dëgërloo mooy
loxoy Boroom Kàttan, boobee di Yàllay
Yanqóoba,
kookooy Sàmm biy Doju cëslaayal Israyil,
- 25 mooy sa Yàllay baay, ji lay wallu,
mooy Aji Man ji lay barkeele
ca barkey asamaan, ya fa kaw,
ak barke ya ne leww ca suuf xóote ya,
teg ca barkeb njur ak nàmpal.
- 26 Sa ñaani baay ya romb
xéewali tund, ya sax fàww,
rombati ngéneeli j ànji cosaan ya,
yal na dal ci boppu Yuusufa,
ca kaw ndaal boppam, moom sangub doomi
baayam ya.

27 « Beñamin ay till guy yeeroo,
di xéye yàpp rébbam,
tey gonloo séddale am lëlam. »

28 Ñooñu ñoo sos mboolem giiri Israyil, ñu toll ci fukk ak ñaar, te loolu la léen seen baay wax, ba mu léen di tàggu. Ku ci nekk mu tàggo ko kàdduy tàgtoo, ya war ca moom.

Yanqóoba nelaw na

29 Gannaaw loolu da léena dénk ne léen : « Maa ngi waaja fekki samay maam ; dencleen ma fa samay maam ca xuntim bàmmeeel ba ca toolu Efron, Etteen ba. 30 Mooy xuntim bàmmeeel ba ca biir tool, ba ca Magpela, te jàkkaarloo ak Mamre ca réewu Kanaan, di tool, ba Ibraayma jëndoon ca Efron, Etteen ba, ngir def ko bàmmeeel. 31 Foofa lañu denc Ibraayma ak soxnaam Saarata, te foofa lañu denc Isaaxa ak soxnaam Rebeka, te fa laa denc Leya it. 32 Tool ba ak xuntim bàmmeeel ba ca nekk, ña nga ko jënde ca Etteen ña. »

33 Naka la Yanqóoba dénk doomam yu góor ya noona, daldi delloo ay tãnkam ca lal ba, bakkan ba rot, mu fekki ay maamam.

Yuusufa rob na Yanqóoba réewu Kanaan

50 1 Ba mu ko defee Yuusufa daanu ci kaw baayam. Ma ngay jooy te di ko foon. 2 Ba loolu weesoo Yuusufa jox ay fajkatam ndigal, ñu waajal baayam. Fajkat ya waajal Israyil^b. 3 Waaj ma am na ñeent fukki fan, ndaxte loolooy waajal bu mat sèkk cib néew. Waa Misra nag dëjal ko juróom ñaar fukki fan.

4 Ba dëj ba weesoo, Yuusufa dafa wax ak waa kër Firawna, ñaan léen ñu dimbali ko, waxal ko Firawna

b 50.2 Fajkati waa Misra ndàbb lañu daan waajale néew, ba du yàqu.

ne ko, ⁵baayam da ne woon, mu ngi waaja dee, waaye bàmmeeel ba mu yettaloon boppam ca xunti ma ca réewu Kanaan, na ko giñal ne dina ko denc foofa. Mu ne kon, na ko Firawna may, mu robi baayam, ni mu ko ko giñloo woon, te délsi. ⁶Firawna may ko, mu robi baayam, na mu ko ko giñloo woon.

⁷Yuusufaa ngay dem robi baayam, moom ak mboolem jawriñi Firawna ak magi kèram ak mboolem kàngami Misra. ⁸Ña nga ànd ak waa kër Yuusufa gépp ak ay doomi baayam ak waa kër baayam, bàyyiwuñu diiwaanu Gosen lu moy xale ya ak gàtt ya ak jur gu gudd ga, ⁹ay watiir ak i gawar topp ca, ñu def gàngoor gu réy.

¹⁰Ba ñu agsee ca dàggay Ataat, ja ca wàllaa dexu Yurdan, dañu koo jooy jooy yu réy te metti. Yuusufa dèjal fa baayam diiru juróom ñaari fan. ¹¹Waa réewu Kanaan, gis dèj ba ca dàggay Ataat, naan : « Dèju waa Misra bii aka réy ! » Moo tax ñu tudde bérab booba ca wàllaa dexu Yurdan, Abel Misra (mu firi Dèju waa Misra).

¹²Noonu doomi Yanqóoba ya def la léen seen baay dénkoon, ¹³yóbbu ko ca réewu Kanaan, daldi koy rob ca xunti ma ca toolu Magpela, te Ibraayma jèndoon ko ca Efron, Etteen ba, ngir def ko bàmmeeel. Mooy tool, ba jàkkaarloo ak Mamre. ¹⁴Ba Yuusufa dencee baayam ba noppi, dafa dellu Misra, moom ak doomi baayam ya ak mboolem, ña mu àndaloon ca robu baayam.

Magi Yuusufa yaa ngi jégglu

¹⁵Magi Yuusufa ya xam nañu ne seen baay nelaw na. Ña ngay wax ca seen biir naan : « Waaw, mbaa Yuusufa dencalu nu mer, nar noo fey sunu bor ndax lu bon li nu ko ji woon lépp ? » ¹⁶Boobu lañu yóbbante Yuusufa kàddu yii, di ko wax ne ko : « Sa baay dafa noo dénkoon, bala moo nelaw, ne nu : ¹⁷Waxleen Yuusufa ne ko, sa baay nee : “Say mag def nañu la lu bon moos, waaye ngalla baal léen seeni tooñ ak àq, ji ñu la ameel.” Kon rikk waay, baal nu àq, ndax nun nook sa baay a bokk jenn Yàlla ju nuy jaamu. » Ba ñu waxee Yuusufa loolu, mu daldi jooy.

¹⁸Ci kaw loolu magam ya ñëwal seen bopp ba ca moom, sujjóotal ko ne ko : « Sang bi, nu ngi nii, di la siyaare. »
¹⁹Waaye Yuusufa ne léen : « Buleen am dara lu ngeen di ragal. Xanaa maay Yàlla ? ²⁰Dëgg la, fexeel ngeen ma lu bon, waaye Yàlla walbati na ko, def ko lu baax, ba dogal li am tey jii, muy bakkan yu bare yi mucc. ²¹Kon nag buleen tiit, dinaa leen yor, yéen ak seeni doom. » Yooyu kàddu la dalale seen xol, ba ñu am jàmm.

Yuusufa nelaw na

²²Yuusufa dëkk na Misra, moom ak waa kër baayam ñépp, ba toll ci téeméeri atam ak fukk, ²³te gis na doomi Efrayim, ba gis sèti Efrayim sax ; rax-ca-dolli doomi Makir, mi Manase jur, fa kanamam lañu juddoo.

²⁴Mu am bés Yuusufa ne ay bokkam : « Sama waxtu jege na, waaye Yàlla dina leen jëlsi moos, ba jële leen ci réew mii, yóbbu leen ca réew ma mu dige woon, ba giñal ko Ibraayma, Isaaxa ak Yanqóoba. » ²⁵Booba la Yuusufa wax doomi Israyil, ne léen : « Giñal-leen ma ne bés bu leen Yàlla jëlsee, dingeen yóbbaaale samay yax, waaye dungeen ma fi bàyyi. »

²⁶Noonu Yuusufa nelaw ci téeméeri atam ak fukk. Ñu waajal néew ba, ba du yàqu, daldi koy yeb cib tàdd, denc ko foofa ca Misra.

Leeral yi

Aji Sax j- : Turu Yàlla la. Mooy ki sax fàww.

Ebrë b- : Ebrë, am na ñu koy wax Ibraan ba tey. Yonent Yàlla Ibraayma Ebrë la woon. Xeet wi soqikoo ci moom te sètoo ci Yanqóoba, moom lañuy wooye Ebrë. Seen làkk mooy ebrë mbaa ibraan. Wax nañu ne, mu ngi jóge ci seen turu maam Eber (10.21).

kóllëre g- : Ci Mbind mu Sell mi, digoo la bu ëmb ay dige. Man nañu koo tëral, mu dib digoo diggante nit ak moroom ma, mu mel ni la Ibraayma digoo woon ak Abimeleg (21.32), mbaa diggante kilifa ak surgaam. Kóllëre gu ni mel, la Yàlla taamu wona fasanteek nit, mu mel ni la Yàlla digoo woon ak àddina, jaare ko ci Nóoyin (6.18), mbaa diggante Yàllaak Ibraayma (15.18), mbaa Yàllaak Isaaxa (17.19). Ñetti yoon yu mujj yooyu ñu lim, Yàlla rekk a dige ; moom ci wàllu boppam moo fas kóllëre ak ñooñu. Noom defuñu dara lu dul gëm ko. Waaye Ibraaymaak Abimeleg dañoo digoo, maanaam dañoo fasante kóllëre, ku nekk am lu ko war. Noonu lañu dégge li xàjjale fas kóllëre ak fasante kóllëre.

sarax suy lakk ba jeex : Mooy tekki sarax su kenn dul lekk dara. Dañu koy lakk muy saxar, ba jeex, jagleel lépp Yàlla.

Fireekaay bi

- barax b-** Gàncax la guy sax ci wetu dex.
- biibal** Mooy barele, ba fees ak alal. *Am na ci Senegaal ñu bare alal ba biibal.*
- cumbur m-** Doomu mbaam la.
- dagg b-** Xeeetu garab gu ndaw la, gu gëna dëgër xaaxaam.
- faagaagal** Rey ay nit mbaa mala, ba ñu jeex tàkk. *Bu Tabaski jotee, xar yépp lañuy faagaagal.*
- far** Mooy jeexal tàkk.
- fóññ /ne/** Ku mer lay doon, kanam ga lëndëm. Mooy **fuññ** ba tey. *Xale boo door mu ne fóññ.*
- fulandiwu** Yokku, gëna bare. Ci **ful** la jóge, muy tekki yokk, gëna sakkan. *Nit ñi gëm nañu ne, kuy sarxe alalam day fulandiwu.*
- gëndoo** Jàpploo, booloo. *Bu tawee, ndox mépp ay wal, gëndoo benn bérab.*
- geño g-** Ñu bokke ci geño, ñoo bokk baay mbaa maam ju góor.
- giif** Soo meree, ba mer ma jeex, sa mer giif na.
- giir** Mooy barele ay doom ak i sët.
- gooy** Gub gu gooy ñorul, te daanu na, amatul ndox. *Dugub ju gooy du am ñam.*
- jaww j-** Mooy diggante asamaan ak suuf.
- jëtun b-** Ku jëkkëram faatu la. Mooy **jëtur** ba tey.
- jëxëm** Ku bare kawar, ba yaram wi sëq lañu koy wax.
- joor g-** Suuf su wow, su amul ndox. Ndox du fa taa, day dem ca xur wa. *Waa Bawol ay joor-joor lañu. Amuñu dex, amuñu géej.*
- kàngam b-** Kilifa la ci dëkk.
- kéméj g-** Mooy cat li.
- koltaar b-** Sorewul ak godoroŋ. Dinañu ko fatte gaal.
- kulbét /ne/** Mooy jekki-jekki ubbi.
- lël** Lël sab noon, mooy nangu alalam gannaaw boo ko dumaa cib xare.

Fireekaay bi

lenqe Mbokk gu jege lay wone. *Sa doomu jigéen, sa jarbaat lenqe la.*

lupp b- Mooy fi féete kaw ci pooj.

màngaan Mooy di farala toxu, di dal feneen.

maraas /ne/ Mooy maase, tàlli, amul kàmb, amul tund.
Pàkk bu kenn tabaxul laa fa fekk, mu ne maraas.

mbënn m- Mbënn mi man na doon bëtu ndox mbaa taa-taa ndox bu réy, ba jéggi dayo. Man na jóge it ci taw, mbaa muy ndox mu jóge ci suuf. *Mbënn daa na bare Ndar.*

Misra m- Mooy réew mi ñuy wax Esibtë tey.

mooco m- Mooy boppu yaxu pooj, bi duggalanteek yaxu ndigg.

móol Dinañu ko wax **muul** itam.

ndambe l- Nèbbe la, mbaa xeetu ñebbe ju ñu togg. *Ku fekkewul reer sa kër man ngaa jënd ndambe, reere.*

ndiiraan g- Lu bare lay doon, lu ànd di yëngu, di dem. *Xale yi def nañu ndiiraan, topp màndikat bi.*

nebbon b- Gerees la.

njëgg m- Giléem yu bare yu sëf am njaay.

njobbaxtal l- Ca kawa kaw, ca coll ba. Mooy **njobbaxtal** ba tey.

ñall w- Yoon wu sew la ci àll.

parlu m- Àll la bu jur gi mana fore.

raas b- Xeetu yéegukaay la. Mooy **seel** ba tey.

ramm-rammi Yu sew-sewaan lay doon, di yëngu te sakkan lool. *Yamb yaa ngi ramm-rammi ci garab gi.*

rëbb Mooy dëddu gu ànd ak móolu, di jur alkànde.

saamar b- Xeetu jaasi la, bu ñaari wetam ñaw.

sàqi Mooy àndandoo dem.

seereer Jur gu seereer day am ay rëdd-rëdd.

sëllu w- Nag wu ndaw la.

sëqtaal Mooy sonal, loofal. *Ku sëqtaal ag jur, bañ koo noppal, dinga ko ñàkk.*

sikkli Mooy gasaat teen bu sakkoon.

tàkk l- Wetu dex la.

tamarax b- Pëndax bu mboq la, te boo ko lakkee day xasaw.

téstën w- Mooy catu gannaaw tànk ci ndëggu li. *Ñaare futbalkat yi dinañu téyee bal seen téstën.*

todde Jur gu todde day am lu mel niy tomb mbaa ay gàkk ci der bi.

Fireekaay bi

wasare Mooy dàq, ñu tasaaroo.

watu Am na ñuy wax **watatu**. *Jaan day watu.*

wëgg Mooy may ag jur ndox, ñu naan.

wëyëŋ /ne/ Mooy fu wéet, fu dara amul. *Dara nekku fa. Àll bu ne wëyëŋ la.*

wirgo w- Xeet la. *Bisaab am na ci ñaari wirgo, bu xonq ak bu weex.*

xas /ne/ Bare lool. *Dëkk baa ngi ne xas ak i màngo.*

xasab b- Mooy guddaayu loxo, diggante catu baaraamu-digg ak conco.

xënte Mooy **xinte** ba tey.

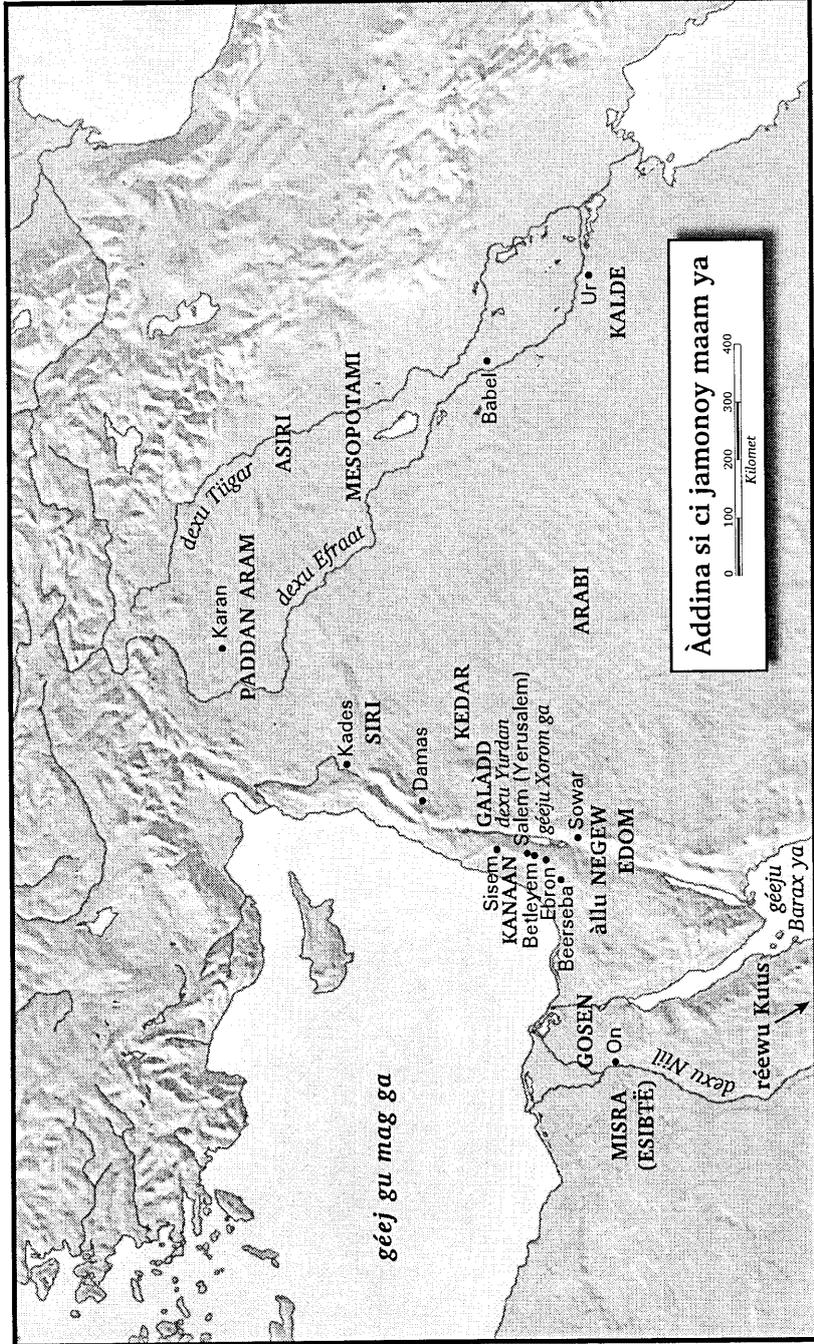
xof Mooy baña laal lenn, ndax sa mbañ lay doon.

xóotey géej, xóote y- Bérab yu xóot yi géej taaje.

xunti m- Doj la wu def pax, ba nit man cee dugg.

yëddukat b- Rondkat lay doon, di seet ak a wut lu mu nettali nit ci ku mu noonool.

Àddina si ci jamonoy maam ya

Kilomet

0 100 200 300 400

géej gu mag ga

dèxu Nill

dèxu Tigar

dèxu Efrat

géeju Barax ya

